

IPR/TMT-året 2024

Årbok

Innledning

Wiersholms eksperter innen IPR og TMT gir i denne årboken en oversikt over hele fjorårets viktigste hendelser på områdene immaterialrett, personvern, teknologi og media.

Som følge av den raske teknologiutviklingen og økt rettsliggjøring, har det blitt mer og mer krevende å holde seg oppdatert på IPR-og TMT-områdene. Gjennom året legger vi ned betydelig arbeid i å følge med på og analysere det som skjer innenfor våre fagområder. I Wiersholm ser vi på kunnskapsdeling, både internt og eksternt, som en viktig del av vår virksomhet, og vi opplever at våre klienter og kontakter setter pris på at vi deler. Wiersholms faggruppe for IPR og TMT deler derfor jevnlig kunnskap gjennom kvartalvise nyhetsbrev, frokostseminarer og foredrag, hvor formålet er å gjøre det enkelt for interesserte å holde seg oppdatert om rettsutviklingen.

Det foregående årets saker og nyheter peker retning og legger føringer for rettsstilstanden i det nye året. Ved inngangen til et nytt år har Wiersholms faggruppe IPR og TMT derfor tradisjon for å invitere til seminaret Årskavalkaden, som tar for seg fjorårets viktigste hendelser.

I denne årboken har vi sammenstilt alle sakene som vi har omtalt i de kvartalvise nyhetsbrevene gjennom året, sortert etter fagområder og kronologisk.

Vi tar gjerne imot innspill til hvordan både nyhetsbrev og årbok kan bli bedre og mer brukervennlig.

Kontakt

Hans Erik Johnsen

Partner
hej@wiersholm.no

Anne Marie Sejersted

Partner
ams@wiersholm.no

Rune Opdahl

Partner
rop@wiersholm.no

Dina Brask

Managing Associate
og redaktør
dabr@wiersholm.no

**Theresa Schumacher
Walberg**

Partner
thew@wiersholm.no

Gunnhild Berge Haukaas

Senior Associate
og redaktør
dcbr@wiersholm.no

Innhold

1. Opphavsrettsåret
2. Patentåret
3. Varemerke- og designåret
4. Markedsføringsrettsåret
5. Medierettsåret
6. IT- og teknologiåret
7. Personvernåret

Opphavsrettsåret

2024

Wiersholm

Borgarting lagmannsrett: Ny dom om rettigheter til data- programmer og databaser

Borgarting lagmannsrett avsa 8. februar 2024 dom i sak mellom Dataloy AS (“Dataloy”) og en privatperson på den ene siden og Dataloy Systems AS (“Dataloy Systems”) på den andre siden. Saken gjaldt blant annet spørsmål om opphavsrett til syv dataprogrammer og enerett til to databaser.

Privatpersonen hadde utviklet distanseberegningssystemet Dataloy Distance Table (DDT) og hadde vært med på å etablere Dataloy for å drive markedsføring, kunderegistrering og administrasjon av DDT. I etterkant var han med på etableringen av selskapet Dataloy Systems for å administrere og utvikle DDT videre. Senere oppstod det konflikt mellom privatpersonen og Dataloy Systems på den ene siden og Dataloy på den andre siden om blant annet enerettigheter til dataprogrammer i DDT, samt rettigheter til internettdomenet “dataloy.com”, som privatpersonen tidligere opprettet.

Lagmannsretten uttaler at spørsmålet om opphavsrett må løses for hvert dataprogram som inngår i løsningen, jf. åvl. § 2 annet ledd

bokstav I. Det springende punkt er om det nyutviklede dataprogrammet, “ddt-calculate”, krenker privatpersonens opphavsrett til det opprinnelige dataprogrammet (“Dataprogrammet”). Den eneste likheten mellom programmene er at de har det samme tekniske grensesnittet. Det avgjørende er ifølge lagmannsretten om det tekniske grensesnittet i Dataprogrammet i seg selv oppfyller kravet til verkshøyde.

I den konkrete vurderingen legger lagmannsretten vekt på at programelementene i Dataprogrammet i stor grad er styrt av de tekniske omgivelsene som programmet fungerer i. Det får betydning at prinsippene bak programmet er offentlig tilgjengelige, og at det finnes flere gratisprogrammer som utfører tilsvarende oppgaver. Følgelig oppfyller ikke det tekniske grensesnittet i Dataprogrammet kravet til verkshøyde. Lagmannsretten konkluderer dermed med at dataprogrammet “ddt-calculate” ikke krenker privatpersonens opphavsrett til Dataprogrammet.

Deretter vurderer lagmannsretten rettighetene til to databaser, jf. åvl. § 24.

For den første databasen kommer lagmannsretten til at det ikke foreligger holdepunkter for at Dataloy Systems overførte

sine rettigheter til databasen til privatpersonen eller Dataloy etter at privatpersonen hadde blitt ansatt i Dataloy Systems. Lagmannsretten viser blant annet til at privatpersonen fikk lønn av Dataloy Systems for arbeidet med databasen og til at det var Dataloy Systems som hadde finansiert arbeidet med å vedlikeholde og oppdatere databasen.

Når det gjelder den andre databasen, viser lagmannsretten til at dette er en database som oppdateres automatisk. Lagmannsretten konkluderer med at en slik database ikke oppfyller vilkårene for vern i åndsverkloven § 24, siden det ikke har funnet sted noen "innsamling, kontroll eller presentasjon av innholdet [som] innebærer en vesentlig investering". Dermed har ikke privatpersonen eller Dataloy eneretten til denne.

Lagmannsrettens avgjørelse er tilgjengelig [her](#)

Avgjørelsen tar også for seg spørsmålet om enerett til varemerket og internettdomenet "dataloy.com", som er omtalt i delen om "Varemerkerett".

Oslo tingrett: CoOwner dømmes til å betale dobbelt vederlag for bruk av fotografi

Oslo tingrett har avsagt dom i en sak mellom fotograf Robin Lund og oppstartsselskapet CoOwner AS ("CoOwner") om vederlag for bruk av et fotografi. Partene er enige om at Lund har krav på rimelig vederlag for bruken. Hovedspørsmålet for tingretten er hva som utgjør et rimelig vederlag etter åndsverkloven §

81 første ledd bokstav a og om Lund har krav på dobbelt vederlag etter åndsverkloven § 81 annet ledd.

Bakgrunnen for saken er at CoOwner hadde brukt et bilde av Norges Bank som illustrasjon på et blogginnlegg om fastrente på boliglån uten samtykke eller betaling fra Lund.

Tingretten fastslår først at grunnvilkåret om uaktsomhet som grunnlag for vederlag etter åndsverkloven § 81 første ledd er oppfylt, fordi CoOwner brukte bildet uten å undersøke hvem som var rettighetshaver eller gjeldende betingelser for bruken.

I tilknytning til spørsmålet om utmåling av vederlaget etter åndsverkloven § 81 første ledd bokstav a hadde Lund anført at Norsk Journalistlags veiledende satser dannet referanse for hva som var "rimelig vederlag" for bruken. I dommen viser tingretten til at det ikke er noe automatikk i å følge standardsatsen, men at hvis den skal anvendes, må det sannsynliggjøres at satsen er i tråd med markedsprisen for det aktuelle fotografiet (her av Norges Bank). Standardsatsen fra 2022 var på kr 3 100, men ifølge tingretten kan denne ikke utgjøre markedsverdien til det aktuelle bildet. Tingretten legger vekt på at bildet er generisk og at det ikke har høy oppløsning. Videre viser tingretten til at det finnes andre illustrasjonsbilder på internett som er gratis eller billigere enn den satsen. Tingretten konkluderer dermed med at rimelig vederlag tilsvare kr. 500.

Deretter vurderer tingretten om CoOwner må betale dobbelt vederlag etter åndsverkloven § 81 annet ledd. Tingretten besvarer spørsmålet

bekreftende, med grunnlag i at CoOwner “i det minste” hadde opptrådt grovt uaktsomt. I vurderingen vektlegger tingretten at CoOwner ikke hadde foretatt undersøkelser av om bildet kunne brukes uten vederlag. Selv om bilder er tilgjengelige på internett, gjelder en plikt til å undersøke om rettighetshaveren har lagt det ut for fritt bruk. Tingretten peker også på at rettsvillfarelse ikke kan frita bruker for ansvar. Til slutt vurderer tingretten at det i denne saken ikke er urimelig at CoOwners må betale dobbelt vederlag. Fotografen har derfor rett på 1 000 kroner for bildebruken.

Det kan tilføyes at til tross for at Lund vant frem, ble CoOwner tilkjent saksomkostninger på kr. 2500 fordi de fikk medhold i at tilbudt vederlag på kr. 500 var rimelig vederlag.

Tingrettens avgjørelse er tilgjengelig [her](#).

EU-domstolen: Utplassering av TV-apparater på hotellrom og i hotellgym er en overføring til allmennheten

EU-domstolen avsa 11. april 2024 avgjørelse C-723/22 (Citadines), om tolkningen av Infosoc-direktivet art 3 (1) og vilkåret om “communication to the public”. Saken stod mellom hotelloperatøren Citadines Betriebs GmbH (“Citadines”) og den kollektive forvaltningsorganisasjonen MPLC Deutschland GmbH (“MPLC”). Spørsmålet var om hotellet, ved å stille til rådighet TV-apparater på hotellrom og i hotellets treningsrom, krenket

MPLCs rettigheter til en TV-serie som var blitt vist. Signalet var videresendt gjennom hotellets eget kabeldistribusjonsnettverk.

Med henvisning til sin tidligere praksis presiserer EU-domstolen at to kumulative vilkår må være oppfylt for at en handling skal anses som en “communication to the public”. Det skje en “overføringshandling”, og denne må være til “allmennheten”. Domstolen viser til at vurderingen er konkret og beror på en rekke momenter. Relevante momenter er hvorvidt overføringshandlingen er bevisst og om den skaper profitt for den som gjør overføringen. Vilkåret om “allmennhet” vil være oppfylt dersom verket blir tilgjengelig for et ubestemt antall personer som utgjør en betydelig gruppe, som ikke tidligere hadde tilgang til verket. EU-domstolen konkluderer med at Citadines har krenket MPLCs rettigheter til TV-serien ved å gjøre tilgjengelig til TV-apparater på hotellrommene og i hotellets treningsrom. Det faktum at TV-apparatene ble slått på av gjestene, og ikke av hotelloperatøren, kan ifølge EU-domstolen ikke lede til et annet resultat. Dommen er tilgjengelig [her](#).

EU-domstolen: Regler som utelukker uavhengige forvaltningsorganisasjoner fra å tilby tjenester i andre medlemsland er i strid med tjenestefriheten etter CRM-direktivet

EU-domstolen avsa 21. mars 2024 avgjørelse i sak C-10/22 (LEA) mellom det italienske kollektive forvaltningsselskapet LEA og Jamendo SA, en uavhengig forvaltningsorganisasjon fra Luxembourg. Spørsmålet var om CRM-direktivet (EU-direktiv 2016/26/EU om kollektiv rettighetsforvaltning) forhindrer nasjonal lovgivning fra å utelukke uavhengige forvaltningsorganisasjoner fra å tilby sine tjenester innen forvaltning av opphavsrettigheter i andre medlemsstater enn der forvaltningsorganisasjonen selv er etablert. Bakgrunnen for saken var krav fra LEA om at Jamendo stanset sine forvaltningstjenester i Italia.

EU-domstolen konkluderer med at nasjonal lovgivning som absolutt og generelt forbyr uavhengige organisasjoner fra å tilby tjenestene sine i andre medlemsland er en begrensning i friheten til å tilby tjenester etter TFEU artikkel 56, sammenholdt med CRM-direktivet.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Borgarting lagmannsrett: Bodø Nus gjengivelse av Fængselspodden innebar ikke opphavsrettsinngrep

Borgarting lagmannsrett avsa 12. juli 2024 dom i ankesaken mellom avisen Bodø Nu og studentene bak "Fængselspodden". Bakgrunnen for saken var avisens gjengivelse av deler av innholdet i podkasten, som studentene hevdet var ulovlig bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale. I motsetning til tingretten, kom lagmannsretten til at bruken av podkasten lå innenfor avisens sitatrett, jf. åndsverkloven § 29 og fribruksregelen i § 36. Lagmannsretten konkluderte også med at det ikke forelå brudd på markedsføringsloven § 25 om god forretningsskikk.

Lagmannsretten tar ikke endelig stilling til om Bodø Nus artikkel gjengir opphavsrettslig vernede deler fra podkasten. Dette fordi gjengivelsene uansett anses lovlige etter unntaksregler i åndsverkloven. Lagmannsretten henviser til ytringsfriheten, som anses å veie tungt i denne saken.

Sitatene anses heller ikke for å være i strid med kravene til god skikk eller det som følger av vær varsom-plakaten. Lagmannsretten vektlegger at Bodø Nu hadde vist til Fængselspodden, og til at intervjuobjektet hadde forklart seg for de to studentene. Det anses videre uten betydning at avisen hadde brukt sitatstrek, fremfor anførselstegn, for å illustrere at innholdet var sitater.

Bodø Nus gjengivelse anses også omfattet av åndsverkloven § 36 første ledd som tillater omtale av en “dagshending” på nærmere vilkår. Fengselspodden hadde anført at podcasten inneholdt featurejournalistikk med forsterket sitatvern. Anførselen fører imidlertid ikke frem, og lagmannsretten finner ikke grunn til å skille mellom ordinære nyheter eller featurestoff ved vurderingen av “dagshending”.

Lagmannsretten konkluderer også med at Bodu Nu har kreditert studentene i tråd med god skikk etter åndsverkloven § 5. Det var tilstrekkelig med henvisning til Fengselspodden, og lagmannsretten legger til grunn at det ikke stilles krav til at det tas inn en lenke, selv om dette er et uttrykk for “best practice”.

Lagmannsrettens dom er tilgjengelig [her](#). Saken er anket til Høyesterett. Vi har tidligere omtalt tingrettens dom i [vårt nyhetsbrev fra Q4 kvartal 2023](#).

Danmark: Steve Madden krenket Gannis opphavsrett til skodesign

Den danske SØ- og handelsretten avsa 9. august 2024 dom i en sak mellom motehusene Ganni og Steve Madden. Bakgrunnen var at Ganni hadde krevd midlertidig forføyning som følge av at de mente Steve Madden hadde kopiert deres “Buckle Ballerina”-sko ved utgivelsen av skoen “GRAND AV”.

Ganni anførte både at det forelå en opphavsrettskrenkelse og en krenkelse av den

danske markedsføringslovens bestemmelse om god markedsførings-skikk. Retten ga Ganni medhold på begge punkter.

Retten legger særlig vekt på at skoene har samme designmese uttrykk, gir forbrukere samme helhetsinntrykk og at det er de samme detaljerte designelementer som gjenbrukes. Retten peker videre på at de enkelte mindre forskjellene er uten betydning for helhetsinntrykket. Det er ikke troverdig, men snarere usannsynlig, at Steve Maddens sko er utarbeidet uten kjennskap til Gannis sko.

På bakgrunn av dette pålegger retten Steve Madden et midlertidig forbud mot markedsføring, salg, import og eksport av skoen “GRAND AV” i/fra/til Danmark.

Dommen kan leses i sin helhet [her](#).

EU-domstolen presiserer begrepet “kommunikasjon til allmennheten” i opphavsrettsdirektivet

EU-domstolen avsa 20. juni 2024 dom i sak C-135/23 angående tolkningen av “overføring til allmennheten” i artikkel 3 (1) i direktiv 2001/29/EF (Opphavsrettsdirektivet). Bestemmelsen er inntatt i norsk rett i åndsverksloven § 2 andre ledd bokstav d. Sakens bakgrunn er at GEMA, et kollektivt forvaltningsselskap for musikkrettigheter i Tyskland, saksøkte GL, utleier av en bygning bestående av 18 leiligheter, for brudd på opphavsretten ved å levere TV-er med antenner som muliggjorde musikkoverføring til leilighetene.

Spørsmålet var om dette utgjorde “overføring til allmennheten”, som ville være omfattet av opphaverens enerett, eller om det kun var levering av fysisk utstyr, som faller utenfor denne retten. EU-domstolen konkluderte med at leveringen av TV-er med antenner utgjorde en “overføring til allmennheten”.

Etter fast rettspraksis må to kumulative vilkår være oppfylt: det må være snakk om en overføring av et verk, og overføringen må skje til et nytt publikum.

Domstolen fremhever at et sentralt kriterium for vurderingen av om det foreligger en overføring, er om brukeren bevisst handler for å gi kundene tilgang til vernet materiale. Dette er tilfelle når brukeren vet at kundene ikke ville hatt tilgang til verket uten deres tiltak. EU-domstolen vurderte at GL, som utleier, bevisst leverte TV-er med antenner for å gi leietakerne tilgang til musikkverk, vel vitende om at de ikke ville hatt denne tilgangen uten GLs tiltak.

Videre bemerker EU-domstolen at dersom det gjelder korttidsleietakere, som turister, utgjør de et ubestemt antall mottakere, og dermed et “nytt publikum”. Disse leietakerne ville ikke hatt tilgang til verkene uten TV-er og antenner. Langtidsleieboere som etablerer fast bosted i boligene, vil derimot ikke anses som et “nytt publikum”.

EU-domstolen konkluderer derfor med at “overføring til allmennheten” omfatter situasjoner der en operatør bevisst gir leietakere tilgang til TV-er med antenner som mottar signaler, forutsatt at leietakerne er korttidsleietakere.

EU-domstolens avgjørelse er tilgjengelig [her](#).

Oslo tingrett: Bruk av bunadsbilder var ikke et inngrep som ga opphaver av bunadsbroderier rett på vederlag

Oslo tingrett avsa 7. juli 2024 dom i sak TOSL-2024-40591 mellom Andenes Husflid og Brukskunst AS og Monark Club AS. Bakgrunnen for saken var at Andenes Husflid og Brukskunst tok ut søksmål med krav om betaling av vederlag som følge av påstand om at Monark Club sin markedsføring av “Kvæningsbunaden” utgjorde inngrep i saksøkers opphavsrett til bunadsbroderier. Monark Club hadde gjengitt bilder av bunaden på sine nettsider.

Spørsmålet retten først og fremst måtte ta stilling til var om åndsverkloven § 81 andre ledd, jf. første ledd bokstav a ga grunnlag for vederlagskrav for posting av bilder på internett. Retten bemerker at Andenes Husflid og Brukskunst ikke har noe eksklusiv rettighet til bilder av sine produkter, herunder bunader og tilbehør til slik. Handlingene til Monark Club utgjorde dermed ikke et inngrep i bunadsprodusentens opphavsrett.

I forlengelsen av dette bemerker tingretten at eventuelle vederlagsavtaler mellom partene i praksis ville ta utgangspunkt i omsetning av bunader, tilhørende broderier og tilbehør. Monark Club hadde ikke hatt noe omsetning knyttet til bunadene, men simpelthen kun gjengitt bilder av bunadene på nett.

Som følge av dette finner retten at det hverken var faktisk eller rettslig grunnlag for å fastsette et vederlag til Andenes Husflid og Brukskunst på grunnlag av en skjønsmessig vurdering slik åndsverkloven § 81 legger opp til.

Uten at det var betydning for resultatet i saken,

kommenterer retten likevel at bunadens utforming, slik som bunadsbroderiene, oppfyller lovens krav til åndsverk. Det innebærer at dersom Monark Club hadde fremstilt eller produsert bunader med broderier som krenket saksøktes rettigheter, ville dette ha utgjort et inngrep etter åndsverksloven.

Tingrettens dom er tilgjengelig [her](#).

Ny dom fra Borgarting lagmannsrett om vederlagsberegning for inngrep i databasevern, brudd på forretningshemmeligheter og illojalitet i arbeidsforhold

Lagmannsretten avsa 11. november 2024 dom i saken mellom Start Medical AS og Helsenor AS om inngrep i databasevern, brudd på forretningshemmeligheter og illojale handlinger i arbeidsforhold. Saken involverte A og C, og det var allerede i en deldom fastslått at de hadde utført illojale konkurransehandlinger ved å arbeide for Start Medical mens de fortsatt var ansatt i Helsenor, og ulovlig hadde hentet ut opplysninger fra Helsenors Konstali-applikasjon og brukt disse i Start Medicals virksomhet. Vi har tidligere omtalt sakskomplekset i [vårt nyhetsbrev for fjerde kvartal 2023](#). Spørsmålet for retten var derfor begrenset til utmåling av kravet til Helsenor.

Lagmannsretten vurderer først vederlaget for inngrepet i databasevernet. Etter åndsverkloven § 81 bokstav a kan det kreves "rimelig vederlag" for bruken av dataene. Ettersom det ikke fantes noen lisensieringspraksis for dataene, måtte et rimelig vederlag fastsettes som en prosentandel

av de inntektene som antas å være generert gjennom bruken. Ingen av partene hadde levert en detaljert oversikt over inntektene, så retten måtte anslå dette skjønnsmessig. På grunnlag av at databasen var omfattende og av betydelig verdi for Start Medical, fastsatte retten vederlaget til 2,5 % av relevante inntekter, noe som beløp seg til 2 600 000 kroner. På grunn av forsettlig og grovt uaktsomme handlinger, ble vederlaget doblet i henhold til åndsverkloven § 81 annet ledd.

Lagmannsretten går så over til å utmåle vederlag for inngrep i forretningshemmeligheter. I henhold til markedsføringsloven § 48 b og forretningshemmelighetsloven § 8, skal dette fastsettes som en "rimelig lisensavgift". Retten fant at dette inngrepet i stor grad sammenfalt med inngrepet i databasevernet, og Helsenors krav på vederlag ble derfor begrenset til handlinger som ikke overlappet med dette. B's innlogginger utgjorde ytterligere inngrep og ble kompensert separat. Retten anslo at en rimelig lisensavgift ville vært 20 000 kroner per måned over elleve måneder, og fastsatte derfor vederlaget til 220 000 kroner.

Lagmannsretten konkluderte også med at vinningsavståelse kunne kreves for handlinger utført grovt uaktsomt eller med forsett. Det ble ansett som usannsynlig at Start Medical ville ha klart å rekruttere alle de 14 vikarene uten å utnytte de etablerte relasjonene de hadde fra Helsenor. Det ble gjort et kostnadsfradrag på 70 prosent fra de oppnådde inntektene på 3 200 000 kroner. Dermed ble netto vinning beregnet til 960 000 kroner, som var det beløpet Helsenor kunne kreve fra Start Medical.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Oslo tingrett: Midlertidig forføyning innvilget mot uautorisert bruk av bilde i markedsføring av album

Oslo tingrett avsa 11. november 2024 kjennelse i en sak om midlertidig forføyning etter tvisteloven § 34-2 mellom A og Universal Studios AS. A hevdet at Universal urettmessig brukte bilder av ham i promoteringen av B's debutalbum, og at dette krenket hans rett til eget bilde etter åndsverkloven § 104. Spørsmålet i saken var derfor om bruken av bildet krenket A's rett til eget bilde, og om det derfor måtte stanses.

Artist B ga nylig ut sitt debutalbum, hvor en av låtene omhandler A og en pågående straffesak der han er siktet. Selv om A ikke nevnes eksplisitt ved navn i låten, er det tydelig for de fleste hvem teksten refererer til. I forbindelse med albumets markedsføring ble det hengt opp en plakat med et stort bilde av A på flere steder i Oslo, uten hans samtykke. A begjærte derfor midlertidig forføyning for å hindre videre bruk av bildet.

Retten vurderer først om A har sannsynliggjort et krav om at bruken av bildet hans i promoteringen av Bs debutalbum skal opphøre. Etter åndsverkloven § 104 er det forbudt å offentliggjøre et fotografi av en person uten samtykke fra den avbildede. A hadde ikke samtykket til bruken av sitt bilde i markedsføringen av albumet, og offentliggjøringen er derfor i utgangspunktet forbudt. Etter åndsverkloven § 104 a tillates det imidlertid offentliggjøring dersom bildet har aktuell og allmenn interesse, særlig i forbindelse med presseomtale av offentlige personer.

Retten påpeker at A er en kjent person, og at han kan forventes å tåle at bildet hans brukes i journalistisk sammenheng, særlig i forbindelse med hans straffesak. Retten understreker likevel at dette unntaket ikke er relevant for kommersiell markedsføring av et musikkalbum, særlig når A omtales på en nedsettende måte. Retten konkluderer derfor med at A's rett til eget bilde sannsynligvis er krenket.

Retten vurderer deretter om det er tilstrekkelig sannsynliggjort at det er nødvendig med en midlertidig ordning for å avverge vesentlig skade eller ulempe, slik at det foreligger sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 (1) bokstav b. Dette innebærer at A må vise at han vil lide betydelig skade eller ulempe dersom bruken av bildet ikke stanses umiddelbart. Retten må dermed vurdere om den potensielle skaden er alvorlig nok til å rettferdiggjøre en midlertidig forføyning, før saken behandles fullt ut.

Retten uttaler at ettersom As bilde brukes i markedsføringen av et album som omtaler ham på en nedsettende måte, og plakaten er hengt opp på flere synlige steder i Oslo, vil krenkelsen kunne vedvare i mange måneder dersom A først måtte reise søksmål og få fastslått sitt krav ved dom. Retten mener at dette vil medføre vesentlig skade for A, og at det derfor er nødvendig å forby videre bruk av bildet som en midlertidig ordning. Videre påpekes det at den skade eller ulempe Universal påføres ved en forføyning er minimal, og at dette klart står i misforhold til As interesse i at forføyningen blir besluttet.

Retten konkluderer derfor med at den midlertidige forføyningen skal tas til følge.

Universal pålegges å stanse all bruk av As bilde i promoteringen av albumet, og Universal må også betale saksomkostninger til A.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

EU-domstolen: Belgisk vederlagsordning i strid med Infosoc-direktivet

EU-domstolen avsa 14. november 2024 avgjørelse i sak C-230/23 om manglende betaling av rimelig vederlag for reproduksjon av opphavsrettsbeskyttet verk. Bakgrunnen for saken var at et allmennaksjeselskap, Copaco Belgium NV ("Copaco"), nektet å betale Reprob CV ("Reprob") vederlag for reproduksjon av opphavsrettsbeskyttet verk og distribusjon av reproduksjonsutstyr, slik som kopimaskiner og scannere. Reprob er et forvaltningsorgan som krever inn og fordeler vederlag som opphavspersoner ha krav på.

Bakgrunnen for at Copaco nektet å betale vederlag til Reprob var at EFTA-domstolen hadde lagt til grunn at opphavsrettsdirektivet artikkel 5 nr. 2 bokstav a og b om rimelig vederlag, var uforenlig med den faste delen av godtgjøringsordningen i belgisk lovgivning som gjaldt frem til 29. desember 2016. Den faste ordningen innebar en risiko for at vederlaget ikke hadde en objektiv sammenheng med den faktiske bruken av reproduksjonsutstyr.

I den forbindelse måtte EU-domstolen blant annet ta stilling til om Infosoc-direktivet kunne påberopes overfor Reprob som et

privatrettslig forvaltningsorgan, om den belgiske vederlagsordningen var i strid med Infosoc-direktivet artikkel 5 nr. 2 bokstav a og b, og hvorvidt den nasjonale bestemmelse i så fall måtte tilsidesettes.

EU-domstolen konkluderer med at en privatperson kan påberope seg at nasjonale regler er i strid med bestemmelser i EU-retten som har direkte virkning mot en enhet som har fått i oppdrag å innkreve og fordele det rimelige vederlag, når et slikt organ utfører denne oppgaven i allmennhetens interesse og har fått særlige fullmakter av myndighetene til dette. I denne saken kom EU-domstolen til at den belgiske vederlagsordningen var i strid med artikkel 5 nr. 2 bokstav a og b i tråd med EFTA-domstolens avgjørelse. Deretter kommer EU-domstolen til at Infosoc-direktivet artikkel 5 nr. 2 bokstav a og b må tolkes slik at den har direkte virkning, slik at en privatperson kan påberope seg den for å tilsidesette nasjonale regler som er i strid med denne bestemmelsen.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Patentåret

2024

Wiersholm

Borgarting lagmannsrett: Ewos frifinnes i patenttvist om fiskefôr mot Stim

Borgarting lagmannsrett avsa den 15. desember 2023 dom i sak mellom Ewos AS (Ewos) og Stim AS (Stim). Stim er innehaver av patent NO '534, som gjelder et fôr med bestemte tilsetningsstoffer, som benyttes til smoltifisering. Smoltifisering er en prosess hvor laks forberedes til overgangen til saltvann, blant annet ved bruk av fôr og andre tilsetningsstoffer.

Saken gjaldt spørsmål om (i) Ewo ved salg til settefiskoppdrettere av sine fiskefôr, hadde begått middelbart inngrep i Stims patent '534, og (ii) om Ewos salg og markedsføring av disse produktene var i strid med markedsføringslovens § 25, § 26, § 27 og / eller § 30 og, i så fall, Stims krav på erstatning / vederlag og forbud som følge av disse bruddene.

I. Ewos' har ikke begått middelbart inngrep i Stims patent '534

Det sentrale spørsmålet i saken var om Ewos hadde begått middelbart patentinngrep ved å selge et fôr som falt inn under fremgangsmåtekravets angivelse til fiskeoppdrettere som tilsatte kalsium i sine anlegg. I motsetning til tingretten, finner

lagmannsretten at det ikke foreligger middelbart patentinngrep, og Ewo frifinnes fra kravet.

Patentloven § 3 andre ledd forbyr å tilby produkter som ikke i seg selv er patentbeskyttet, men som setter mottakeren i stand til å utnytte en patentbeskyttet oppfinnelse. Partene var enige om at Ewos fiskefôr var "egnet" til å utøve oppfinnelsen på grunn av saltinnholdet i fôret til Ewos. Det avgjørende spørsmålet i saken var om fôrproduktene som Ewos leverte til settefiskoppdrettere var "bestemt for" utnyttelse av oppfinnelsen.

Lagmannsretten finner at patentet må tolkes slik at tilsetning av saltfôr til ferskvann som allerede, og/eller uavhengig av tilsetningen av saltfôret, har innhold av kalsium/magnesium på grunn av ordinær vannbehandling/bufring av driftsvannet, faller utenfor beskyttelsesomfanget til patentet. Et inngrep i patentet forutsetter dermed at det som ledd i utøvelsen av oppfinnelsen skjer en behandling av vannet som endrer på vannets kvaliteter og at denne vannbehandlingen skjer i sammenheng med fôrbruken.

Lagmannsretten finner det ikke sannsynliggjort at noen av kundene til Ewos tilsatte kalsium eller magnesium i en slik nødvendig kombinasjon med tilsetning av saltfôret. Fôret som ble solgt av

Ewos ble dermed ikke ansett å være “bestemt for” utnyttelse av patentet. Dermed konkluderer lagmannsretten med at det ikke foreligger middelbart patentinngrep etter patentloven § 3 andre ledd.

Ewos frifinnes dermed for kravet om fastsettelsesdom og krav om erstatning/ vederlag etter patentloven § 58 for middelbart patentinngrep i patent '534.

II. Lagmannsrettens vurdering av brudd på markedsføringslovens §§ 25, 26, 27 og/eller 30

Lagmannsretten gir derimot Stim medhold i sitt krav om fastsettelsesdom for at Ewos' markedsføring, for så vidt gjelder en presentasjon og etterfølgende en-til-en møter hvor presentasjonen var brukt, ga en villedende fremstilling som var egnet til å påvirke etterspørselen etter Adapt Flex, i strid med markedsføringsloven § 26. Ewos' markedsføring anses imidlertid ikke å være i strid med markedsføringsloven 27, som blant annet forbyr fremstilling som gir utilstrekkelig eller uforsvarlig veiledning.

Ewos' produkt Adapt Xellerator blir, under dissens, ikke ansett å utgjøre en rettsstridig etterligning av produktet SuperSmolt Xcelerator etter markedsføringsloven § 30. Flertallet viser til at det ikke var anført eller sannsynliggjort noen etterligning utover navnelikheten og til at det uansett ikke foreligger fare for forveksling mellom produktene. Videre tilføyer flertallet at navnet Adapt Xellerator, i den grad det utgjør en etterligning, ikke er anvendt på en måte som innebærer en urimelig utnyttelse av Stims innsats eller resultater. Ewos markedsføring

og omsetning av Adapt Xellerator og Adapt Flex anses heller ikke å være i strid med markedsføringsloven § 25.

Ewos frifinnes under tvil fra krav om erstatning med grunnlag i Ewos overtredelse av markedsføringsloven § 26.

Dommen er tilgjengelig [her](#). Vår omtale av dommen fra tingretten kan også leses [her](#).

Oslo tingrett gir KFIR medhold i at MSDs patentbegrensning er ugyldig

Oslo tingrett avsa 8. mars 2024 dom i sak mellom Merck Sharp & Dohme Corp (MSD) og staten v/Klagenemnda for industrielle rettigheter (KFIR). Saken gjaldt overprøving KFIRs vedtak om avslag på MSDs begjæring om administrativ begrensning av et legemiddelpatent for behandling av diabetes type 2. Det sentrale spørsmålet i saken var om adgangen til en slik patentbegrensning forutsatte at det ble gjort endringer i et selvstendig patentkrav og ikke bare i uselvstendige krav.

Avgjørelsen føyer seg inn i en rekke av avgjørelser i saken, som har vært gjenstand for behandling av KFIR og Oslo tingrett flere ganger. I den nyeste avgjørelsen fra tingretten får KFIR medhold i at patentbegrensningen er ugyldig.

Etter patentloven § 39 a første ledd kan innehaveren av et patent be om at patentkravene, og om nødvendig beskrivelsen, endres slik at patentvernets omfang begrenses. Tingretten finner at det ved administrativ

patentbegrensning må skje en reell begrensning av patentets verneomfang, og at det – som en altoverskyggende hovedregel – krever at det selvstendige patentkravet endres. I praksis vil begrensning av et uselvstendig krav alene kun være aktuelt hvis kravet ved en feil har fått en for vid utforming. Tingretten viser til bestemmelsens ordlyd, uttalelser i teorien, forarbeidsuttalelser og formålet med å tillate administrativ patentbegrensning som bakgrunn for sin tolkning av bestemmelsen. Tingretten legger ikke avgjørende vekt på at det finnes uttalelser i EPOs retningslinjer og i enkelte avgjørelser fra EPOs førsteinstans som tilsier at endringer i uselvstendige krav kan tillates.

MSD gis etter dette medhold i endringen i det selvstendige krav 1, men ikke i endringene i de uselvstendige kravene, som ikke anses å stå i nødvendig sammenheng med endringen av krav 1.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Årboken omtaler også kjennelse fra Oslo tingrett i sak mellom saksøker MSD og tre saksøkte parter som anklages å ha begått inngrep i MSDs supplerende beskyttelsessertifikat til det aktuelle patentet, hvor retten stanset saken i påvente av en rettskraftig avgjørelse i sak mellom MSD og staten v/KFIR. Avgjørelsen fra tingretten om patentbegrensningen er imidlertid anket, og følgelig foreligger ingen rettskraftig avgjørelse på nåværende tidspunkt.

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at Wiersholm representerer ett av legemiddelselskapene som er saksøkt av MSD i saken om inngrep i det supplerende beskyttelsessertifikatet.

Oslo tingrett: Rottefella nektes befarings på Amers fabrikker i Østerrike

Den 19. august 2023 tok Amer Sports Norge AS, Amer Sports Holding GmbH, Salomon S.A.S. og Atomic Austria GmbH (Amer) ut stevning med krav om negativ fastsettelsesdom for at Amers bindingssystemer Shift (2023) og Shift Race ikke utgjør inngrep i Rottefella AS' (Rottefella) skinnepatenter. Rottefella har nedlagt påstand om frifinnelse, samt fremsatt motkrav om inngrep, forbud og tilbakekall av de aktuelle skibindingene, samt krav om økonomisk kompensasjon (saksnummer 23-121290TVI-TOSL/03).

Under saksforberedelsen har Rottefella fremsatt en rekke provokasjoner, og i kjennelse av 11. januar 2024 behandler tingretten begjæring om bevisstilgang for provokasjonene som ikke var besvart fullt ut av Amer, jf. tvisteloven § 26-7.

Tingretten gir Rottefella medhold i at Amer må fremlegge mer dokumentasjon knyttet til bindingssystemene, herunder informasjon om hvordan disse er blitt utviklet og produsert og om hvordan de monteres på skiene. Rottefella gis imidlertid ikke medhold i at det er nødvendig å gjennomføre en befarings på fabrikk(e) der de aktuelle skibindingene produseres. Dokumentasjonen Amer pålegges å fremlegge i medhold av kjennelsen vil ifølge tingretten i tilstrekkelig grad belyse forholdene rundt produksjonen av skibindingene. Videre viser tingretten til at det ville uforholdsmessig å gjennomføre befaringsen, da det ville krevd betydelige ressurser, jf. tvisteloven § 26-5. Endelig vises det også til at en slik befarings vil kunne gi opplysninger av konkurransemessig betydning, hvilket utgjør et bevisfritak etter tvisteloven § 22-10.

PS: I en sak om Amers tidligere modell «Shift-in» vant Rottefella frem med sitt krav om at denne modellen utgjorde patentinngrep. Borgarting lagmannsretts dom av 9. juni 2023 er rettskraftig, og vår oppsummering av dommen kan leses [her](#).

Siste nytt om UPC-domstolen

UPC-domstolen har nå vært i drift over 9 måneder. Domstolen publiserte den 1. mars 2024 en [oversikt](#) som viser at den siden oppstarten 1. juni 2023 har mottatt totalt 274 saker, hvorav 96 av disse er inngrepssaker, mens 129 er gyldighetssaker. Domstolen rapporterer videre om at den har mottatt 23 forføyningssaker, herunder krav om bevissikring o.l. Anke-domstolen har mottatt totalt 27 anker.

Den lokale divisjonen i München leder an når det gjelder antall inngrepssaker, mens Paris' sentrale avdeling mottar hovedvekten av ugyldighetssakene. Det er anlagt 15 saker i den nordisk-baltiske regionale divisjonen, og den lokale avdelingen i København har også mottatt sin første sak ifølge oversikten. Tysk er fortsatt det klart foretrukne språket for behandlingen av saker, med en andel på 48%. Andelen av saker på engelsk har imidlertid steget opp til 43%.

UPC vil også kunne få et utvidet jurisdiksjonsområde, da den irske regjeringen har bekreftet at det vil bli avholdt en folkeavstemning om landets deltakelse i UPC i juni 2024. Skulle befolkningen stemme for, vil Dublin trolig bli den neste lokale divisjonen under UPC. Den 26. januar 2024 ble det også

endelig formalisert at Milano skal være setet for UPCs sentrale divisjon for saker innenfor WIPO IPC klasse A, som blant annet dekker patenter relatert til farmasøytiske produkter.

Nedenfor følger en kort oppsummering av en utvalgt avgjørelse fra anke-domstolen til UPC.

Anke-domstolen overprøver München Local Divisions avgjørelse i sak mellom 10x Genomics og Nanostring:

Den 26. februar 2024 avsa anke-domstolen i UPC avgjørelse i sak mellom 10x Genomics og Nanostring. Saken gjelder anke over UPCs Local Division i München avgjørelse, hvor den første midlertidige forføyningen fra UPC ble innvilget innenfor life science. Vi har tidligere omtalt lokaldivisjonens avgjørelse i vårt nyhetsbrev i [tredje kvartal for 2023](#).

Den lokale divisjonen fant at 10x Genomics patent EP '782, som dekker teknologi som benyttes i forskning for å identifiseres ribonukleinsyre (RNA) i levende celler, sannsynligvis er gyldig, og at NanoString sannsynligvis gjør inngrep direkte og indirekte i patentet, ved salg og distribusjon av "CosMx Spatial Molecular Imager (SMI)"-instrumenter og CosMx-reagenser for RNA deteksjon. Anke-domstolen kommer imidlertid til motsatt resultat og fastslår at det er overveiende sannsynlig at EP '782 ikke er gyldig, fordi det ikke oppfyller kravet om oppfinnelseshøyde. Anke-domstolen opphever dermed den midlertidige forføyningen for 16 av 17 land. Forføyningen er fortsatt i kraft i Tyskland, da Nanostring ikke har innfridd betalingskravet for anke til den regionale domstolen i München.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

UPC domstolen – ett år

UPC-domstolen har vært i drift siden juni 2023 og har dermed nettopp hatt ettårsjubileum. Dette ble blant annet markert ved den offisielle åpningen av UPCs Milano (IT)-seksjon av den sentrale divisjonen den 27. juni 2024. Den 31. mai 2024 ratifiserte også Romania UPC-konvensjonen.

UPC domstolen – saksomfang

Ifølge UPC sin [rapport](#) (sist oppdatert slutten av mai), har domstolen så langt behandlet totalt 373 saker, der 134 har vært inngrepssaker og 165 har vært gyldighetssaker. Ifølge rapporten har domstolen også mottatt 32 forføyningssaker. Videre har ankedomstolen mottatt totalt 63 anker.

UPC domstolen – saksspråk

Domstolen rapporterer om at engelsk har tatt over som det dominerende saksspråket over tysk.. 50 % av sakene prosederes nå på engelsk. Tysk utgjør for tiden saksspråket i 44 % av sakene, mens hhv. fransk, italiensk og nederlandsk hver utgjør saksspråket i 2 % av sakene.

UPCs territorielle jurisdiksjon:

Den 19. juni 2024 avsa den lokale divisjonen i Haag avgjørelse i en sak mellom Abbott Diabetes Care Inc. ("Abbott") og Sibio Technology Limited og Umedwings Netherlands BV (samlet "Sibio"). Saken reiste blant annet spørsmål om det territorielle omfanget av UPCs jurisdiksjon.

I avgjørelsen legger UPC til grunn at Irland må anses som en kontraherende meldesstat, selv om landet enda ikke har ratifisert UPCA. Det er bemerkelsesverdig at domstolen dermed

tilsynelatende betrakter UPCA-signaturstater på samme måte som UPCA-kontraherende stater. Dette vil kunne være problematisk med hensyn til de konstitusjonelle prosesser som gjelder i Irland.

Avgjørelsen kan leses [her](#)

Borgarting lagmannsrett: BMS' patent på antikoagulerende legemiddel er gyldig

Borgarting lagmannsrett avsa 3. juni 2024 dom i sak mellom Teva Pharmaceutical Industries og Teva Norway ("Teva") og Bristol-Myers Squibb Holdings Ireland ("BMS") om gyldigheten av BMS' patent NO 328 558 (NO'558). Patentet omfatter virkestoffet apiksaban, som anvendes som et antikoagulerende legemiddel til behandling av trombose (blodpropp). Spørsmålet var om patentets oppfinnelse har oppfinneshøyde, altså om oppfinnelsen skiller seg vesentlig fra det som var kjent før patentsøknadens inngivelsesdag, jf. patentloven § 2 første ledd.

Lagmannsretten tar først for seg spørsmålet om den tekniske effekten av apiksaban var tilstrekkelig sannsynliggjort i BMS' patentsøknad for apiksaban, slik at det kunne bygges på denne tekniske effekten ved oppfinneshøydevurderingen. Etter en konkret vurdering legger lagmannsretten til grunn at den tekniske effekten var tilstrekkelig sannsynliggjort. Fagpersonen ville, basert på patentsøknaden og fagets alminnelige kunnskap, anse det som troverdig og sannsynlig at apiksaban ville ha effekt og ha forbedrede farmakologiske egenskaper.

Lagmannsretten går deretter over til den konkrete oppfinneshøydevurderingen. Det var på det rene at nærmeste mothold (tidligere kjent teknikk) var patentsøknaden WO'131, hvor det var beskrevet et stort antall kjemiske forbindelser. Enkelte av disse har en kjernestruktur beslektet med apiksaban. Teoretisk sett er apiksaban omfattet av formelen, men fordi det anses som en såkalt "utvalgsoppfinnelse", kan det likevel være patenterbart. I henhold til patentretningslinjene kan slike utvalgsoppfinnelser patenteres dersom de er "knyttet til en spesiell teknisk effekt, og hvis det ikke er noe som leder fagpersonen til å gjøre utvalget". Det var på det rene og uomtvistet at apiksaban var effektivt og hadde forbedrede farmakologiske egenskaper sammenlignet med forbindelsene omfattet av WO'131. Det sentrale spørsmålet for lagmannsretten var dermed om apiksaban utviser den påkrevde "spesielle tekniske effekt".

Lagmannsretten vurderer spørsmålet om det foreligger en slik "spesiell teknisk effekt" opp mot de strukturelt nærmeste forbindelsene inntatt i bestemte eksempler i WO'131. Lagmannsretten finner at det ikke var noe i den kjente teknikk som ledet fagteamet til spesifikt å velge forbindelsen som hadde den aktuelle tekniske effekten, nemlig apiksaban. Følgelig hadde apiksaban en uventet og spesiell teknisk effekt, og oppfinnelsen anses dermed å ha oppfinneshøyde overfor WO'131. Lagmannsretten forkaster dermed tingrettens dom og opprettholder patentet som gyldig.

Dommen kan leses [her](#).

Agder lagmannsrett: Ikke tvunget vernet i Oslo tingrett for tvist om rettigheter til meddelt patent

Agder lagmannsrett avsa 4. april kjennelse i sak mellom privatpersonene Christian Kersten og Marte Cameron mot Svein Mjåland.

Spørsmålet var om et patentsøksmål skulle anlegges i Oslo, som tvungent vernet, jf. patentloven § 63 første ledd nr. 1. Bakgrunnen for saken var en tvist om sameieandel i nærmere angitte patenter og patentsøknader, som gjelder bruk av såkalt EGFR-hemmer til behandling av forskjellige typer nervesmerter.

Lagmannsretten slutter seg til tingrettens beslutning om å ikke henvide saken til Oslo tingrett. Det vises til at spesialregelen i patentloven § 63 første ledd nr. 1 bare gjelder tvister om retten til oppfinnelser under søknadsprosessen, og ikke for søksmål om retten til et meddelt patent. Lagmannsretten viser videre til at regelen i § 63 første ledd nr. 4 om at tvunget vernet i Oslo kan forekomme ved ugyldighetskjennelse eller overføring av patent, heller ikke kom til anvendelse på saksforholdet.

Lagmannsretten legger vekt på at Høyesterett i Rimfrost-saken (tidligere omtalt i vårt [nyhetsbrev](#)) har fastslått at § 63 første ledd nr. 1 kun gjelder søksmål om rettigheter til oppfinnelser under søknadsprosessen, og at det må utvises varsomhet med å utvide eller avgrense unntaksbestemmelsenes anvendelsesområde med mindre det er klare og konkrete holdepunkter for det. Retten kommer dermed til at patentloven § 63 ikke får anvendelse.

Kjennelsen kan leses [her](#).

Oslo tingrett: Midlertidig forføyning i patentsak opprettholdes etter muntlige forhandlinger

Oslo tingrett avsa 2. september 2024 kjennelse i forføyningssak mellom Bayer Intellectual Property GmbH ("Bayer") og de saksøkte selskapene Glenmark Pharmaceuticals Nordic AB ("Glenmark") og Sandoz A/S ("Sandoz").

Bayer er et selskap som utvikler og selger nye, originale legemidler. Bayer har tidligere hatt et patent for legemiddelet rivaroksaban som benyttes i behandlingen mot tromboemboliske lidelser (blodpropp). Saken gjelder imidlertid ikke basispatentet, da dette er utløpt, men et patent (NO '278) hvor kravene gjelder dosering av rivaroksaban én gang daglig. De saksøkte er aktører innenfor generiske legemidler og har utviklet legemidler som Bayer påstår at gjør inngrep i doseringspatentet, og Bayer krevde på denne bakgrunn forføyning mot de saksøktes markedsføring og salg av de aktuelle produktene.

De saksøkte gjorde på sin side gjeldende at patentet er ugyldig grunnet manglende nyhet og/eller oppfinnelseshøyde. Videre anførte de saksøkte at deres produkter heller ikke gjør inngrep i NO '278.

Spørsmålet om patentets gyldighet har vært gjenstand for behandling i domstolene en stund allerede, og Oslo tingrett avsa allerede den 9. juni 2023 dom i hovedsaken om gyldigheten av NO '278 mellom Bayer og Sandoz, hvor tingretten konkluderte med at patentet var å anse som gyldig. Dommen er anket og følgelig ikke rettskraftig avgjort. Det har i etterkant av Oslo tingretts dom kommet frem flere nye relevante

mothold som må vurderes under spørsmålet om patentets gyldighet. Tingretten tok heller ikke stilling til inngrepsspørsmålet.

Oslo tingrett avsa våren 2024 ex-parte forføyninger mot Glenmark og Sandoz, hvor tingretten nedla forbud mot at de saksøkte kunne selge eller markedsføre sine produkter, frem til spørsmålet om patentets gyldighet er avgjort av lagmannsretten. Både Glenmark og Sandoz begjærte etterfølgende muntlige forhandlinger i forføyningssaken, og sakene ble raskt berammet og forent til felles behandling i august 2024. Retten var ikke satt med fagkyndige meddommere eller rettsoppnevnte sakkyndige vitner. I kjennelsen av 2. september opprettholdes forføyningene. Retten finner det sannsynliggjort at NO '278 er gyldig, og at begge de saksøkte gjør inngrep i patentet gjennom sine produkter. Kravet om sikringsgrunn ble også ansett oppfylt.

Ankesaken om gyldigheten av Bayers patent mellom Sandoz og Bayer skal behandles av Borgarting lagmannsrett i desember 2024, hvor Glenmark har trådt inn som partshjelp for Sandoz. Det har vært og pågår fremdeles rettsprosesser i en rekke andre europeiske land knyttet til gyldigheten av patentet, hvor domstolene har kommet til ulike konklusjoner hva gjelder patentets gyldighet.

Kjennelsen fra Oslo tingrett av 2. september 2024 er foreløpig ikke tilgjengelig på Lovdata. Saksnummer er 24-093228TVI-TOSL/08 og 24-104702TVI-TOSL/08.

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at Wiersholm representerer Glenmark i den aktuelle saken.

UPC oppdatering - 3. kvartal

UPC-domstolen er nå godt på vei inn i sitt andre operative år, og det har kommet noen oppdateringer det siste kvartalet.

Saksomfang og saksspråk

Ifølge UPC sin [rapport](#) (sist oppdatert 1. oktober 2024), har domstolen så langt mottatt totalt 503 saker, der 192 har vært inngrepssaker og 212 har vært gyldighetssaker. Det skal imidlertid bemerkes at 103 av disse ugyldighetssakene er fremsatt i forbindelse med inngrepssøksmål, hvilket vil si at det i realiteten er et flertall av inngrepssøksmål. Ifølge rapporten har domstolen også mottatt 49 forføyningssaker. Videre har anke-domstolen mottatt totalt 96 anker, samt flere anker over prosessuelle spørsmål.

Domstolen rapporterer videre at andelen av sakene som behandles på engelsk fortsatt øker (53%), mens en stor andel av sakene også behandles på tysk (42%). Dette skiller seg fra status i mars 2024, hvor tysk var det foretrukne språket for behandling av saker.

Utvalgt avgjørelse fra UPC: Sopp kan patenteres

Den 31. juli 2024 avsa Local Division i Haag avgjørelse i forføyningssak mellom Amycel og Szymon Spyra.

Amycel er innehaveren av EP '350, som beskytter kommersiell produksjon av sopp-sorten "Heirloom", som er en av de mest

solgte brune soppene globalt. I 2017 oppdaget Amycel at en polsk bonde produserte og markedsførte en sopp-sort kalt "Cayene". Basert på analyser av soppen, hevdet Amycel at "Cayene" krenket "Heirloom"-patentet. Etter måneder med mislykkede forhandlinger med den polske bonden for å løse tvisten utenfor retten, tok Amycel ut et søksmål om patentkrenkelse i juli 2023 i Polen (som ikke er medlem av UPC).

Kort tid etter at det polske søksmålet ble iverksatt, oppdaget Amycel at 'Cayene'-sopp-sorter også ble solgt i UPC-medlemsland, inkludert Nederland, Tyskland, Frankrike og Italia. Amycel fremmet derfor en sak for Haag lokalavdeling av UPC, og krevde en midlertidig forføyning mot salg av soppen i de aktuelle landene. Kvelden før høringen fremmet imidlertid den polske bonden et ugyldighetssøksmål for EP '350 hos sentraldivisjonen i Milano. I forføyningssaken måtte dermed domstolen også prejudisielt ta stilling til patentets gyldighet.

Domstolen konkluderer med at patentet er gyldig, og at Szymon Spyras ikke kan høres med sine innvendinger om at sopp-sorter må likestilles med plantesorter og dermed er unntatt fra patentering. Begrunnelsen er at sopp i henhold til biologisk taksonomi er klassifisert som "fungi", adskilt fra planter og dyr.

Videre avviser retten Szymon Spyras anførsler om at det ikke foreligger et særlig behov for en midlertidig forføyning, da "Cayene" hadde vært kjent i Polen siden 2017. Domstolen viser her til at kommersialisering i Polen, utenfor

UPC-medlemslandene, ikke er relevant for vurderingen av UPC.

Siden patentet anses gyldig, og det er tilstrekkelig sannsynliggjort at dette blir krenket ved salg av "Cayene", innvilges den midlertidige forføyningen.

Avgjørelsen illustrerer hvordan parter som i utgangspunktet opererer utenfor UPC likevel kan bli saksøkt for domstolen når deres produkter selges innenfor domstolens virkningsområde. Spørsmålet om patentets gyldighet vil nå bli behandlet av sentraldivisjonen i Milano.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Borgarting lagmannsrett: Patenthaver kan ikke kreve å få uselvstendige krav i sitt patent begrenset

Borgarting lagmannsrett avsa 21. oktober 2024 dom i sak mellom Merck Sharp & Dohme LLC ("MSD") mot Staten v/Klagenemnda for industrielle rettigheter ("KFIR").

Hovedspørsmålet i saken var om en patenthaver kan kreve å få uselvstendige krav i sitt patent begrenset i medhold av patentloven § 39a.

MSD er et amerikansk legemiddelselskap som har en rekke patenter. Et av disse er patent NO 321999 (NO'999), som omfatter legemiddelet sitagliptin, som alene eller i kombinasjon med andre stoffer benyttes til behandling av diabetes. NO'999 har 19 krav, der krav 1 er det eneste selvstendige kravet.

MSD begjærte patentbegrensning for krav 3 og 15, slik at kravene kun omfattet kombinasjonen av sitagliptin og metformin. Begjæringen ble avslått med den begrunnelse at endringene ikke innebar en reell patentbegrensning ettersom det selvstendige krav 1 var uendret.

MSD klaget vedtaket inn for KFIR, som forkastet klagen. Tingretten fant vedtaket ugyldig. KFIR traff derfor nytt vedtak der begjæringen igjen ble avslått, men med en annen begrunnelse. Tingretten fant også dette vedtaket ugyldig. KFIR traff så nytt vedtak der nemda delte Patentstyrets syn om at endringene i de uselvstendige kravene ikke utgjorde en reell begrensning av patentvernet, og at begrensningene i dem derfor ikke kunne registreres. Vedtaket ble opprettholdt av tingretten, og deretter påanket til lagmannsretten av MSD.

MSD anførte at det etter patentloven § 39a kan kreves begrensning av «patentkravene», og at loven dermed ikke skiller mellom selvstendige og uselvstendige krav. Lagmannsretten viser til at bestemmelsen må leses i sin helhet, og at bestemmelsens siste del, «slik at patentvernets omfang begrenses», klart taler for at bestemmelsen bare gjelder de selvstendige krav. Lagmannsretten finner støtte for dette i både lovforarbeider og lovhistorikken for øvrig. Lagmannsretten finner også at den europeiske patentkonvensjonen (EPC) artikkel 105 a må forstås på samme vis.

Lagmannsretten konkluderer følgelig med at KFIR la til grunn riktig rettsoppfatning da nemnda fant at krav om begrensning i et patent forutsetter at det skjer en reell avgrensning av

patentvernets omfang. Dette innebærer, som den klare hovedregel, at det kun kan foretas endringer i selvstendige krav. Det bemerkes at det likevel unntaksvis må kunne gjøres endringer i uselvstendige krav i to sammenhenger: For det første der en endring i patentvernets reelle omfang nødvendiggjør en endring i et uselvstendig krav. For det andre der et uselvstendig krav ved en feil har fått en for vid utforming. Det var ikke tilfelle i foreliggende sak. Følgelig er KFIRs vedtak gyldig.

Kjennelsen er tilgjengelig [her](#).

Vi har fått opplyst at kjennelsen er påanket av MSD. Det pågår for øvrig også en inngrepssak om patentet som for øyeblikket er stanset, hvor Wiersholm representerer en av de saksøkte.

Oslo tingrett: Amer gjør (igjen) inngrep i Rottefellas skibindingspatent

Oslo tingrett avsa 10. oktober 2024 dom i sak om patentinngrep anlagt av Amer, Atomic og Salomon ("Amer") mot Rottefella. Spørsmålet var om Amers monteringsystem for skibindinger, "Shift-Race" og "Shift", gjør inngrep i Rottefellas patent NO 342 264 (det såkalte "skinnepatentet"). Partene har tidligere hatt en tilsvarende tvist knyttet til en tidligere versjon av Amers skibinding, "Shift-In", hvor retten konkluderte med at Amer gjorde inngrep i skinnepatentet. Vi omtalte lagmannsrettens dom i saken i [vårt nyhetsbrev for andre kvartal 2023](#).

Amer lanserte etter dommen i 2023 et nytt monteringsystem, og tok ut negativt fastsettelsessøksmål mot Rottefella med påstand om at dette systemet ikke gjør inngrep i skinnepatentet. Rottefella bestred kravet og fremsatte motkrav om inngrep, forbud og tilbakekall av bindingene, samt økonomisk kompensasjon.

Tingretten konstaterer innledningsvis at den ikke er bundet av lagmannsrettens tolkning av patentet slik det ble gjort i saken om Shift-In-bindingene, men ettersom retten er enig i tolkningen, vises det til denne. Den sentrale forskjellen hos de nye Shift Race/Shift-modellene, var at skinnen var limt fast i skien. Monteringsplaten var for øvrig den samme som i Shift-In, mens skinnen var noe modifisert, likevel slik at den fremstod tilnærmet lik. Retten la derfor til grunn at de elementene i Shift Race/Shift som tilsvarte Shift-In gjenfinnes i patentets krav 1, 7 og 8. Spørsmålet var om siden Shift Race/Shift-skinne var festet med lim ikke kunne anses utskiftbar, slik at bindingene falt utenfor patentets krav 8 som forutsetter at skinnen skal kunne tas inn og ut av monteringsplaten, men sitte reversibelt fast i denne.

Tingretten legger til grunn at forutsetningen om at skinnen skal kunne skiftes ut for å tilpasses også omfatter produktets egenskaper gjennom utviklings- og produksjonsfasen. Rottefella hadde demonstrert for retten hvordan skinnen kunne tas ut av monteringsplaten med relativt enkle grep. Retten konstaterer at det er bevist at det relativt enkelt å gjøre dette ved bruk av riktig metode og en vanlig skrutrekker, uten

særlig risiko for å skade monteringsystemet eller påvirke funksjonaliteten. Dermed må skinnene anses som utskiftbare, og også dette elementet er omfattet av skinnepatentets beskyttelsesomfang. Følgelig konkluderer tingretten med at Shift Race/Shift også gjør inngrep i skinnepatentet.

Ved vurderingen av sanksjoner for inngrepet, mener retten at Amer har opptrådt sterkt klanderverdig på grunn av mangelfulle "freedom to operate"-vurderinger, og at Amer tok en bevisst risiko basert på disse vurderingene. Det legges dermed til grunn at Amers patentinngrep var grovt uaktsomt. På den bakgrunn kommer retten til at Amer idømmes forbud mot tilvirkning, markedsføring, bruk og omsetning av produktene, tilbakekall fra handelen samt erstatning for tapt anseelse og renommé på kr. 3 millioner.

Dommen er foreløpig ikke publisert. I etterkant av dommen har partene inngått et forlik, som blant annet omfatter en lisensavtale, se partenes uttalelser til VG [her](#).

Oslo tingrett med sjelden avgjørelse om utmåling av vederlag etter arbeidstakeroppfinnelsesloven

Oslo tingrett avsa i november 2024 dom i sak mellom tre Equinor-ansatte og Equinor ASA.

Sakens spørsmål var om de tre arbeidstakerne, som i fellesskap hadde gjort en oppfinnelse som ble ervervet av Equinor, hadde krav på ytterligere

vederlag enn de kr 500 000 hver, som de allerede hadde mottatt. Oppfinnelsen gjaldt en fremgangsmåte for utlegging av en rørledning med en innvendig korrosjonsbestandig kledning. Etter arbeidstakeroppfinnelsesloven § 7 har en arbeidstaker krav på rimelig vederlag for oppfinnelser som erverves av arbeidsgiver, med mindre verdien av retten arbeidsgiver overtar ikke overstiger hva arbeidstakeren med rimelighet må kunne forutsettes å skulle yte til gjengjeld for lønn og andre goder han har mottatt i tjenesten.

Tingretten viser til at rimelig vederlag normalt fastsettes etter en prosess i flere trinn, som beror på en vurdering av oppfinnelsens verdi og den rett arbeidsgiveren har overtatt, samt hvor stor andel av oppfinnelsens verdi som skal tilkjennes arbeidstakeren. Normalt vil en ansatt som er satt til å lage oppfinnelser og er lønnet deretter, tilkjennes en mindre andel av oppfinnelsens verdi enn ellers. Retten viser også til at praksis fra Meklingsnemnda for arbeidstakeroppfinnelser er relevant. Forhandlinger i nemnda skjer imidlertid for lukkede dører, og de fleste avgjørelsene er ikke tilgjengelige. En gjennomgang av praksisen viser imidlertid at beløpene som regel settes lavt.

Retten legger til grunn at oppfinnelsen Equinor overtok var vesentlig mindre verdt på overtakelsestidspunktet enn den viste seg å være senere. Oppfinnelsen var ikke ferdig utviklet, og krevde en del arbeid med videreutvikling og kvalifisering som de tre oppfinnerne ikke selv stod for. Retten viser videre til at de tre arbeidstakerne, i kraft av sin kompetanse, lønn og arbeidsoppgaver, måtte forventes å bidra til teknologiutvikling og

er lønnet for nettopp det, og at oppfinnelsen også var gjort i arbeidstiden med ressurser tilrettelagt av arbeidsgiver. Videre peker retten på at vederlaget som en arbeidstaker tilkjennes etter loven ikke kan sammenlignes med den økonomiske vinningen som man kunne fått dersom oppfinnelsen var gjort utenfor arbeidsforhold og kommersialisert i et eget selskap. Det vises til at en gründer med egen oppfinnelse utsettes for risiko som ikke er til stede for oppfinnere som gjør oppfinnelser i arbeidsforhold. Retten konstaterer at ansettelsesvilkårene og ansettelsens betydning for oppfinnelsens tilkomst tilsier at vederlaget i saken skal settes lavt, og ikke noe særlig høyere enn noen promille av oppfinnelsens verdi.

Ved vurderingen av oppfinnelsens verdi, viser retten til at beregningen ikke utelukkende kan baseres på Equinors lisensinntekter for oppfinnelsen, blant annet fordi Equinor har valgt en lisensieringsmodell som ikke maksimerer mulige lisensinntekter. Retten legger derfor til grunn at det må gjøres en bredere vurdering, hvor også størrelsen på Equinors besparelser som følge av oppfinnelsen er relevante. Oppfinnelsen innebar nemlig at det var mulig å legge billigere rør på en billigere måte når omstendighetene lå til rette for det. Retten peker også på at hensyn til likebehandling skal vektlegges i vurderingen, og at dette innebærer at godtgjørelsen ikke må bli for stor all den tid det kan få negativ påvirkning på arbeidsprioriteringer og innovasjonskultur kolleger imellom.

Retten tar imidlertid ikke stilling til den konkrete utmålingen av oppfinnelsens verdi. Det vises

til at Equinor har betalt til sammen 1,5 millioner for oppfinnelsen, og at det må dokumenteres at oppfinnelsen har en svært høy verdi for at oppfinnerne skal ha krav på ytterligere vederlag. Retten mener at dette ikke er dokumentert, og at vederlaget de tre ansatte har mottatt dermed ikke er lavere enn de ville hatt krav på etter arbeidstakeroppfinnelsesloven § 7. Følgelig frifinnes Equinor.

Dommen er foreløpig ikke publisert.

UPC – oppdatering 4 kvartal

Saksomfang

Ifølge UPCs [rapport av 2. desember 2024](#) har domstolen siden dens oppstart mottatt totalt 585 saker, hvorav det blant annet er 219 inngrepssaker, 241 ugyldighetssaker (hvorav 126 av disse er fremsatt som et motkrav i inngrepssaker) og 57 midlertidige forføyninger. I rapporten fremgår det videre at det er flest saker innenfor IPC-kategoriene H (Electronics) og A (Human Necessities).

Utvalgte avgjørelser:

UPCs ankeinstans: AIMs tilbaketrekking av opt-out er gyldig

Den 12. november 2024 avsa UPCs ankeinstans avgjørelse i sak mellom AIM Sport Vision AG (AIM) og Supponor vedrørende gyldigheten av en tilbaketrekking av en "opt-out" fra AIM. Som rapportert i vårt [nyhetsbrev for tredje kvartal 2024](#), konkluderte Helsinkis lokale avdeling i avgjørelse av 20. oktober 2023 med at tilbaketrekkingen av en opt-out fra AIMs

europiske patent nr. EP3295663 ikke var gyldig, fordi opt-outen ble trukket tilbake etter at det var reist sak om krenkelse av patentet i de tyske nasjonale domstolene, selv om de nasjonale sakene startet i 2020, før UPC trådte i kraft. Helsinkis lokale avdeling konkluderte med at UPC ikke hadde jurisdiksjon over patentet, som ville medføre at AIM ikke kunne forfølge en sak om midlertidige forføyning eller en inngrepssak mot ulike Supponor-selskaper ved UPC. AIM anket avgjørelsen, og UPCs ankedomstol finner at tilbaketrekkingen av opt-outen er gyldig. I avgjørelsen viser ankedomstolen til at ordlyden i den relevante bestemmelsen (artikkel 83(4)) i UPC-avtalen, *“Unless an action has already been brought before a national court”*, kun refererer til saker som er reist i nasjonale domstoler i løpet av overgangsperioden på 7 år etter datoen da UPC-avtalen trådte i kraft. Nasjonale saker som ble reist før UPC trådte i kraft, kan derfor ikke påvirke gyldigheten av en tilbaketrekking av en opt-out.

Det faktum at det var reist sak i Tyskland i forbindelse med patentet før UPC trådte i kraft, ble dermed ikke ansett å ugyldiggjøre AIMs tilbaketrekking av opt-outen for patentet. AIM kan dermed forfølge sin inngrepssak mot Supponor i UPC.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Avgjørelse om inngrep gjennom ekvivalens – nye vilkår for ekvivalensvurderingen i Norge på sikt?

Den lokale divisjonen i Haag avsa den 22. november 2024 UPC-domstolens første avgjørelse om inngrep gjennom ekvivalens. Saken gjelder spørsmålet om Arkyne (i saken omtalt som “Bio”) gjorde inngrep Plant-E Knowledge B.V (Plant -E) sitt patent EP 2 137 782 (EP’782), samt om patentet er gyldig.

Domstolen finner at EP-782 er gyldig, og at Bio gjør inngrep gjennom ekvivalens. Plant-e fikk derfor medhold i en midlertidig forføyning som dekker medlemslandene der patentet er i kraft. Ved vurderingen av inngrep gjennom ekvivalens oppstiller domstolen en firetrinns test for å avgjøre om det forelå ekvivalens, som baserer seg på rettspraksis fra ulike jurisdiksjoner:

Teknisk ekvivalens: Løser variasjonen (i hovedsak) det samme problemet som den patenterte oppfinnelsen løser, og utfører den (i hovedsak) samme funksjon i denne sammenhengen?

Rettferdig beskyttelse for patenthaver: Er utvidelsen av kravets beskyttelse til ekvivalenten proporsjonal med en rettferdig beskyttelse for patenthaveren?

Rimelig forutsigbarhet for tredjeparter: Forstår fagpersonen fra patentet at oppfinnelsens omfang er bredere enn det som følger direkte av ordlyden?

Er det påstått krenkende produktet nytt og oppfinnsomt overfor teknikkens stand? Ettersom dette kun er en avgjørelse fra én lokal divisjon, og flere har gitt uttrykk for at den i stor grad demonstrerer et element av lokal påvirkning, blir det spennende å se om vilkårene vil benyttes i praksis i fremtiden.

Flere avgjørelser er ventet, og etter hvert vil nok ankedomstolen avgjøre om testen foreslått i denne avgjørelsen blir den gjeldende under UPC.

Vilkårene som oppstilles fra UPC skiller seg noe fra de vilkår Høyesterett oppstilte i Rt-2009-1055 (Donepezil):

Inngrepsgjensstanden løse samme problem som patentet. Modifikasjonene som er gjort på inngrepsgjensstanden ha vært nærliggende for den gjennomsnittlige fagpersonen.

Inngrepsgjensstanden må ikke tilhøre teknikkens stand. Dette kan med andre ord bli utfordret, dersom UPC etter hvert kommer med en enhetlig praksis for vurderingen som skiller seg fra Donepezil.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

EU-kommisjonen ilegger Teva bot på 462,6 millioner euro for, blant annet, misbruk av patentsystemet

Den 10. oktober 2024 publiserte EU-kommisjonen en pressemelding om et vedtak mot Teva (Copaxone-saken), hvor Teva ble

ilagt en bot på 464,6 millioner euro for misbruk av dominerende stilling i Belgia, Tsjekkia, Tyskland, Italia, Nederland, Polen og Spania, jf. TFEU artikkel 102. Bakgrunnen er at Teva ifølge Kommisjonen blant annet har misbrukt patentsystemet.

Saken gjelder legemiddelet Copaxone, som benyttes for behandling av MS. Teva hadde et basispatent for selve virkestoffet frem til 2015, og i forkant av patentets utløp, leverte Teva en rekke avledede patentsøknader for å forsøke å forlenge patentbeskyttelsen til legemiddelet.

Kommisjonen finner at Teva misbrakte patentsystemet ved å kunstig forlenge patentbeskyttelsen for Copaxone gjennom en taktikk kalt "divisionals game". Dette innebar at Teva trinnvis innleverte søknader om avledede patenter som rettet seg mot doseringer og produksjonsprosessen bak legemiddelet. I påvente av gjennomgang av EPO begynte Teva å håndheve disse patentene mot konkurrenter for å få midlertidige forføyninger. Da patentene så ut til å bli tilbakekalt, trakk Teva dem strategisk tilbake for å unngå en formell ugyldighetsavgjørelse. Samtidig opprettholdt de alle de resterende avledede patentene, hvilket tvang konkurrentene til å gjentatte ganger starte nye prosesser mot de gjenstående patentene. Kommisjonen finner at dette forsinket generiske selskapers markedsadgang og opprettholdt Tevas tilnærmede monopol i flere medlemsstater. Det tok totalt ni år før alle de avledede patentene ble annullert.

Kommisjonen finner også at Teva benyttet en strategi for å forsinke konkurranse ved å spre tvil om lovligheten, sikkerheten og effekten av en annen konkurrerende medisin, til tross for at denne var godkjent av relevante myndigheter. Dette fordi Teva gjennomførte målrettede kampanjer mot nøkkelaktører som leger og organisasjoner involvert i medisinprissetting og refusjon, hvor slike påstander ble fremmet med det formål å bremse eller blokkere det konkurrerende produktet i flere medlemsland.

Kommisjonens pressemelding er tilgjengelig [her](#). Selve avgjørelsen er foreløpig ikke publisert.

EPO Board of Appeal: EPC artikkel 53 (a) gjelder kun det moralske aspektet ved den kommersielle utnyttelsen av oppfinnelsen

Den 31. mai 2024 avsa EPOs Board of Appeal ("BoA") avgjørelse T 2510/18 i innsigelsessak mellom Institut de Recherche pour le Développement (IRD) og Fondation Danielle Mitterrand – France Libertés. Saken er altså fra mai 2024, men avgjørelsen ble først publisert nylig. Saken gjaldt blant annet spørsmål om meddelelsen av patent for medisinsk behandling mot malaria ved bruk av planteekstraktet Simalikalactone E, var i strid med artikkel 53 (a) EPC, som forbyr patentering i tilfeller der kommersiell utnyttelse av oppfinnelsen ville stride mot "*ordre public*" or morality".

Spørsmålet var om det ville være i strid med offentlig orden og moral å meddele patentet, fordi oppfinnelsen var utviklet gjennom

utnyttelse av den tradisjonelle kunnskapen til urfolkssamfunn i Fransk Guyana. IRD hadde som ledd i sin forskning intervjuet 117 urfolk for å kartlegge hvilke midler de benyttet til behandling av malaria. Undersøkelsene fant sted uten at urfolksamfunnene ble tilstrekkelig informert om forskningsprosjektets natur og formål, og patentsøknaden. Saksøker hevdet at interaksjonen hadde foregått på en umoralsk måte, preget av bedrag og misbruk av tillit. Det ble videre anført at IRD sin handlemåte var egnet til å skade tillitsforholdet mellom urfolkssamfunn og forskere, noe som igjen kunne få alvorlige konsekvenser for vitenskapens fremgang.

I likhet med tidligere instanser, avviser BoA innsigelsen, og finner at unntaket i artikkel 53 (a) EPC bare kommer til anvendelse i tilfeller der det er "den kommersielle utnyttelsen" av oppfinnelsen, og ikke oppdagelses- eller utviklingsmåten, som er i strid med offentlig orden eller moral.

Argumenter om manglende nyhet – og oppfinneshøyde ble avvist, og patentet ble opprettholdt.

Avgjørelsen er tilgjengelig på fransk [her](#).

Varemerke- og designåret

2024

Wiersholm

Oslo tingrett: Privatpersons innførsel av falske Hermés-gensere utgjør ikke varemerkeinngrep

Oslo tingrett avsa 26. januar 2024 dom i sak mellom Hermés International S.A og privatpersonen A. Saken gjelder krav om vederlag og destruksjon etter innførsel av tre uoriginale gensere med Hermés' varemerke.

Bakgrunnen for saken var at A i tollkontroll blant annet ble beslaglagt tre gensere påført varemerket "Hermés". Tingretten fastslår at innførsel av kopiene med Hermés-varemerke, utgjorde "bruk" etter vml. § 4 tredje ledd bokstav c. Spørsmålet var imidlertid om bruken hadde skjedd "i næringsvirksomhet", jf. vml. § 4 første ledd.

I den konkrete vurderingen legger tingretten til grunn at omfanget av importen (tre gensere) er forenlig med forklaringen til A om at han kjøpte dem for privat bruk. Retten legger vekt på at volumet var så begrenset, at bevisbyrden ikke kunne snus slik at A måtte sannsynliggjøre at genserne var innført med sikte på privat bruk. Tingretten kommer dermed til at Hermés ikke har sannsynliggjort at A hadde innført genserne "i næringsvirksomhet".

Retten går deretter over til å vurdere om innførselen likevel krenket Hermés' enerett

fordi innførselen inngår i et salg hvor det foreligger en utenforstående selger som utøver næringsvirksomhet. I den forbindelse viser tingretten til EU-domstolens sak C/98-13 (Rolex mot Blomqvist), der innførselen av en klokkekopi fra selgeren i Asia til kjøperen i Danmark, inngikk som en del av selve salget og følgelig som en del av den kommersielle aktiviteten. Tingretten kommer til at avgjørelsen fra EU-domstolen har begrenset overføringsverdi, fordi de tre genserne var overlevert til A i utlandet før han selv innførte dem til Norge for privat bruk. Tingretten fastslår følgelig at produktene ikke inngår i "næringsvirksomhet", jf. vml. § 4 første ledd. Dermed konkluderer tingretten med at innførselen ikke innebærer bruk som krenker Hermés' enerett.

Tingrettens avgjørelse er tilgjengelig [her](#).

KFIR: Ordmerket FUCK CANCER oppfattes som et slagord og mangler særpreg

Den 5. februar 2024 avsa Klagenemnda for industrielle rettigheter (KFIR) avgjørelse i sak mellom Kreftforeningen og Ung Kreft (Klagerne) og Patentstyret om ordmerket FUCK CANCER. Varemerket var registrert for enkelte varer og tjenester i klasse 14 (smykker, armbånd), 36 (veldigheidsinnsamlinger) og 41 (workshoper

for kulturelle formål, perling av armbånd), men ble opphevet av Patentstyret etter en innsigelse til registreringen av ordmerket. Patentstyret viste til at ordmerket mangler det nødvendige særpreg for de aktuelle varene og tjenestene, jf. vml. § 14. KFIR kommer til samme resultatet som Patentstyret.

KFIR finner at merketeksten FUCK CANCER oppfattes som et slagord. I vurderingen av om et slagord har tilstrekkelig særpreg er det ifølge KFIR relevant å se hen til blant annet graden av originalitet og om det er nødvendig med en nærmere fortolkning for å oppfatte betydningsinnholdet. Et slagord har gjennom tidligere praksis blitt ansett for å mangle særpreg, særlig der det er tale om "rosende og salgsfremmende" slagord.

Etter en konkret vurdering, finner KFIR at gjennomsnittsforbrukeren vil oppfatte Fuck Cancer som et kamprop mot kreft eller en generell støtteerklæring for kreftsaken. Derfor vil den norske gjennomsnittsforbrukeren ikke oppfatte merket som en angivelse av kommersiell opprinnelse, og det mangler særpreg som kjennetegn.

Videre avviser KFIR at merket har oppnådd særpreg gjennom bruk, jf. vml. § 14 tredje ledd. Klagerne hadde innsendt dokumentasjon i form av en rekke nyhetsoppslag der Fuck Cancer og Kreftforeningen var nevnt, som skulle underbygge dette. KFIR finner imidlertid ikke at medieomtalen var egnet til å sannsynliggjøre at Fuck Cancer ble oppfattet som klagerens kjennetegn, da det ikke viste en konsistent eller langvarig omtale av merket og Klagerne

sammen. Videre viser KFIR til at Fuck Cancer her var benyttet som et generelt slagord som viser støtte til kreftsaken, og ikke som et varemerke for klagerne.

At FUCK CANCER er tillatt registrert i andre jurisdiksjoner anses som et relevant moment av KFIR, men tillegges ikke avgjørende vekt, da det er den norske gjennomsnittsforbrukerens oppfatning av merket som er avgjørende.

Klagen ble dermed forkastet og registreringen av ordmerket oppheves.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

PS: Ordmerket Fuck Cancer har også tidligere blitt nektet registrert. Den svenske organisasjonen Ung Cancer ønsket å registrere ordmerket «Fuck cancer» i 2013. Dette ble først avvist fordi patentstyret mente at nordmenn ville kunne bli støtt av at uttrykket inneholder det engelske banneordet «fuck». Et figurmerke med merketeksten Fuck Cancer ble imidlertid i 2019 tillatt registrert etter en ny søknad, samt ordmerket i 2022. Det er sistnevnte registrering som nå er opphevet gjennom KFIRs avgjørelse.

KFIR: Ordmerket SEAFARER er beskrivende og mangler særpreg

Den 6. februar 2024 avsa Klagenemnda for industrielle rettigheter (KFIR) avgjørelse i sak mellom Academy S.r.l (Academy) og Patentstyret om ordmerket SEAFARER. Academy søkte varemerket registrert for varer

i klasse 25 (klær, fottøy og hodeplagg), men Patentstyret avsto søknaden fordi det ble ansett å være beskrivende og å mangle det nødvendige særpreg, jf. varemerkeloven § 14. KFIR kommer til det samme resultatet som Patentstyret.

Ved vurderingen viser KFIR til at SEAFARER vil oppfattes som en betegnelse på personer som i dag arbeider til sjøs eller som regelmessig reiser til sjøs. Den norske gjennomsnittsforbrukeren har gode engelskkunnskaper, og vil etter KFIRs vurdering direkte og umiddelbart forstå hva ordet SEAFARER betyr. Når SEAFARER brukes på de aktuelle varene, vil det dermed ifølge KFIR oppfattes som informasjon om at varene er ment for sjøfarere. Videre vises det til at den profesjonelle delen av omsetningskretsen, som kan være fiskere, seilere eller andre personer som arbeider til sjøs, uten videre vil oppfatte merket som informasjon om at varene er laget for nettopp sjøfarere. Videre finner KFIR at SEAFARER ikke er egnet til å skille Academys varer fra andres på grunn av sitt rent beskrivende innhold.

KFIR avviser også at merket har oppnådd særpreg gjennom bruk, jf. varemerkeloven § 14 tredje ledd. Academy hadde blant annet innlevert dokumentasjon på at merket var omtalt i en artikkel fra motemagasinet Vogue, og en oversikt over klesmerker i en nettbutikk til et varemagasin i Stavanger, samt påstått at merket var populært på 1970-tallet. Dette var ikke tilstrekkelig for å komme over den høye terskelen som legges til grunn ved vurderingen av varemerker som anses som beskrivende for varens egenskaper.

At SEAFARER er tillatt registrert i andre jurisdiksjoner anses som et relevant moment av KFIR, men tillegges ikke avgjørende vekt, da det er den norske gjennomsnittsforbrukerens oppfatning av merket som er avgjørende.

Klagen ble dermed forkastet og ordmerket nektes registrert.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Borgarting lagmannsrett: Ny dom om innarbeidelse av varemerker og rettigheter til internettdomene

Borgarting lagmannsrett avsa 8. februar 2024 dom i sak mellom Dataloy AS, B og Dataloy Systems AS. Saken reiser blant annet spørsmål om enerett til varemerke og internettdomene.

B hadde utviklet distanseberegningssystemet Dataloy Distance Table (DDT), og etablerte senere sammen med A selskapet Dataloy Systems AS for å administrere og utvikle løsningen. Senere oppstod det tvist om blant annet retten til kjennetegnene "Dataloy Distance Table" og "DDT" samt internettdomenet "dataloy.com".

Lagmannsretten vurderer først om Dataloy og B har eneretten til de to merkene, som ikke var registrerte. Spørsmålet var om merkene hadde fått vern gjennom innarbeidelse, jf. vml. § 3 tredje ledd. Lagmannsretten viser til at skjermbilder fra internettsiden hvor varemerkene er benyttet,

sier lite om hvor innarbeidet varemerkene er. Det var også fremlagt en eldre brosjyre og flere skjermbilder som ikke var egnet til å underbygge kjennetegnbruken. Utover dette var bevisbildet begrenset. Lagmannsretten konkluderer dermed med at varemerkene ikke er innarbeidet.

Deretter tar lagmannsretten stilling til om Dataloy AS og B har eneretten til internettdomenet “dataloy.com”.

Lagmannsretten viser til at det var Dataloy Systems som hadde betalt den årlige avgiften for å opprettholde domenet, og investert i oppbygging og drift av nettsidene tilknyttet dette – ikke Dataloy AS eller B. Lagmannsretten påpeker også at det lenge var klart at forretningsdriften skulle skje gjennom Dataloy Systems, slik at det var selskapet, og ikke B eller Dataloy AS, som hadde behov for domenet. Lagmannsretten kommer følgelig til at Dataloy AS og B ikke har sannsynliggjort rettigheter til domenet.

Lagmannsrettens avgjørelse er tilgjengelig [her](#).

Saken reiser også problemstillinger om rettigheter til dataprogramvare, databaser og krav om vederlag for bruk. I tillegg gjelder saken krav om utløsning i medhold av aksjonæravtale og krav om tilbakebetaling av innbetalt lisensavgift. Disse problemstillingene omtales nærmere i opphavsrettsdelen av nyhetsbrevet.

KFIR: JARLSBERG har kodakvern – JØRNSBERG krenker Tines varemerkerettigheter

Den 27. februar 2024 fattet KFIR vedtak i en sak mellom klageren TINE SA og Ostegården AS. I avgjørelsen tar KFIR stilling til om ordmerket JØRNSBERG krenker klagerens rett til merket JARLSBERG, jf. vml. § 16 a, jf. § 4 andre ledd (før lovendring 1. mars 2023).

KFIR vurderer først om JARLSBERG er “velkjent” i Norge, slik at det får et utvidet vern som et sterkt innarbeidet varemerke (såkalt “kodakvern”), jf. vml. § 4 annet ledd. KFIR kommer til at dette er tilfellet. I vurderingen vektlegger KFIR at 8 % av all ost som selges gjennom dagligvaren i Norge er JARLSBERG, som er en betydelig markedsandel for en så vid varekategori som “ost”. Videre vektlegger KFIR at TINE SA har foretatt betydelige investeringer i markedsføringen av JARLSBERG, og fremlagte utdrag fra markedsundersøkelser, som viser høy grad av kjennskap til merket i omsetningskretsen.

Deretter vurderer KFIR om merket JØRNSBERG “ligner” på merket JARLSBERG, jf. vml. § 4 andre ledd. KFIR finner blant annet at merkene er registrert for varer av samme slag, og at det foreligger visuelle, fonetiske og konseptuelle likhetstrekk mellom dem. KFIR uttaler at saken gjelder en svært vanlig forbruksvare, og at det særlig i slike tilfeller ikke kan forventes at forbrukeren gjør en grundig analyse av merkens enkeltelementer, opphav eller meningsinnhold. Følgelig kommer KFIR til at JØRNSBERG “ligner” på JARLSBERG.

KFIR vurderer så om bruken av merket JØRNSBERG medfører en “urimelig utnyttelse” av særpreget eller anseelsen til JARLSBERG. KFIR legger avgjørende vekt på at JARLSBERG har blitt særlig kjent for varen “ost”, og at JØRNSBERG er registrert for samme vare. Videre peker KFIR på at de positive assosiasjonene som følger av reklamekampanjene til JARLSBERG vil kunne overføres til JØRNSBERG. Dermed kommer KFIR til at bruken av merket JØRNSBERG medfører en “urimelig utnyttelse” av særpreget eller anseelsen til JARLSBERG.

Avgjørelsen fra KFIR er tilgjengelig [her](#).

KFIR: Blåfarge har ikke særpreg for varen “sjokolade” – Orkla får ikke registrere fargemerke

Klagenemnda for industrielle rettigheter (KFIR) fattet 21. mars 2024 vedtak i klagesak knyttet til Orklas søknad om registrering av et rent fargemerke.

Orkla søkte om å registrere blåfargen “[Pantone 2144 C](#)” (lenket) for varen “sjokolade” i klasse 30, men fikk avslag av Patentstyret med den begrunnelse at merket manglet det nødvendige særpreg, jf. varemerkeloven § 14 (1) andre punktum.

Orkla klaget Patentstyrets registreringsnektelse inn for KFIR, og anførte at fargemerket er brukt og innarbeidet på en slik måte at det har oppnådd særpreg som kjennetegn for “sjokolade”.

KFIR finner imidlertid at klagen ikke kan føre frem. Nemnda viser til at terskelen for når et merke kan sies å ha utviklet særpreg gjennom bruk er relativ, og at det skal svært mye til når merket – som i denne saken – mangler iboende særpreg. Det vises også til at friholdelsesbehovet gjør seg sterkt gjeldende for fargemerker, fordi det bare finnes et begrenset antall farger. Hva gjelder Orklas søknad, gjelder den en enkeltfarge, som etter nemndas syn må anses som en primærfarge som er svært vanlig. I tillegg gjelder søknaden varer som markedsføres mot allmennheten, ikke spesialiserte varer. Disse omstendighetene tilsier etter KFIRs oppfatning at friholdelsesbehovet må vektlegges i enda større grad. Dette forsterkes ytterligere av at flere aktører i bransjen allerede bruker mellomblå nyanser, og at en enerett til fargen vil kunne utgjøre en omfattende markedsbegrensning.

I lys av disse utgangspunktene vurderer KFIR om Orkla likevel har lyktes med å innarbeide blåfargen som varemerke i omsetningskretsen. Orkla hadde fremlagt dokumentasjon for utstrakt bruk av fargen siden 1936, vist til høye salgstall og markedsandeler, høye markedsføringskostnader, og omfattende markedsføringsinnsats. Nemnda bemerker imidlertid at det er virkningen av markedsføringen som er avgjørende for om merket er innarbeidet. Orkla hadde i den forbindelse fremlagt en markedsundersøkelse som viste at 72 % av respondentene knytter fargenyansene til en spesifikk aktør, og at 66% av disse svarte enten Stratos, Nidar eller Orkla. Likevel mener nemnda at dette ikke nødvendigvis innebærer at respondentene oppfatter fargenyansen som et kjennetegn for sjokolade.

Samlet sett anser ikke KFIR innarbeidelsesdokumentasjonen å sannsynliggjøre i tilstrekkelig grad at blåfargen har oppnådd særpreg for "sjokolade" gjennom bruk. KFIR forkaster dermed Orklas klage.

KFIRs avgjørelse er tilgjengelig [her](#).

Sør-Rogaland tingrett: Cosmedica gis ikke medhold i krav mot Q-Thera om forkjøpsrett til varemerker

Sør-Rogaland tingrett avsa 12. April 2024 dom i sak mellom Cosmedica AS (Cosmedica) og Q-Thera AS og Q-Thera LP (samlet Q-Thera). Saken reiste flere ulike spørsmål om eierskap og eventuelt vederlag for EU-varemerkene "Elixir Cosmeceuticals" og "Elixir Professional", samt det norske varemerket "Elixir Cosmeceuticals & Professional".

Cosmedica hevdet at selskapet hadde forkjøpsrett til de aktuelle EU-varemerkene basert på en kjøpekontrakts regulering av dette. Retten finner imidlertid, i tråd med Q-Theras anførsler, at de aktuelle forkjøpsrettighetene ikke gjaldt de aktuelle varemerkene. Retten tar ved vurderingen utgangspunkt i at kontrakter mellom profesjonelle parter skal fortolkes objektivt og at kontraktens ordlyd, ut fra en naturlig språklig forståelse, tillegges stor vekt. Videre viser retten til rettspraksis i tilknytning av forkjøpsrettsklausuler for fast eiendom og bemerker at tilsvarende utgangspunkter for tolkningen kan legges til grunn ved forkjøpsrett av varemerker, ettersom varemerker er omsettelige formuesgoder.

Saken reiste også spørsmål om eierskap til det norske varemerket "Elixir Cosmeceuticals & Professional". Retten finner at kontrakten mellom partene er noe tvetydig på dette punktet og at det derfor er nødvendig å vurdere partenes diskusjoner forut for den endelige kontrakten. I denne forbindelse legger retten avgjørende vekt på en e-postutveksling som fant sted mellom partene kun noen timer før den endelige kontrakten ble inngått, hvor det kom klart til uttrykk at formålet var at Cosmedica skulle erverve det aktuelle varemerket.

Det neste retten måtte ta stilling til var Q-Theras subsidiære motkrav om dom for tilbakeføring av varemerket, som var begrunnet med Q-Theras heving av en distribusjonsavtale og kjøpet av det norske varemerket. Retten gir Q-Thera medhold i motkravet. Retten finner at overføringen av varemerket var betinget av et aktivt distribusjonsforhold mellom partene, som opphørte ved hevingen. Det vises videre til at Cosmedica ikke har noen andre rettigheter til Elixir i utlandet. Retten legger til grunn at Cosmedica i utgangspunktet kompenseres i restitusjonsoppgjøret, men finner ingen holdepunkter for å fastslå verdien for varemerket.

Retten gir heller ikke Cosmedica medhold i sitt krav om "avgangsvederlag" for bruken av det norske varemerket. Videre finner retten ikke at det forelå rettslig interesse for Cosmedicas krav om eierskap til varemerket "Elixir Cosmeceuticals" i Norge på grunnlag av innarbeidelse.

Dommen kan leses [her](#).

Oslo tingrett: Ny dom om innarbeidelse av og eierskap til varemerke

Oslo tingrett avsa 31. mai 2024 dom i sak mellom ByOslo Group AS (ByOslo) og Staten v/ Klagenemnda for industrielle rettigheter (KFIR). Saken gjaldt gyldigheten av KFIRs vedtak om å oppheve ByOslos registrerte ordmerke “Stratos” for en rekke tjenester knyttet til utelivs-, serverings- og utleievirksomhet.

Bakgrunnen for saken var at ByOslo søkte om å registrere “Stratos” som ordmerke etter å ha benyttet det som kjennetegn for utestedet og utleielokalene selskapet drev fra toppetasjene i Folketeaterbygningen, som ble leid fra gårdeier Youngstorget Eiendom AS. ByOslo drev stedet i en ti års periode fra 2011 til 2021, etter å ha kjøpt opp selskapet Stratos Kultur & Event fra forrige leietaker. Gårdeier, Youngstorget Eiendom, leverte en innsigelse mot ByOslos registrering, begrunnet med at de mente å være innehaver av varemerket fordi de per søknadsdagen hadde innarbeidet “Stratos” som kjennetegn, jf. varemerkeloven § 3. I tillegg ble det anført at ByOslo hadde levert søknaden i strid med god forretningsskikk, jf. varemerkeloven § 16 b, slik den lød før lovendringen i 2023.

Patentstyret, som vurderte saken i første omgang, forkastet innsigelsen. Youngstorget Eiendom klagde vedtaket inn for KFIR, som ga Youngstorget Eiendom medhold. ByOslo brakte deretter saken inn for domstolen, hvor det ble anført at vedtaket bygget på feil bevisvurdering og rettsanvendelse.

Et sentralt spørsmål i saken var om retten, ved vurderingen av om merket var blitt “godt

kjent som noens særlige kjennetegn” iht. varemerkeloven § 3 tredje ledd, kunne legge vekt på at “Stratos” ble brukt som navn på et lokale – og ikke bare som kjennetegn. Patentstyret la i sitt vedtak til grunn at det kun er dokumentasjon som viser omsetningskretsens assosiasjoner til navnet som et kjennetegn som er relevant, mens KFIR konkluderte motsatt.

Oslo tingrett sier seg enig med KFIR. I dommen vises det til at det var en så nær sammenheng mellom Stratos-lokalenes berømmelse og den kommersielle virksomheten som har foregått der at disse forhold hadde hatt en gjensidig påvirkning på hverandre. Videre ser retten hen til historikken i saken, herunder at “Stratos” var blitt brukt som kjennetegn av ulike leietakere for ulik virksomhet knyttet til restaurantdrift, utleie og utesteder fra 1935 til 2021, og det gis en gjennomgang av flere avisomtaler og historiske omtaler av lokalet og virksomheten der. Etter en konkret vurdering finner retten det sannsynlig at “Stratos” var innarbeidet som varemerke for restaurant-, utleie- og utestedsvirksomhet da ByOslo overtok driften i 2011. Det legges videre til grunn at innarbeidelsesvernet heller ikke var bortfalt som følge et minst 14 år langt opphold i bruken av “Stratos” som kjennetegn på åtti- og nittitallet.

Det neste sentrale spørsmålet var om innarbeidelsesvernet tilfalt Youngstorget Eiendom. Fra ByOslos side var det anført at vernet måtte tilfalle leietakerne som hadde forestått innarbeidelsen. Det var uomtvistet at Youngstorget Eiendom aldri selv hadde brukt “Stratos” som kjennetegn for noen virksomhet overhodet, at selskapet ikke hadde ytet innsats i forbindelse med innarbeidelsen og at bruk

av “Stratos”-navnet heller ikke var regulert i skriftlige avtaler med leietakere oppigjennom årene. Det var også anført fra ByOslos side at et eventuelt innarbeidelsesvern knyttet til “Stratos” ikke var blitt overdratt til Youngstorget Eiendom da selskapet ble opprettet i 2001 og Folketeaterbygningen ble overdratt til selskapet fra tidligere eier, da dette ikke var regulert i fisjons- og overdragelsesdokumenter fra denne prosessen.

Retten reiser dermed spørsmålet om Youngstorget Eiendom likevel har betinget seg rett til “Stratos”-navnet, selv om det ikke er forankret i noen skriftlige avtaler. I relasjon til de enkelte leietakerne, finner retten at det faktum at alle leietakerne har benyttet seg av “Stratos”-navnet for ulik type virksomhet og “latt det ligge igjen” når leieforholdet har løpt ut, uten å protestere på at nye leietakere har gjenopptatt bruken av det, indikerer at det har vært en felles forståelse mellom de involverte aktører om at “Stratos”-navnet har tilhørt gårdeier og at det er skapt en forventning hos gårdeier om at det eksisterer en fast og omforent praksis som fortsetter. Retten finner også at denne stilltiende avtalepraksisen var synlig for ByOslo og at ByOslo hadde en “sterk oppfordring” til å avklare bruken med Youngstorget Eiendom. Følgelig konkluderer retten med at ByOslo hadde sluttet seg til en stilltiende og underforstått avtale om at innarbeidelsesvernet tilfalt Youngstorget Eiendom.

Retten finner også at Youngstorget Eiendom fikk overdratt rettighetene til “Stratos” til seg i forbindelse med delingen av eiendommen på starten av 2000-tallet. Selv om varemerkerettighetene verken ble diskutert eller regulert i prosessen, legger retten vekt på at det var “naturlig” at “Stratos” rettighetene skulle

følge den delen av bygget hvor “Stratos” hadde blitt drevet fra, og at det er sannsynlig at dette ville blitt avtalt om det var blitt diskutert. Til tross for at det ikke hadde vært bevissthet omkring “Stratos” som varemerke på dette tidspunktet, mener retten at det må tas utgangspunkt i “en hypotetisk felles partsforutsetning (...) når avtaleinnholdet skal kartlegges i ettertid om et forhold som partene ikke var seg bevisst på avtaletidspunktet”. Følgelig ble rettighetene ansett overdratt – stilltiende og forutsetningsvis – uten at noen av partene hadde bevissthet om forholdet.

Endelig tar retten stilling til om “Stratos” også ble søkt registrert i strid med god forretningsskikk, jf. den tidligere bestemmelsen i varemerkeloven § 16 bokstav b. Retten finner at “Stratos” var etablert som varemerke på Youngstorget Eiendoms hånd og at ByOslo må ha holdt det for mulig at de hadde slike kolliderende rettigheter. På denne bakgrunn anses søknaden å være inngitt i strid med god forretningsskikk.

Retten konkluderer dermed med at KFIRs vedtak er gyldig.

Dommen er foreløpig ikke publisert.

Det opplyses om at Wiersholm var prosessfullmektig for ByOslo Group i saken.

Oslo tingrett: Stratos-blåfargen er innarbeidet som varemerke

Oslo tingrett avsa 7. juni dom i sak mellom Orkla Confectionery & Snacks Norge AS (Orkla) og Mondelez Norge AS (Mondelez) om emballasjen på den porøse melkesjokoladen Freia Boble krenker Orklas immaterielle rettigheter. Saken gjaldt blant annet spørsmål om innarbeidelse av

blåfargen Pantone 2144 C som varemerke og spørsmål om det forelå varemerkekrenkelse og brudd på god forretningsskikk.

I motsetning til avgjørelsen fra Klagenemnda for industrielle rettigheter (KFIR) av 21. mars 2024 (omtalt i vårt [tidligere nyhetsbrev](#)), kommer tingretten til at blåfargen Pantone 2144 C er innarbeidet som Stratos' varemerke for porøs sjokolade i hele Norge, jf. varemerkeloven § 3 tredje ledd. Tingretten vektlegger blant annet at blåfargen verken beskriver eller følger av porøs eller annen sjokolades art, egenskaper eller funksjon og at innarbeidelse kun var anført for produktkategorien "porøs melkesjokolade", og ikke for den videre kategori "sjokolade", som KFIR tok stilling til. Stratos har hatt en kategoridominerende markedsandel over tid (andelen har variert fra 64 – 100 %). Det blir også vektlagt at fargen var brukt tilknyttet porøs melkesjokolade i lang tid.

Etter dette kommer tingretten til at Mondelez' utforming av dagens emballasje for "Freia Boble" innebærer inngrep i Stratos' varemerkerett. Tingretten viser til at fargeforskjellen mellom de to blånyansene brukt på emballasjen er så liten at den regelmessig vil bli oversett av omsetningskretsen i kjøpsituasjonen.

Tingretten konkluderer også med at Mondelez brøt god forretningsskikk næringsdrivende imellom, jf. markedsføringsloven § 25, ved utforming av dagens emballasje for Freia Boble. Retten vektlegger at Stratos har vært enetilbyder av porøs melkesjokolade i Norge "i manns minne" og har benyttet en blånyanse nær eller lik Pantone 2144 C siden 1985, både på emballasjen og konsekvent i omfattende

markedsføring, noe Mondelez var klar over ved utviklingen av Freia Bobles emballasje. Med henvisning til korrespondanse ifm. Mondelez' emballasjeutvikling er retten av den oppfatning at Mondelez bevisst valgte en blåfarge på emballasjen som lå svært nær Stratos' blånyanse, nettopp i den hensikt å utnytte Stratos' langvarige innsats og resultater. Dermed hadde Mondelez utsatt Stratos' særegne farge for risiko for degenerering og feilaktig gitt omsetningskretsen inntrykk av at Freia Boble er et kommersielt samarbeid mellom Freia og Nidar/Stratos.

Retten nedlegger forbud mot markedsføring og salg av Freia Boble-sjokolade med dagens emballasje, jf. varemerkeloven § 57. Mondelez pålegges også å tilbakekalle Freia Boble-sjokolade med dagens emballasje fra handelen med henvisning til varemerkeloven § 59. Retten fastsetter Orklas krav på vederlag skjønnsmessig til 20 millioner kr, sett hen til Mondelez' oppnådde vinning og hva dobbel rimelig lisensavgift kunne beløpe seg til, jf. varemerkeloven § 58 og markedsføringsloven § 48. Mondelez' anførsel om at pengekravet må lempes, jf. varemerkeloven 58 femte ledd, kunne ikke føre frem, grunnet selskapets utviste skyldgrad og konsernets økonomiske bæreevne sammenholdt med beløpets nominelle størrelse.

Mondelez har uttalt at dommen skal ankes.

Dommen er foreløpig ikke publisert.

Oslo tingrett: Ordmerket ”Fuck Cancer” mangler særpreget og har heller ikke oppnådd særpreget gjennom bruk

Oslo tingrett avsa 28. juni dom i sak om gyldigheten av KFIRs vedtak om å nekte registrering av ordmerket ”Fuck Cancer”.

Bakgrunnen for saken var at Kreftforeningen og Ung Kreft søkte om å registrere ordmerket ”Fuck Cancer” for blant annet ”smykker”, ”veldigheidsinnsamlinger” og ”workshoper for kulturelle formål, nemlig perling av armbånd”, og fikk søknaden innvilget. En smykkeprodusent leverte imidlertid innsigelse mot registreringen, noe som førte til at Patentstyret senere opphevet registreringen i sin helhet. Vedtakene ble påklaget, men førte ikke frem. KFIR forkastet klagen under henvisning til at varemerket mangler særpreget og heller ikke har oppnådd særpreget gjennom bruk, jf. varemerkeloven § 14 første ledd annet punktum og tredje ledd.

Tingretten finner i likhet med KFIR at uttrykket ”fuck cancer” fremstår som et kamprop, og at den relevante omsetningskretsen ikke umiddelbart vil forbinde det med foreningens arbeid. Språklig anses ordmerket beskrivende og gir assosiasjoner til sinne, tristhet eller oppgitthet over sykdommen. Retten viser også til at uttrykkets alminnelighet taler for at friholdelsesbehovet er betydelig, og at den relevante omsetningskretsen nokså enkelt vil forstå at ”Fuck Cancer” brukes for varefortegnelsen ”veldigheidsinnsamlinger”.

Heller ikke for de to andre varefortegnelsene anses merket å ha særpreget. Retten viser blant annet til at det ikke er unikt for saksøkerne å si sin mening ved å bære smykker, eller å

selge ”Fuck Cancer”-armbånd hvor deler av inntektene er øremerket kreftsaken. Foreningene bør heller ikke gis enerett til å bruke ordmerket for workshoper for kulturelle formål, idet det vil frata andre næringsdrivende muligheten til å bruke det som ledd i bidrag til kampen mot kreft.

Tingretten finner at merket heller ikke har oppnådd særpreget gjennom bruk før søknadstidspunktet. Saksøkernes aktiviteter er ikke dokumentert på en slik måte at det kan legges til grunn at ”Fuck Cancer” har ført til at omsetningskretsen umiddelbart tenker på foreningens workshoper, armbånd og veldigheidsinnsamlinger mot kreft. Tingretten finner heller ikke sterke nok bevis for at omsetningskretsen automatisk assosierer ”Fuck Cancer” med foreningens smykker eller innsamlinger, da uttrykket også kan sees som et uttrykk for sinne og frustrasjon over kreft. Saksøkernes anførsler om at ordmerket har en ”snob value” gjennom samarbeid med kjente personer som bl.a. Klæbo, Kaveh og Funkygine, blir heller ikke vurdert som tilstrekkelig for at særpreget foreligger.

På bakgrunn av dette frifinnes KFIR.

Saken kan leses [her](#).

EUIPO Board of Appeal: Ikke forvekslingsfare mellom figurmerket ARTISCARE og LANCÔME-merker

Den 5. august 2024 avsa EUIPOs Board of Appeal (”BoA”) avgjørelse i innsigelsessak mellom L’Oréal og Guangzhou Ya Ti Ao Jia Cosmetics Co Ltd. Saken gjaldt L’Oréal

innsigelse mot registreringen av figurmerket ARTÍSCARE for en rekke kosmetiske produkter i klasse 3. Bakgrunnen for innsigelsen var at varemerket inkluderte en illustrasjon av en rose, lignende den som fremgår i flere av deres tidligere registrerte LANCÔME-varemerker. L'Oréal argumenterte videre for at varemerkene deres er velkjent i EU, og at det er forvekslingsfare mellom merkene, samt at registreringen utgjør en urimelig utnyttelse av deres varemerker.

I likhet med den tidligere instansen, avviser BoA innsigelsen, da ankeinstansen finner at selv om de aktuelle varene var identiske eller lignende, er det tilstrekkelige forskjeller mellom merkene som forhindrer forvekslingsfare. Dette begrunnes med at likheten mellom merkene – et felles element i form av en svart-hvit rose – anses som svak og lite karakteristisk, da det vil bli oppfattet som en referanse til duften, fargen eller en ingrediens i de relevante varene (kosmetikk og skjønnhetsprodukter). Videre anses illustrasjonen av rosen i merkene også forskjellige – for eksempel når det gjelder antall og størrelse på kronbladene og orienteringen av rosen. I tillegg bidro det særpregede og visuelt dominerende verbale elementet 'ARTÍSCARE' i det omstridte merket og det særpregede verbale elementet 'LANCÔME' i tidligere merke nr. 2 til tilstrekkelige forskjeller mellom merkene. L'Oréal hevdet i tillegg at de tidligere merkene var velkjente i EU og derfor hadde et utvidet vern (tilsvarende kodakvernet i varemerkeloven § 4 andre ledd), og hadde lagt frem nye bevis som skulle underbygge dette. BoA tillot å hensynta nye bevis som ble lagt frem for ankeinstansen i vurderingen, men finner at disse

ikke underbygget L'Oréals påstand, blant annet fordi en stor del av bevisene ikke refererte til rosemotiv. Endelig finner BoA at det uansett ikke var påvist at det forelå en urimelig utnyttelse av varemerkets særpreg eller anseelse (goodwill).

Avgjørelsen illustrerer det begrensede beskyttelsesomfanget til svake eller ikke-særpregede elementer.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Oslo tingrett: Klagenemnda for industrielle rettigheter kan ikke tilkjenne sakskostnader uten at hovedspørsmålet i saken er avgjort

Oslo tingrett avsa 3. september 2024 dom i sak mellom GMP. Group S.R.L og Staten v/ Klagenemnda for industrielle rettigheter (KFIR). Saken gjaldt spørsmål om KFIR kan tilkjenne en part i sak om administrativ overprøving av design sakskostnader når saken henvises tilbake til Patentstyret.

Saken henger sammen med tvisten mellom Audi og Starco vedrørende Starcos import av felgen "Angel", som vi tidligere har omtalt i [vårt nyhetsbrev fra Q3 2021](#). Parallelt med søksmålet mot Starco, innga Audi krav om administrativ overprøving av det registrerte designet, som GMP er innehaver av. Saken ble imidlertid satt i bero i påvente av rettskraftig dom i tvisten mellom Audi og Starco.

Lagmannsretten frifant Starco, og i etterkant avviste Patentstyret Audis krav om administrativ overprøving under henvisning til at de var bundet av lagmannsrettens vurdering. Audi påklaget avgjørelsen til KFIR, som i motsetning til Patentstyret fant at lagmannsrettens dom ikke hadde rettskraftsvirkning for Patentstyrets behandling av kravet. Saken ble derfor sendt tilbake til Patentstyret for realitetsbehandling. I samme avgjørelse tilkjente KFIR Audi sakskostnader i henhold til patentstyrelova § 9, under henvisning til at Audi "fullt ut eller i det vesentlige" hadde fått medhold. GMP tok da ut stevning mot Staten v/KFIR, med påstand om at slutningen om tilkjennelse av sakskostnader var ugyldig.

Oslo tingrett finner at ordlyden i patentstyrelova § 9 ikke er helt klar på hvorvidt det kan tilkjennes sakskostnader når saken sendes tilbake til Patentstyret for ny behandling. Heller ikke forarbeidene eller noen av høringsinstansene adresserer spørsmålet. I forarbeidene er det imidlertid vist til at lovteksten bygger på tvisteloven. Patentstyrelova har derimot ingen tilsvarende bestemmelse som tvisteloven § 20-8, hvor det heter at sakskostnader knyttet til annet enn kravene som er tvistegjenstand, inngår i sakskostnadene knyttet til tvistegjenstanden og avgjøres samtidig med dette. Retten mener likevel at parallellen til tvisteloven tilsier at det er gyldigheten av designregistreringen som tilsvarer sakens tvistegjenstand, og at KFIR dermed ikke har avgjort realiteten i saken. Det vises videre til at lovens formål om at administrativ overprøving skal være et rimelig alternativ til domstolsbehandling, samt parallellen til forvaltningsloven § 36, understøtter

at sakskostnader kun kan tilkjennes når også hovedspørsmålet i saken er avgjort. Følgelig opphever tingretten KFIRs slutning i vedtaket som gjelder sakskostnader.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Agder lagmannsrett: Driving Trafikkskole Ullern AS pålagt midlertidig forføyning for urettmessig bruk av tidligere franchisegivers kjennetegn

Agder lagmannsrett avsa den 3. oktober 2024 avgjørelse i forføyningssak mot Driving Trafikkskole Ullern AS. Saken gjaldt anke over midlertidig forføyning, som følge av at trafikkskolens tidligere franchisehaver, Driving Trafikkskole AS, i tingretten fikk medhold i begjæring om midlertidig forføyning mot Driving Trafikkskole Ullern AS sin urettmessige bruk av franchisekjedens navn og visuelle profil.

De to trafikkskolene inngikk i 2019 en franchiseavtale med varighet på fem år. Driving Trafikkskole Ullern (franchisetaker) terminerte avtalen i februar 2024. Franchisegeber ba deretter franchisetaker om å bekrefte opphør av virksomhetens bruk av kjedens logo, profilering og lignende. Det fremgikk klart av franchiseavtalen at det var Driving Trafikkskole AS i egenskap av franchisegeber som kontrollerte virksomhetens profilering og bruken av kjennetegn, og franchisetaker forpliktet seg til ikke å benytte kjennetegnene i strid med franchisegebers bestemmelser. Avtalen inneholdt også en konkurranseklausul hvor franchisetaker

i ett år etter opphør av avtalen forpliktet seg til å avstå fra virksomhet i konkurranse med franchisemodellen. Franchisetaker hadde likevel, etter avtalens opphør, fortsatt å bruke både firmanavn, logo og visuell profil tilhørende franchisekjeden.

I likhet med tingretten, finner lagmannsretten at saksøktets fortsatte bruk av Driving trafikkskoles firmanavn, logo og visuelle profil etter at franchiseavtalen mellom partene ble terminert i februar 2024 var åpenbart illojal og rettsstridig. Hovedkravet for midlertidig forføyning var dermed klart sannsynliggjort. Lagmannsretten fant også at det forelå sikringsgrunn. Tingrettens avgjørelse om midlertidig forføyning ble dermed opprettholdt, og Driving Trafikkskole Ullern AS var forpliktet til å avstå fra videre bruk av logo og kjennetegn tilhørende franchisegiver.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

EU-domstolen: Figurmerket INSOMNIA ENERGY ugyldig grunnet forvekslingsfare med M MONSTER ENERGY

Den 23. oktober avsa EU-domstolen avgjørelse i sak T-59/24 vedrørende EU-varemerket INSOMNIA ENERGY og det tidligere EU-varemerket M MONSTER ENERGY. Sakens bakgrunn er at det bulgarske selskapet, Shoqëria Tregtare BBF Company SHPK, i 2015 registrerte varemerket INSOMNIA ENERGY som et kombinert merke i EU. Merket ble registrert for varer i klasse 32, som blant annet dekker ikke-medisinske energidrikker.

I 2020 gjorde det amerikanske selskapet Monster Energy Co. gjeldende at EUIPO måtte erklære varemerket ugyldig fordi det innebar en urimelig utnyttelse av deres tidligere registrerte EU-varemerke, M MONSTER ENERGY, som blant annet dekket 'alkoholfrie drikker' i klasse 32. Merket kjennetegnes av sin typografi, som inkluderer en gjenkjennelig lys grønn 'M', ordet MONSTER i hvitt og ordet ENERGY i grønt, alt på en svart bakgrunn.

EUIPO Cancellation Division avviste i første runde dette, og viste til at det ikke var noen fare for forveksling mellom merkene fordi likheten var lav, og at publikum ikke ville assosiere disse med hverandre. EUIPO Board of Appeal ("BoA") fant imidlertid at MONSTER-merket hadde en høy grad av gjenkjennelse blant den relevante omsetningskretsen for energidrikker i klasse 32, noe som motvirket den lave graden av likhet mellom tegnene. Dermed erklærte BoA det omstridte merket ugyldig i sin helhet.

Det bulgarske selskapet anket avgjørelsen til EU-domstolen, som opprettholder BoAs avgjørelse. EU-domstolen viser til at varemerket hadde et sterkt omdømme i segmentet alkoholfrie drikker, spesielt for energidrikker, understøttet av bevis fremlagt i saken, samt at varemerket har en distinkt karakter. Det sterke omdømmet er tilstrekkelig til å overvinne den lave graden av likhet mellom de aktuelle merkene. Videre viser domstolen til at begge merkene delte ordelementet 'energy', som bidro til en viss grad av visuell og fonetisk likhet. Selv om elementet 'energy' ble funnet å være svakt distinkt, ble dets tilstedeværelse fremhevet på grunn av dets størrelse og farge. Videre ble strukturen til merkene ansett for å være svært

lik, noe som økte sannsynligheten for forveksling. EU-domstolen opprettholder på denne bakgrunn BoAs avgjørelse om å ugyldiggjøre det registrerte EU-varemerket INSOMNIA ENERGY.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

KFIR: Det kombinerte merket RØROS TWEED har oppnådd særpreg gjennom bruk, mens det rene ordmerket er uregistrerbart

Den 30. oktober 2024 avsa Klagenemnda for industrielle rettigheter ("KFIR") vedtak i to saker om henholdsvis ordmerket RØROS TWEED og et kombinert merke med samme ordelement. Begge avgjørelsene gjelder klage over Patentstyrets avgjørelse om registreringsnektelse. KFIR kom til at det kombinerte merket, men ikke ordmerket, kunne registreres for varene "pledd" og "ullpledd".

I vurderingen av ordmerket, konstaterer nemnda at det er beskrivende og mangler iboende særpreg. Nemnda viser til at det foreligger et friholdelsesbehov for både stedsnavnet "Røros" og ordet "tweed", som ikke bør beslaglegges med en enerett. KFIR. Nemnda finner det heller ikke dokumentert at ordmerket har oppnådd særpreg gjennom bruk, selv om det var fremlagt markedsføringsmateriale, presseomtale, salgstall med mer, i tillegg til en markedsundersøkelse. Det legges til grunn at markedsundersøkelsen kun viste at 21 % av respondentene har uhjulpen kjennskap til merket. Nemnda viser til at det skal mye til for

at et beskrivende merke skal anses innarbeidet som kjennetegn. Rene ordmerker har også vanskeligere for å feste seg i bevisstheten hos omsetningskretsen. Basert på en samlet vurdering av den fremlagte dokumentasjonen, mener nemnda at det ikke foreligger tilstrekkelig bevis for at ordmerket er innarbeidet som kjennetegn.

Hva gjelder det kombinerte merket, som består av samme tekst, men hvor ordet "Røros" står i en gammeldags gotisk skrifttype og er plassert øverst i merket, mens "tweed" står i mindre skrift med vanlig font under, legger KFIR til grunn at også dette merket er beskrivende og mangler iboende særpreg. Ved vurderingen av om merket har oppnådd særpreg gjennom bruk, mener KFIR at den fremlagte dokumentasjonen som viser markedsføringsinnsats over et langt tidsrom, medieomtale, samt den samme markedsundersøkelsen som ble fremlagt for det rene ordmerket, beviser at omsetningskretsen identifiserer merket som klagerens kommersielle kjennetegn. Følgelig er det kombinerte merket registrerbart, og Patentstyrets avgjørelse oppheves.

KFIRs avgjørelser om henholdsvis ordmerket og det kombinerte merket kan leses [her](#) og [her](#).

EU-domstolen: Ikke forvekslingsfare mellom figurmerket Aroma King og ordmerket "KING'S"

EU-retten avsa den 6. november 2024 avgjørelse i innsigelsessak mellom det polske selskapet Andrzej Bialy og House of Prince AS. Saken gjaldt House of Prince AS' innsigelse mot Bialy sin registreringsøknad i 2020 for figurmerket med teksten "Aroma King" for varer i klasse 34 og 35, blant annet sigaretter og diverse tobakksprodukter.

Bakgrunnen for innsigelsen var House of Prince sitt tidligere registrerte ordmerke "KING'S" for sigaretter, tobakk og en rekke lignende varekategorier. House of Prince hevdet at det søkte merket var forvekselbart med House of Prince sitt merke, og viste blant annet til at det eldre merket måtte anses for å ha høy grad av særpreg fordi merket var velkjent i Danmark slik at særpreg var forsterket gjennom bruk.

EU-domstolen finner, i likhet med den tidligere instansen (EUIPOs Board of Appeal), at det er tilstrekkelige forskjeller mellom merkene til at det ikke foreligger forvekslingsfare. Dermed utgjorde ikke forvekslingsfare et registreringshinder, og merket "Aroma King" ble akseptert registrert for alle de søkte varekategoriene. Det ble lagt vekt på at elementet "King" har lav grad av særpreg og ikke var dominerende i det søkte figurmerket.

EU-domstolen understreker at det foreligger lav grad av visuell likhet mellom merkene, ettersom ordelementet "Aroma" og figurelementet i form av en krone spilte en viktig rolle i helhetsinntrykket av det søkte merket. Bruken av felleselementet "King" i begge merker

tilsier en viss likhet, men som følge av ordets svake særpreg finner EU-domstolen at graden av fonetisk likhet er lav. Også konseptuelt foreligger lav grad av likhet, som følge av at det eldre merket inneholdt genitivform, herunder "KING'S", mens det yngre merket vil bli oppfattet som "aromakongen" i metaforisk betydning av begrepet "konge", som henviser til "best i sitt felt".

Videre understreker EU-domstolen at det eldre merket "KING'S" gjennom langvarig bruk i Danmark kan anses å ha fått normalt særpreg med hensyn til sigaretter, tobakk og tobakksvarer. Fordi merkets iboende særpreg er svakt, kunne særpreget i høyden oppgraderes til normalt, men ikke høyt. For disse varekategoriene ble det i tillegg understreket av EU-domstolen at omsetningskretsens oppmerksomhetsnivå må anses skjerpet, ettersom forbrukere av tobakk ofte har et høyere oppmerksomhetsnivå enn gjennomsnittsfbrukeren ved valg av tobakksmerker. For de øvrige vareklassene (lightere, fyrstikker, o.l.) fant EU-domstolen at merket hadde lav grad av særpreg og forbrukeren et gjennomsnittlig oppmerksomhetsnivå.

EU-domstolen benytter også anledningen til å understreke at et varemerke med svakt særpreg må påvise en høy grad av likhet i det yngre merket for at forvekslingsfare kan foreligge. Det ble understreket at det eldre merket "KING'S" beholder sin selvstendige adskillende evne i det yngste merket "Aroma King".

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Australsk domstol: Kaffekrukke gyldig registrert som tredimensjonalt varemerke – men konkurrent gjør ikke inngrep

Den føderale domstolen i Australia avsa 7. november 2024 en dom vedrørende bruk av varemerke mellom Koninklijke Douwe Egberts BV ("KDE") og Cantarella Bros Pty Ltd ("Cantarella"), to australske kaffeprodusenter. Tvisten gjaldt retten til å bruke deres respektive kaffekrukker. KDE anførte at Cantarellas bruk av en glasskrukke for å selge Vittoria-kaffe utgjorde varemerkeinngrep, villedende markedsføring og urettmessig utnyttelse av KDEs omdømme. Cantarella benektet disse påstandene og fremmet et motkrav hvor de anførte at KDEs registrering av kaffekrukken som varemerke var ugyldig.

Retten starter med å vurdere Cantarellas motkrav og gyldigheten av KDEs varemerke. KDEs varemerke var registrert for kaffe, og besto kun av den tredimensjonale formen på en krukke. Fargen og materialet til krukken var ikke en del av det registrerte merket. Domstolen avviser Cantarellas motkrav, da krukken form ble ansett å ha tilstrekkelig særpreget. Retten konkluderer også med at det tredimensjonale merket var brukt i tilstrekkelig grad, slik at varemerket ikke kunne anses som ugyldig på grunn av manglende bruk. Det blir videre fastslått at registreringen ikke har skjedd i ond tro, og at det ikke var grunnlag for å påstå at registreringen var basert på feilinformasjon. Derfor fører ikke motsøksmålet om ugyldighet frem.

Videre vurderer retten varemerkeinngrepet. Domstolen kommer til at vilkårene for

varemerkeinngrep ikke er oppfylt, ettersom Cantarella ikke hadde brukt krukkeformen som et varemerke i forbindelse med salg av kaffe. Krukken var ikke spesielt utformet eller fremhevet, og markedsføringen hadde aldri rettet oppmerksomheten mot krukkeformen eller oppfordret forbrukerne til å bruke den for å skille den fra andre produkter. I tillegg var Vittoria-merket tydelig merket på hele krukken. Retten mener derfor at det ikke er noen reell risiko for at forbrukerne forveksler Cantarellas pulverkaffe med KDEs.

Til slutt vurderte domstolen om Cantarellas bruk av krukken kunne anses som villedende markedsføring. Også dette avvises av retten. Selv om KDEs markedsføring hadde skapt goodwill i pulverkaffeindustrien, ble det konkludert med at markedsføringen ikke var villedende. Dette ble begrunnet med at Vittoria-merkingen var tydelig synlig på hele krukken, og at Vittoria på eget grunnlag var et velkjent kaffemerke blant australske forbrukere.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

EU-domstolen: Varemerket "Russian Warship, GO FK YOURSELF" mangler særpreget**

Den 13. november 2024 avsa EU-domstolen avgjørelse i sak T-82/24 vedrørende det kombinerte merket med teksten: "RUSSIAN WARSHIP, OG F**K YOURSELF".

Varemerket ble søkt registrert av Administrasjonen for Ukrainas grensevakt-

tjeneste for en rekke varer og tjenester i klassene 9, 14, 16, 18, 25, 28 og 41. Uttrykket i varemerket som var gjenstand for søknaden var den siste kommunikasjonen fra en ukrainsk grensevakt til en russisk missilkrysser den 24. februar 2022, den første dagen for den russiske invasjonen i Ukraina. Uttrykket ble hyppig brukt umiddelbart etter at det ble offentlig kjent, som et symbol på Ukrainas kamp mot den russiske invasjonen, og det ble brukt i politiske sammenhenger med mål om å uttrykke og fremme støtte til Ukraina. Varemerket ble søkt registrert for å unngå at tredjeparter skulle kunne profitere på salg av varer påført det aktuelle slagordet.

EUIPOs eksaminator avviste søknaden fordi registrering ville være i strid med offentlig moral (Art. 7(1)(f) EUTMR). Søkeren anket til EUIPOs Board og Appeal ("BoA"). BoA besluttet å avvise tegnet på et annet grunnlag, nemlig mangel på særpreget. Søkeren anket avgjørelsen videre til EU-domstolen, som i likhet med BoA finner at varemerket ikke har det nødvendige særpreget.

EU-domstolen anerkjenner at politiske slagord ikke automatisk er uten distinktiv karakter. Imidlertid ble slagordet i saken ansett for å være så nært knyttet til den historiske hendelsen i konteksten det ble uttalt at forbrukerne ikke ville oppfatte det som en indikasjon på opprinnelse for varer og tjenester. Oppfatningen av tegnet som et politisk slagord gjorde det ikke-distinktivt for alle varer og tjenester i søknaden, da det bare ville bli forstått som en politisk melding som fremmer støtte til Ukraina.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Det kan nevnes at avgjørelsens begrunnelse har likheter med de vurderinger som legges til grunn i tingrettens dom i "Fuck Cancer"-saken, hvor Fuck Cancer nettopp også ble oppfattet som et slagord (omtalt i vårt [nyhetsbrev for Q3 2024](#)).

Patentstyret: Orkla får ikke registrere blåfarge som varemerke for porøs sjokolade

Patentstyret fattet 28. november 2024 vedtak i sak om registrering av fargemerke i nyansen Pantone 2144 C for varefortegnelsen "porøs sjokolade", hvor Orklas søknad ble nektet innvilget. Vi har tidligere omtalt Oslo tingretts dom mellom Orkla og Mondelez i samme sakskompleks i [vårt nyhetsbrev for andre kvartal 2024](#), og KFIRs avgjørelse i klagesak om Orklas søknad om samme farge for varefortegnelsen "sjokolade" i [vårt nyhetsbrev for første kvartal 2024](#).

Oslo tingrett kom til at Orkla har innarbeidet blåfargen som varemerke for "porøs melkesjokolade" iht. varemerkeloven § 3 tredje ledd. Søknaden var inngitt før Oslo tingretts behandling av saken, og ble satt i bero i påvente av rettskraftig dom.

Innledningsvis konstaterer Patentstyret at tingrettens vurdering av innarbeidelses-spørsmålet var en prejudisiell vurdering som retten måtte foreta for å vurdere grunnlaget for forbud mot markedsføring, salg og tilbakekall av emballasjen til Freia Boble, men at denne ikke har rettskraftsvirkning for Patentstyret i saken

om registrering av fargemerket. Patentstyret uttaler likevel at avgjørelsen vil være en relevant rettskilde som en del av det totale rettskildebildet.

Patentstyret tar først stilling til om blåfargen har iboende særpreg som varemerke, jf. varemerkeloven § 14 første ledd annet punktum, og konstaterer innledningsvis at farger på generelt grunnlag ikke vil ha iboende særpreg, med mindre søknaden gjelder et veldig begrenset antall varer og det relevante markedet for disse varene er meget spesifikt, samt at fargen er spesiell, ved at den er egnet til å angi presise opplysninger om varens kommersielle opprinnelse. Patentstyret viser til at porøs sjokolade er en forbruksvare med høy omsetning, som har hele den norske befolkningen som marked, og at blåfargen ikke er spesiell. Det foreligger følgelig ingen særskilte omstendigheter som innebærer at fargemerket har iboende særpreg. Patentstyret konkluderer altså på samme vis som Oslo tingrett på dette punktet.

Ved vurderingen av om fargen har oppnådd særpreg gjennom innarbeidelse iht. varemerkeloven § 14 tredje ledd og § 3 tredje ledd, legger Patentstyret først til grunn at det foreligger et særlig stort nåværende og fremtidig friholdelsesbehov for den aktuelle fargen i saken, noe som gjør det svært vanskelig å innarbeide fargen som angivelse av kommersiell opprinnelse. Patentstyret tar deretter stilling til om den fremlagte dokumentasjonen viser at merket er innarbeidet, og konstaterer først – i likhet med KFIR – at Stratos-produktene har vært gjenstand for langvarig og omfattende

markedsføring i hele Norge, og at blåfargen gjennomgående har vært benyttet i denne markedsføringen.

Patentstyret vurderer deretter om en markedsundersøkelse fremlagt av Orkla underbygger at merket er innarbeidet. Det slås først fast at det er viktig at spørsmålene i markedsundersøkelser forankres i det juridiske vurderingstemaet. Etersom friholdelsesbehovet etter Patentstyrets syn (og i motsetning til Oslo tingretts oppfatning) er skjerpet, må det ikke knyttes usikkerhet til hva svarene i markedsundersøkelsen viser. De må stilles på en måte som fører til at svarene vil vise at respondentene oppfatter fargen som et kjennetegn knyttet til en virksomhet.

Spørsmålene og svarene som var gitt i Orklas markedsundersøkelse viste at en stor andel av respondentene i markedsundersøkelsen knyttet fargenyansen til én spesifikk produsent. Patentstyret mener imidlertid at dokumentasjonen i saken nærmest utelukkende viser at fargen har vært brukt som en bakgrunnsfarge på produktemballasjen for Stratos, og ikke som et kjennetegn. Ifølge Patentstyret er det derfor mer sannsynlig at forbrukerne forbinder fargen med emballasjen til Orkla, uten at det samtidig oppfattes som et kjennetegn. Spørsmålsstillingen i markedsundersøkelsen endrer ifølge Patentstyret ikke dette. Patentstyret mener at markedsundersøkelsen må ses i sammenheng med dokumentasjonen og hvordan farger brukes i bransjen for øvrig, og finner det dermed mest sannsynlig t forbrukerne forbinder blåfargen med innpakningen eller bakgrunnsfargen til

en bestemt aktør, og ikke som en angivelse av kommersiell opprinnelse.

Det særlig høye friholdelsesbehovet tilsier ifølge Patentstyret dessuten at det kreves mer enn de 72 % av respondentene som forbinder fargen med én produsent, og 66 % som forbinder fargen med Orkla, slik resultatet i markedsundersøkelsen tilsa, for at omsetningskretsen kan sies å oppfatte fargen som et kjennetegn.

Med den begrunnelsen konkluderer Patentstyret med at merket ikke har oppnådd særpreg gjennom bruk iht. varemerkeloven § 14 tredje ledd, og merket nektes registrert.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Sogn og Fjordane tingrett: Restaurant i Førde forbys ved midlertidig forføyning å bruke ordelementet "Sult" og må endre profilering for å øke avstanden til Dolly Dimple's profilering

Sogn og Fjordane tingrett avsa 6. desember 2024 kjennelse i sak om midlertidig forføyning mellom Dolly Dimple's AS ("Dolly") og Rast Restaurantdrift AS ("Rast").

Dolly tok ut begjæring om midlertidig forføyning mot Rast med påstand om at Rast må forbys enhver bruk av ordet "SULT", samt Dollys resepter, forretningshemmeligheter og oppskrifter, i tillegg til at Rast må pålegges å endre utforming og profilering av kjøretøy,

telefonnummer og uniformer slik at det markeres en tydelig avstand til Dolly.

Bakgrunnen for saken var at Rast i mange år hadde vært franchise- og lisenstaker tilknyttet pizzakjeden Dolly, og hadde drevet under navnet Dolly Dimple's i Førde i samme periode. Lisensavtalen utløp imidlertid i oktober 2024, etter at partene ikke hadde klart å komme til enighet om betingelser for en ny avtale. Rast etablerte kort tid etter en restaurant under navnet "SULT". Under Rasts drift som Dolly, hadde pizzaen ved navn "SULT" vært en av de mestselgende på menyen.

Dolly anførte Rast ikke hadde anledning til å nyttiggjøre seg av Dollys registrerte varemerker, produktbetegnelser og oppskrifter mv. etter at lisensavtalen var opphørt. Det ble også hevdet at "SULT" lokalt i Førde er innarbeidet som varemerke av Dolly, og at Rasts bruk av navnet følgelig er i strid med varemerkeloven § 3 tredje ledd. Videre ble det anført at Rasts bruk av navnet "Sult", samt bruk av profilering på kjøretøy, telefonnummer og uniformer er i strid med etterlikningsvernet i markedsføringsloven § 30.

Tingretten legger til grunn at Rast som følge av det langvarige avtaleforholdet medfører at Rast har en skjerpet lojalitetsplikt overfor konseptet Dolly Dimple's, og at denne innebærer at Rast, ved nyetablering av restaurantvirksomhet etter avtaleforholdets opphør, måtte avstå fra handlinger som drar fordel av eller utnytter elementer som klart kan forbindes med Dolly-konseptet. Ettersom navnet "SULT" har en klar forbindelse til et av Dollys produkter, mener retten at Rast ikke har gjort nok for å markere avstand, og at det snarere fremstår som at

Rast bevisst har søkt å utnytte forbindelsen til sin fordel. Dette anses å være i strid med lojalitetsplikten. Retten finner på bakgrunn av dette at Dolly har sannsynliggjort sitt hovedkrav om at det er grunnlag for å forby Rasts bruk av navnet "SULT", jf. tvisteloven § 34-2 første ledd.

Hva gjelder påstanden om utnyttelse av oppskrifter og forretningshemmeligheter, kan ikke retten se at Dolly har sannsynliggjort at Rast drar nytte av slikt materiale, og dermed er ikke dette hovedkravet sannsynliggjort.

Om utforming og profilering av biler, telefonnummer og uniformer, viser retten til at kjøretøyene og telefonnummeret Rast nå benytter i det vesentlige tilsvarer de som ble brukt da selskapet opererte under navnet Dolly Dimple's. Retten mener følgelig at Rast ikke har gjort nok for å skape nødvendig distanse til Dolly, i strid med Rasts lojalitetsplikt. Det samme gjelder bruken av uniformer med merket "SULT" på. Også dette hovedkravet er dermed sannsynliggjort. Vurderingen av sakens hovedkrav ble altså gjort med utgangspunkt i kontraktsrettslig lojalitetsplikt, og ikke immaterialrettslige regler.

Ved vurderingen av sikringsgrunn i henhold til tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b, legger retten vekt på at Rasts bruk av Dollys gjenkjennbare elementer kan føre til en utvanning av Dollys særpreg som kan være irreversibelt og som ikke kan avhjelpes eller repareres gjennom et etterfølgende erstatningskrav. Selv om en midlertidig forføyning kan være inngripende for Rast, mener retten at dette hensynet ikke kan tillegges større

vekt enn hensynet til Dollys legitime behov for beskyttelse. Retten konkluderer også med at en midlertidig forføyning er forholdsmessig, jf. tvisteloven § 34-1 annet ledd. Følgelig idømmes Rast et midlertidig forbud mot enhver bruk av navnet "SULT", og pålegges å endre utforming og profilering av kjøretøy og telefonnummer.

Kjennelsen er foreløpig ikke publisert.

Markedsførings- rettsåret

2024

Wiersholm

NKU: 17. mai-produkter ikke i strid med markedsføringsloven

NKU avsa den 25. januar 2024 uttalelse i sak mellom Nordic Season Products AS (“NSP”) og Blaauw AS (“Blaauw”). Begge selskaper er grossister som har solgt 17. mai produkter til detaljistledd. Blaauw hadde mistet flere større kontrakter i 17. mai-markedet, og oppdaget at flere detaljister hadde lanserte egne produkter og kolleksjoner som var produsert av NSP eller selskaper kontrollert av NSP. Blaauw hevdet at NSP hadde opptrådt i strid med markedsføringsloven § 25 og § 30 ved påstått etterlikning av Blaauws 17. mai-portefølje.

NKU var ikke overrasket over at produktene enkeltvis var like. 17. mai-produkter vil utformes innenfor et gitt fargespekter, og variasjonsmulighetene er derfor få. Produktporteføljen var også påfallende lik, og bestod i all hovedsak av de samme produkttypene. Likevel konkluderte utvalget med at NSP ikke hadde opptrådt i strid med markedsføringsloven.

Utvalget bemerker at en norsk aktør generelt ikke kan få vern for å importere generiske tilgjengelige produkter fra utlandet. Det var ikke bevist at sammensetningen av produkter

i porteføljen var et resultat av Blaauws innsats, og det forelå derfor ikke en krenkelse av markedsføringsloven § 25 eller § 30.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Lotteritilsynet har fattet vedtak for brudd på forbudet mot ulovlig markedsføring av pengespill

Lotteritilsynet har fattet vedtak mot nettstedet Schpell (Tiergarten Marketing Ltd) og selskapene Baris Entertainment AS og Viken Underholdning AS for brudd på forbudet mot ulovlig markedsføring av pengespill. Lotteritilsynet konkluderer med at Schpell har markedsført pengespill som er ulovlig i Norge både på nettsiden og i sine sosiale kanaler. Tilsynet reagerer også på at Schpell har brukt influencere tilknyttet Baris Entertainment AS og Viken Underholdning AS for å markedsføre pengespill på kanaler som Twitch, Kick og YouTube.

Forbudet mot å markedsføre eller medvirke til å markedsføre pengespill som ikke er tillatt i Norge rammer både handlinger som skjer i Norge og fra utlandet rettet mot Norge. I

denne saken konkluderer Lotteritilsynet med at markedsføringen er rettet mot et norske publikum ved at det er brukt norske personer i markedsføringen. Lotteritilsynet presiserer at det ikke er avgjørende for vurderingen at det ikke blir benyttet norsk språk og valuta i Schpell sine kanaler.

I vedtakene er selskapene pålagt å stanse markedsføringen innen 20. februar.

Lotteritilsynet har uttalt at fortsatt overtredelse kan innebære tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr.

Lotteritilsynet har omtalt vedtakene [her](#).

Selskapene har samlet klaget på vedtaket, og mener blant annet at spillene ikke er rettet mot det norske markedet, men mot et internasjonalt publikum og at livestreamingene er omfattet av sendelandsprinsippet.

Dansk dom om miljøpåstander

Vestre Landsret i Danmark avsa 1. mars 2024 dom i en sak mellom Dansk Vegetarisk Forening og Klimabevægelsen og Danish Crown A/S. Spørsmålet i saken var om Danish Crown skulle forbyes å bruke påstanden "Dansk gris er mere klimavenlig, end du tror" og merket "Klimakontrollert gris" i fremtiden.

"Dansk gris er mere klimavenlig, end du tror"

Retten la til grunn at påstanden ikke kan forstås som at svinekjøtt er miljøvennlig, men at det er mer miljøvennlig enn gjennomsnittsforsbrukerens oppfatning. Det var altså dette Danish Crown måtte dokumentere. Danish Crown la frem en rekke rapporter om svinekjøtts klimaavtrykk i form av CO2-utslipp, også sammenlignet med andre matvarer, samt forbrukerundersøkelser, som retten mente var tilstrekkelig for å underbygge påstanden.

"Klimakontrollert gris"

Selskapet brukte også merket "Klimakontrollert gris" på flere produkter. Landsretten fant at denne bruken ga forbrukeren et inntrykk av en merkeordning underlagt en viss kvalitativ miljøkontroll tilsvarende autoriserte miljømerker. "Klimakontrollert gris" var Danish Crowns egen merkeordning og var dermed ikke underlagt en uavhengig kontroll.

Landsretten slo fast det må stilles større krav til dokumentasjonen for en frittstående generell påstand om et miljøforhold, når det ikke foreligger en uavhengig kontroll av merkeordningen. Danish Crown klarte ikke å oppfylle dette kravet til dokumentasjon, og "Klimakontrollert gris" ble derfor ansett som villedende.

Dommen er tilgjengelig [her](#) og er anket.

NKU: Portlands skomodeller innebærer en rettsstridig etterlikning av enkelte av Skechers skomodeller

Næringslivets konkurranseutvalg ("NKU") behandlet 5. juni 2024 en klage fra Skechers U.S.A Inc II ("Skechers") over Portland's distribusjon av sko, som det ble hevdet utgjorde en rettsstridig etterlikning av fire av Skechers' skomodeller i strid med markedsføringsloven §§ 25 og 30.

Illustrasjoner av partenes emballasjedesign kan sees [her](#).

NKU konkluderer, etter en konkret vurdering av hver skomodell, med at to av fire skomodeller er i strid med markedsføringsloven § 30. Portland anses imidlertid ikke å ha opptrådt i strid med markedsføringsloven § 25. Utvalget uttaler at trender og mote kan vektlegges i vurderingen av om det foreligger en etterlikning, men ikke slik at dette fritar fra variasjonsplikten. Videre vektlegger utvalget at skoene tilhører det samme kjøpesegmentet, i det prisforskjellene var små. For den ene skomodellen som anses som en etterlikning (Portlands Barn), vektlegger utvalget at oppmerksomhetsnivået på kjøpstidspunktet for barnesko er lavere enn for voksensko.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Nye saksbehandlingsgebyr i Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget

Fra 1. juli 2024 må alle som ønsker å få en sak meklet hos Forbrukertilsynet eller få en sak behandlet i Forbrukerklageutvalget betale et saksbehandlingsgebyr.

For meklings saker hos Forbrukertilsynet er saksbehandlingsgebyret satt til 0,2 rettsgebyr, som i 2024 utgjør 255 kroner. For å få en sak behandlet i Forbrukerklageutvalget er gebyret satt til 1,0 rettsgebyr, som i 2024 tilsvarer 1277 kroner.

Saksbehandlingsgebyrene er innført for å sikre en mer effektiv behandling av klager og for å redusere de lange saksbehandlingstidene hos både Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget.

Departementet foreslo opprinnelig en verdigrense på 1500 kroner for behandling i Forbrukertilsynet og 5000 kroner for behandling i Forbrukerklageutvalget. Dette forslaget møtte imidlertid motstand fra flere høringsinstanser og ble derfor ikke vedtatt. Barne- og familieministeren har uttalt at det kan bli aktuelt å vurdere spørsmålet om verdigranser på nytt i fremtiden.

Forskriften er tilgjengelig [her](#). Les mer i Barne- og familiedepartementets pressemelding [her](#).

Ny lov om bærekraftige produkter og verdikjeder trådte i kraft 1. juli 2024

Stortinget vedtok 13. juni 2024 den nye loven om bærekraftige produkter og verdikjeder, som vil hjemle et nytt og forsterket rammeverk for å redusere ressursforbruk og avfall, med formål om å bidra til overgangen til en sirkulær økonomi i Norge. Gjennom den nye loven vil regelverk fra EU kunne vedtas som forskrifter til loven, og dermed vil produktregelverket som nå utvikles i EU som en del av the European Green Deal enklere kunne gjøres til norsk rett.

Loven gir hjemmel til å forskriftsfeste to typer EU-regelverk. Den ene typen omfatter den foreslåtte økodesignforskriften (forskrift om miljøvennlig utforming av produkter), som hadde høringsfrist 1. juli 2024, og innebærer forslag om innføring av 13 EU-forordninger i norsk rett. Forslaget innebærer krav til at produktene tilpasses en sirkulær økonomi og sørger for bærekraft i hele produktets livsløp. Produktene må designes med sikte på å være lengre, være lettere å reparere og skape mindre avfall. Den andre typen regelverk omfatter krav til hele verdikjeden, i form av blant annet aktsomhetskrav om bærekraft og krav til informasjon til markedet og forbrukerne om produktets bærekraftsaspekter.

Proposisjonen er tilgjengelig [her](#), og lovvedtaket er tilgjengelig [her](#).

Nye regler for strømmarkedet trådte i kraft 1. juli 2024

Barne- og familiedepartementet har arbeidet med å stramme inn reglene for strømmarkedet, og den 1. juli 2024 trådte flere nye regler i kraft.

De nye bestemmelse i energiloven innebærer kort oppsummert følgende:

- Hvis en kraftleverandør ønsker å endre en eksisterende kraftavtale til forbrukerens ulempe, har forbrukeren rett til å avslutte avtalen kostnadsfritt innen 30 dager etter mottatt varsel.
- Det er innført strengere krav til informasjon om bruddgebyr til forbrukerne. Avtalevilkårene skal inneholde et regneeksempel, og forbrukeren har rett til å be om spesifikk informasjon om hva en oppsigelse vil koste i løpet av avtaleperioden.
- En forbruker kan først akseptere et tilbud 24 timer etter mottak, når tilbudet er gitt ved telefonsalg, dørsalg, standssalg eller butikksalg.
- Strømsalgsselskaper kan risikere å miste retten til å selge strøm hvis de ikke overholder forbrukerreglene. Forbrukertilsynet kan også ilegge overtredelsesgebyr.

Prisopplysningsforskriften er også oppdatert og innebærer kort oppsummert følgende:

- Flere opplysninger blir ansett som vesentlige i markedsføring som regnes som oppfordring til kjøp. I praksis innebærer dette at hver gang prisen markedsføres, må det strømselskapet også gi en rekke andre opplysninger.

- Forbrukeren må gis et separat varsel per SMS, e-post eller brev om endringer i avtalen, senest 30 dager før endringen trer i kraft. Tilsvarende gjelder dersom avtalen opphører.

Lov om endringer i energiloven mv. er tilgjengelig [her](#).

Forskrift om endringer i forskrift om prisopplysninger mv. er tilgjengelig [her](#).

Hålogaland lagmannsrett: Ny dom om inngrep i forretningshemmeligheter og brudd på god forretningsskikk

Den 25. juli 2024 avsa Hålogaland lagmannsrett dom i sak mellom Marine Supply AS (“Marine Supply”) mot LNS Ocean AS og LNS Spitsbergen AS (samlet “LNS”)

Saken har sitt utspring i at en tidligere ansatt i Marine Supply begynte i LNS-systemet for å drive bunkerstrading (salg av drivstoff til havs fra skip til skip). Den tidligere ansatte hevet sin arbeidsavtale med Marine Supply våren 2020, og etter noe tid kom vedkommende i kontakt med LNS, og startet diskusjoner om en mulig etablering av et nytt virksomhetsområde i LNS-konsernet. Marine Supply hevdet at deres forretningshemmeligheter ble utnyttet ved etableringen og driften av det senere opprettede selskapet, LNS Ocean AS. I tillegg anførte Marine Supply at LNS hadde opptrådt i strid med god forretningsskikk, jf. markedsføringsloven § 25. På denne bakgrunn krevde Marine Supply om erstatning/vederlag oppad begrenset til 20 millioner kroner,

fastsettelsesdom for overtredelsene og forbud mot fremtidig utnyttelse av Marine Supplys forretningshemmeligheter.

I likhet med tingretten, frifinner lagmannsretten LNS for kravene knyttet til inngrep i forretningshemmeligheter. Retten finner at Marine Supply ikke hadde tilstrekkelig konkretisert hvilke forretningshemmeligheter som ble påstått krenket. Videre finner lagmannsretten at informasjonen som ble inkludert i forretningsplanen, eller opplysninger arbeidstakeren senere måtte utnytte i sitt nye arbeid, ikke utgjorde forretningshemmeligheter. Dette fordi opplysningene delvis må anses som allment kjent i bransjen, jf. forretningshemmelighetsloven § 2, første ledd bokstav a) og delvis at opplysningene var å regne som alminnelige erfaringer og ferdigheter som en arbeidstaker har tilegnet seg under et ansettelsesforhold, jf. bestemmelsens andre ledd.

Lagmannsretten finner imidlertid at LNS har opptrådt i strid med god forretningsskikk i forbindelse med etableringen av selskapet LNS Ocean. Lagmannsretten finner at den tidligere arbeidstakerens heving av arbeidsavtalen var urettmessig, og at vedkommende derfor var å anse for å være i oppsigelsestid i ytterligere tre måneder etter at hevingen ble gitt. I den siste halvparten av “oppsigelsestiden” bistod arbeidstaker med å utarbeide en forretningsplan for LNS, men vedkommende var ikke ansatt i LNS. I tillegg til å vise til arbeidet med forretningsplanen, legger lagmannsretten til grunn at vedkommende hadde “noe kontakt” med kunder, og at dette var å anse som illojale forberedelseshandlinger. Lagmannsretten finner

at det er LNS som må bære risikoen for disse handlingene, da de uriktig hadde lagt til grunn at hevingen av arbeidsavtalen bar rettmessig. I perioden etter at oppsigelsestiden løp ut, finner ikke lagmannsretten at det foreligger brudd på markedsføringsloven § 25. For overtredelsen ble LNS dømt til å betale en erstatning på 1,5 millioner kroner.

Dommen er ikke rettskraftig avgjort. Dommen er tilgjengelig [her](#).

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at Wiersholm representerer LNS i den aktuelle saken.

Right to repair-direktivet har trådt i kraft

Den 4. august 2024 trådte "right to repair"-direktivet i kraft i EU. Direktivet som ble vedtatt av EU i mai i år oppstiller felles regler for å fremme reparasjon av varer. Blant annet inneholder direktivet reparasjonsplikt for produsenter av visse forbruksvarer, blant annet vaskemaskiner, støvsugere og smarttelefoner. Produsenter ilegges også en informasjonsplikt overfor sine kunder og det gis regler om et europeisk standardisert informasjonsskjema for reparasjonstjenester.

Justis- og beredskapsdepartementet sendte EU-kommisjonens forslag (som nå er vedtatt) på høring i juni 2023 med høringsfrist i september 2023. Saken er dermed under behandling i Norge, men det er foreløpig ikke kommet en proposisjon.

Høringsnotatet er tilgjengelig [her](#). Direktivet er tilgjengelig [her](#).

Forskrift om forbud mot markedsføring av usunn mat og drikke mot barn og unge sendt på høring

Helse- og omsorgsdepartementet sendte den 22. august ut et forslag til ny forskrift om forbud mot markedsføring av usunn mat og drikke rettet mot personer under 18 år på høring. Begrunnelsen for forslaget er beskyttelse av folkehelsen. Ved brudd på reglene foreslås det overtredelsesgebyrer på opptil 4 % av virksomhetens omsetning eller 50 G.

Allerede i 2012 foreslo norske myndigheter et forbud mot markedsføring av usunne produkter rettet mot unge, men forslaget ble ikke fulgt opp. For å begrense slik markedsføring ble selvreguleringsordningen Matbransjens Faglige Utvalg (MFU) opprettet. MFU har retningslinjer for slik markedsføring, fatter vedtak og gir forhåndsavklaringer. Norge har også et bredt lovverk som beskytter mot slik markedsføring, og reglene håndheves blant annet av Forbrukertilsynet. For eksempel inneholder markedsføringsloven et forbud mot å rette direkte kjøpsoppfordringer til barn (markedsføringslovens § 20), og reklame rettet mot barn kan ikke sendes på TV (kringkastingsloven § 3-1).

Forskriftens innhold bygger i stor grad på retningslinjene til MFU. Blant annet foreslås det å beholde listen som spesifiserer produktene som er omfattet av forbudet, riktignok med enkelte endringer. Det foreslås en viktig utvidelse ved at også hurtigmat og sammensatte ferdigretter til salg i dagligvare, som for eksempel pizza, sushi og pastaretter, kan omfattes dersom visse grenseverdier i næringsinnholdet overskrides. Tidligere var slike matvarer bare omfattet dersom maten ble kjøpt fra et serveringssted.

Det foreslås også en viktig utvidelse ved at aldersspennet forbudet omfatter utvides fra 13 til 18 år.

Departementet foreslår at dagens MFU-ordning avvikles og at Helsedirektoratet blir tilsynsorgan med Markedsrådet som klageorgan. Høringsfristen er 22. november 2024.

Høringsnotatet er tilgjengelig [her](#).

Borgarting lagmannsrett: Tesla dømt til å betale prisavslag til forbrukere etter å ha redusert bilens ladehastighet i strid med de opplysninger som var gitt i Teslas markedsføring

Borgarting lagmannsrett avsa 19. september 2024 dom i sak mellom Tesla Norway AS, fire forbrukere og Forbrukerrådet som partshjelper. Anken gjaldt krav om prisavslag og erstatning som følge av en programvareoppdatering fra Tesla som reduserte ladehastigheten slik at det ble et avvik mot ladehastigheten bilen var markedsført med. Tesla anførte at det ikke forelå avtale om en spesifikk ladehastighet, og at Teslas gjennom sin markedsføring ikke utgjør en forpliktelse.

Lagmannsretten finner at det foreligger et avvik mellom opplysningene gitt i Teslas markedsføring og den reduserte ladehastigheten. Lagmannsretten uttaler at *“[s]elv om ladehastigheten ikke var ‘garantert’ av Tesla, er avviket fra de tallene som ble brukt, så stort at ladehastigheten etter programvareoppdateringen ikke kan anses i samsvar med opplysningene som var gitt i*

markedsføringen.” Lagmannsretten finner videre at ladehastigheten var markedsført som en av de sentrale egenskapene ved bilen.

På bakgrunn av dette kommer lagmannsretten til at det forelå en mangel ved bilen ved at ladehastigheten ikke lenger svarte til opplysningene som var gitt i markedsføringen..

Lagmannsretten tar også stilling til om det forelå kontraktsrettslig grunnlag for hastighetsendringen, men kommer til at det ikke var tilfelle. Følgelig var det grunnlag for prisavslag.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

EU-domstolen konkluderer med at ALDIs prismarkedsføring er villedende

Den 26. september avsa EU-domstolen dom i saken om ALDIs prismarkedsføring, hvor det ble stilt spørsmål ved gyldigheten av henvisninger til flere priser i en kampanje.

Spørsmålet var om prisreduksjoner annonsert i reklame, som for eksempel “30 % rabatt”, må beregnes basert på den laveste prisen varene har blitt solgt for i løpet av de siste 30 dagene, eller om reduksjonen kunne beregnes fra en annen pris, med informasjon om den laveste prisen i de siste 30 dagene inkludert i markedsføringen.

ALDI hadde beregnet prisreduksjonen på bananer og ananas basert på prisen som var anvendt rett før de siste 30 dagene, men hadde opplyst om den laveste prisen varene var solgt

for i løpet av denne perioden i markedsføringen.

EU-domstolen konkluderer med at dette er villedende markedsføring fordi direktiv 98/6 art. 6a om forbrukervern ved opplysning om priser på forbruksvarer, må tolkes slik at rabattprosenten må beregnes med utgangspunkt i den laveste prisen varen er solgt for de siste 30 dager. Det er ikke tilstrekkelig å kun vise til førprisen i markedsføringen.

Avgjørelsen gir en viktig avklaring hva gjelder bruken av "ordinær pris" som vi ofte ser i norsk markedsføring og tilsier at aktører ikke kan beregne rabatter basert på denne, men må bruke den laveste prisen varen er solgt for de siste 30 dagene.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Markedsrådet opprettholder Helsemyndighetens forbudsvedtak mot Snushjem.no og Swedish Match Sales Norway AS

Den 7. oktober 2024 opprettholdt Markedsrådet to vedtak fra Helsemyndighetens forbudsvedtak mot klagerne Snushjem.no ("Snushjem") og Swedish Match Sales Norway AS (Swedish Match) for brudd på tobakkskadeloven og reklameforskriften.

Tobakkskadeloven § 22 første ledd forbyr "alle former for reklame for tobakksvarer". I reklameforskriften er "reklame" definert som "massekommunikasjon i markedsføringsøyemed" med en etterfølgende

ikke-uttømmende opplisting av typetilfeller som omfattes. Spørsmålet for Markedsrådet var om Snushjem og Swedish Match hadde publisert "reklame" for tobakksvarer. Etter en konkret vurdering finner Markedsrådet at begge selskapene har publisert innhold på nettsidene sine som er å anse som "massekommunikasjon i markedsføringsøyemed" og dermed er "reklame for tobakksvarer" i strid med forbudet.

Klagerne fikk ikke medhold i at Helsemyndighetens vedtak innebar et brudd på yttringsfriheten i EMK artikkel 10 eller Grunnloven § 100. Snushjem nådde heller ikke frem med anførselen om at vedtaket var ugyldig på grunn av usaklig forskjellsbehandling, blant annet fordi Vinmonopolet fremhever alkoholholdig drikke i blader, fagprat og podkaster. Swedish Match fikk ikke medhold i at vedtaket var ugyldig fordi Helsemyndighetens vedtak hadde brudd veiledningsplikten.

Markedsrådet opprettholder dermed Helsemyndighetens vedtak, slik at Snushjem og Swedish Match må rette seg etter vedtaket ved å fjerne tobakksreklame i strid med lovgivningen. Dersom Snushjem og Swedish Match ikke etterkommer pålegget, løper tvangsmulkt på kr 70 000 for Snushjem og kr 150 000 for Swedish Match for hver dag pålegget ikke etterkommes.

Markedsrådets vedtak er tilgjengelig [her](#) (Snushjem) og [her](#) (Swedish Match).

Barne- og familiedepartementet har gjort endringer i prisopplysningsforskriften

Den 18. oktober 2024 kunngjorde Barne- og familiedepartementet en endring i prisopplysningsforskriften § 9a som får betydning for varer med kort holdbarhet. Endringen kommer etter at Forbrukertilsynet i januar 2024 ga tilbakemelding på uheldige konsekvenser av gjeldende regelverk for prismarkedsføring av varer med kort holdbarhet. I henhold til dagens prisopplysningsforskrift, er virksomheter pålagt å informere forbrukeren om varens førpris, definert som den laveste prisen som har vært anvendt i de siste 30 dagene før prismarkedsføringsperioden starter. Dette har vist seg problematisk for varer med kort holdbarhet, som ofte selges med betydelige rabatter for å unngå matsvinn, noe som resulterer i at både førpris og tilbudspris blir unormalt lave.

For å løse denne utfordringen, er det tatt inn et nytt tredje avsnitt i § 9a av forskriften: *“For varer som kan forringes eller foreldes raskt er førprisen den laveste prisen som den næringsdrivende har anvendt umiddelbart før markedsføringen startet”.*

Dette unntaket fra 30-dagers førpris gjør det mulig for virksomheter å opplyse om den laveste prisen som ble anvendt rett før prismarkedsføringen for varer som *“forringes eller foreldes raskt”*. Departementet har spesifisert at det må gjøres en konkret vurdering for hvilke varer som er omfattet av ordlyden, men uttaler i høringsnotatet at “ferske mat- og drikkevarer og blomster” er eksempler på varer som omfattes. Endringen trer i kraft 1. januar 2025.

Høringsnotatet er tilgjengelig [her](#). Endring i prisopplysningsforskriften er tilgjengelig [her](#).

Høyesteretts ankeutvalg: Rene fastsettelseskrav for brudd på markedsføringsloven § 25 skal avvises

Høyesteretts ankeutvalg avsa 7. november 2024 kjennelse i sak mellom Optime Subsea AS på den ene siden og Torfinn Borsheim og Subsea Solutions AS på den andre. I forbindelse med et patentinngrepssøksmål fra Subsea Solutions, fremsatte Optime Subsea et motsøksmål blant annet med krav om at patentet kjennes ugyldig og krav om fastsettelsesdom for at Subsea Solutions og Borsheim har opptrådt i strid med god forretningsskikk.

Subsea Solutions krevde at påstandspunktene om fastsettelseskrav måtte avvises på grunn av manglende rettslig interesse iht. tvisteloven § 1-3, og fikk medhold i Borgarting lagmannsrett. Høyesteretts ankeutvalg slutter seg til lagmannsrettens konklusjon, med den begrunnelse at fastsettelseskrav om overtredelse av markedsføringsloven § 25 ikke er “rettskrav” i henhold til tvisteloven § 1-3. Ifølge ankeutvalget, er utgangspunktet at det må nedlegges påstand om virkningene av at en rettsregel er brutt, og at det ikke kan kreves dom for overtredelsen av bestemmelsen isolert. Unntak kan ifølge bare være aktuelt der det foreligger en særlig begrunnelse, f.eks. ved enkelte påstander om brudd på Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK). Følgelig forkaster ankeutvalget Optimes anke over lagmannsrettens kjennelse.

Kjennelsen er tilgjengelig [her](#).

Mercedes-Benz må betale 1 million danske kroner for villedende miljøutsagn

Den 7. november 2024 publiserte Forbrukerombudsmanden i Danmark at de har truffet vedtak mot Mercedes-Benz for bruk av miljøpåstandene “certificert miljøvenlig”, “den grønne revolution” og “Mercedes-Benz begynner CO2-neutral produksjon”. Påstandene ble vurdert som villedende etter den danske markedsføringsloven, da Forbrukerombudsmanden mente de ga inntrykk av at bilene fra Mercedes-Benz er mer miljøvennlige enn de faktisk er.

Som en konsekvens av dette har Forbrukerombudsmanden ilagt selskapet en bot på 1 million danske kroner. Botens størrelse er et utslag av endringer i den danske markedsføringsloven som trådte i kraft 1. januar 2022.

Forbrukerombudsmandens omtale av vedtaket er tilgjengelig [her](#).

Temu risikerer økonomiske sanksjoner dersom de ikke gjør endringer i markedsføringen

Den 8. november 2024 publiserte EU en pressemelding hvor de varsler nettbutikken Temu om brudd på EUs forbrukervernlovgivning. CPC (Consumer Protection Cooperation Network) har undersøkt Temus praksis, og avdekket flere ulovlige forhold, inkludert falske rabatter, kjøpepress, spillifisering, ikke eksisterende- eller misvisende informasjon, falske brukeranmeldelser og skjult kontaktinformasjon.

CPC har gitt Temu en frist på én måneds til å svare på CPS sine funn og komme med forslag til endring av praksis slik at nettsidens praksis er i tråd med forbrukervernlovgivningen. Dersom Temu ikke imøtekommer CPC, risikerer de økonomiske sanksjoner.

EUs pressemelding er tilgjengelig [her](#). Det norske forbrukertilsynet, som er en del av CPC-nettverket, har også [omtalt](#) saken.

Næringslivets konkurranseutvalg: Kid har ikke etterlignet Bon Deps produktportefølje

Næringslivets konkurranseutvalg (NKU) avsa 15. november 2024 uttalelse i sak mellom Bon Dep AS og Kid ASA.

Bon Dep klaget inn Kid for NKU med påstand om at Kid har etterlignet Bon Deps “Essentials”-kolleksjon bestående av blant annet vesker, toalettmapper og smykkeskrin i såkalt “Liberty”-mønster, samt Bon Deps hårstrikk ved navn “Kknekki”, i strid med markedsføringsloven §§ 30 og 25.

Hva gjelder “Essentials”-kolleksjonen viser utvalget til at produktene fremstår som langt mer ulike i fysisk fremtoning enn de fremlagte bildene gir inntrykk av. Bon Dep hadde ikke fremlagt dokumentasjon for at mønstrene var utviklet særskilt for dem, eller at de hadde hatt omfattende og ressurskrevende produktutvikling eller markedsføringsinnsats. Dermed konstaterer utvalget at det skal en del til for at markedsføringsloven § 30 kan komme til anvendelse.

Utvalget viser videre til at Kid ikke kjente til Bon Deps kolleksjon da Kid produkter ble bestilt, og at Bon Deps tidligere kolleksjoner er enda mer ulike Kids produkter. Etter utvalgets oppfatning fremstår også bruken av mønsteret som trendbasert. Utvalget konstaterer at det ikke kan utelukkes at Kid lovlig har latt seg inspirere av Bon Dep, men at det er dokumentert at de i bestillingsfasen har forsøkt å holde avstand til lignende mønstre fra andre produsenter. Det vises også til at mønstrene på produktene ikke er identiske, men snarere har enkelte påfallende forskjeller. På den bakgrunn konkluderer utvalget med at Kid ikke ha etterlignet "Essentials"-kolleksjonen i strid med markedsføringsloven § 30, og at det heller ikke foreligger omstendigheter som innebærer brudd på markedsføringsloven § 25 om god forretningsskikk.

Hva gjelder Kknekki-hårstrikken, en tykk/flettet strikk med plastkule, viser utvalget til at Bon Dep ikke har fremlagt dokumentasjon for at de var først ute med verken mønstrene på strikkene eller utformingen, men at det tvert imot er dokumentert at det finnes en rekke tilsvarende produkter på markedet. Utvalget viser til at man i et slikt tilfelle må legge til grunn et prinsipp om at alle produkter som ligner Kknekki er en etterligning av Kknekki for at det skal foreligge et brudd på § 30, noe Bon Dep ikke hadde dokumentert.

Utvalget viser videre til at det ikke er dokumentert at det er iverksatt beskyttelsestiltak mot kopiering av hårstrikkene (en rekke lignende produkter har vært i markedet over tid) og at produktene og mønstrene for øvrig ikke fremstår

særpreget. Dermed er heller ikke vilkårene i markedsføringsloven § 30 oppfylt for Kknekki-strikkene, og det foreligger ikke forhold som utløser anvendelse av markedsføringsloven § 25.

Uttalelsen med sammenstilling av produktene er tilgjengelig [her](#).

Borgarting lagmannsrett: Distributør av hårvoks dømt til å betale erstatning for villedende fremstilling og brudd på god forretningsskikk

Borgarting lagmannsrett avsa 3. desember 2024 dom i sak mellom ByWe AS og ID Hair Company AS. Saken gjaldt krav om erstatning for brudd på markedsføringsloven §§ 30, 26 og 25.

Partene hadde tidligere hatt et distribusjonssamarbeid, hvor ByWe solgte IdHairs hårvoksprodukter til norske frisørsalonger. Etter avtalens opphør, bestemte ByWe seg for å samarbeide med en aktør som tidligere hadde jobbet for IdHair, men som senere hadde lansert sin egen hårvoks, "Attitude". Med sin nye samarbeidspartner, lanserte de hårvoksproduktene "Hard Steel" og "Extreme Carbon", i konkurranse med IdHairs "Hard Gold" og "Extreme Titanium". ByWe sendte også ut et informasjonsbrev til sine kunder og informerte om at IdHair hadde tilbakekalt ByWes enerett til å selge IdHairs produkter i Norge. Tingretten kom til at markedsføringen og salget av de konkurrerende produktene innebar brudd på markedsføringsloven §§ 30, 26 og 25, og at ByWe var erstatningspliktig.

Lagmannsretten finner, i motsetning til tingretten, at ByWe ikke har brutt markedsføringsloven § 30 som forbyr ulovlige etterligninger. Retten viser for det første til at innholdet i IdHairs hårvokser må anses som generiske produkter uten etterlikningsvern, og at det sentrale spørsmålet er om ByWe har etterliknet innpakningen i vid forstand.

ByWe hadde erkjent å ha brukt IdHairs vokser som inspirasjon for sine produkter, altså var det ikke omtvistet at det var snakk om en etterlikning. Det avgjørende var da om ByWes vokser var en "urimelig utnyttelse av en annens innsats eller resultater" og om det forelå forvekslingsfare. Lagmannsretten legger til grunn at IdHair gjennom langvarig innsats har opparbeidet seg betydelig goodwill og merkeverdi for voksene blant norske frisører og sluttbrukere. Ved spørsmålet om grensene for kopieringsfrihet er overskredet slik at det forelå en illojal konkurransehandling som bør sanksjoneres, var spørsmålet, ifølge lagmannsretten, om ByWe har benyttet variasjonsmulighetene i tilstrekkelig grad ved utformingen av voksboksene.

Lagmannsretten konstaterer at det er flere påfallende likhetstrekk mellom ByWes og IdHairs produkter, både hva gjelder dimensjonene på boksene, fargen på lokkene og bruken av "hard" og "extreme" kombinert med metall eller grunnstoff i produktnavnet. Samtidig har boksene også forskjeller ved at IdHairs er hvite/gjennomsiktige mens ByWes er svarte, og ulikheter når det gjelder bilder, skrifttyper og hvilke elementer som fremheves. At partene hadde hatt et tidligere samarbeidsforhold mener lagmannsretten får mindre betydning, ettersom distribusjonsforholdet ikke hadde gitt ByWe

noen særskilt innsikt i produktet som ikke ellers kunne observeres.

Retten viser endelig til at ByWe har forsøkt å legge seg nært opp til IdHairs vokser, men at helhetsinntrykket likevel er ulikt, og at det heller ikke foreligger andre forhold som innebærer at det er snakk om en urimelig utnyttelse av IdHairs innsats eller resultater som utløser brudd på mfl.§ 30.

Lagmannsretten finner imidlertid at ByWes informasjonsbrev til kunder må anses som en villedende fremstilling i henhold til markedsføringsloven § 26. Det vises til at ByWe i brevet etterlot et uriktig inntrykk av at IdHair etter opphøret av partenes distribusjonsavtale ville bli å finne i dagligvarebutikker i Norge, når sannheten var at IdHairs voks havnet der som følge av ByWes salg i strid med kontrakten. Også en reklameplakat hvor ByWe brukte slagordet "Din favoritt har fått mer attitude" mener lagmannsretten er villedende, fordi den gir inntrykk av at det er en kommersiell forbindelse mellom ByWe og IdHairs produkter.

Endelig finner lagmannsretten at det var flere forhold som ikke ble fanget opp av spesialbestemmelsene, som utgjør brudd på markedsføringsloven § 25 om god forretningsskikk, nemlig det at: i) distribusjonsavtalen mellom partene fortsatt løp da brevet med lansering av ByWes vokser ble sendt ut, ii) ByWe i informasjonsbrevet brukte voksenes tilgjengelighet hos Europris som et argument for at frisørene i stedet burde velge ByWes vokser, og iii) at ByWe betydelig senket prisene på sitt restlager av IdHairs vokser, noe som var egnet til å underbygge ByWes villedende fremstilling i informasjonsbrevet til kundene.

Etter å ha konstatert at IdHairs erstatningskrav ikke er foreldet, foretar lagmannsretten en utmåling av ByWes tapte fortjeneste og konkluderer med at ByWe må betale kr. 800 000 i erstatning til IdHair for overtredelse av markedsføringsloven §§ 25 og 26.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Forbrukertilsynet fatter påbudsvedtak og krever at Klarna endrer sin betalingsløsning

I juli fattet Forbrukertilsynet påbudsvedtak mot Klarna Bank AB ("Klarna") med tilhørende tvangsmulkt.

Bakgrunnen for vedtaket er at Forbrukertilsynet mener Klarnas betalingsløsning "Kjøp nå. Betal senere" er en kredittavtale, og at denne ikke oppfyller kravene i finansavtaleloven.

Tilsynet påpeker blant annet at Klarna ikke utfører kredittvurderinger i tråd med loven før tjenesten tas i bruk av forbrukere, og at avtalen ikke møter kravene til form, inngåelse og innhold, inkludert signering fra forbrukerens side.

Klarna har vist vilje til å gjøre endringer, og Forbrukertilsynet har vurdert at de oppdaterte brukerreisene og avtalevilkårene som Klarna har presentert, er tilfredsstillende. Forbrukertilsynet ser derfor ikke noen fare for gjentakelse og finner det ikke nødvendig å fatte et forbudsvedtak. I stedet går vedtaket ut på at Klarna påbys å dokumentere omleggingen

av sin praksis innen 31. oktober 2024. Tilsynet argumenterer for at det er nødvendig å sikre at Klarna gjennomfører de nødvendige endringene, og at et påbudsvedtak kan benyttes så lenge den skisserte løsningen ikke er implementert overfor forbrukerne.

Ifølge vedtaket, må Klarna betale en tvangsmulkt på NOK 9 000 000 per uke som påbudsvedtaket ikke etterkommes. Klarna hadde frist til 23. august 2024 på å påklage vedtaket. Vi er ikke kjent med om Klarna har gjort dette.

Vedtaket kan leses [her](#).

EU har vedtatt lovforslag om miljøpåstander

EU har nå vedtatt direktiv 2024/825 med hensyn til styrket forbrukervern ved den grønne omstillingen gjennom bedre informasjon og bedre beskyttelse mot urimelig praksis. De nye reglene har som formål å blant annet redusere grønnvasking, stille krav til produsenter om å synliggjøre et produkts garantiperiode, og skal gi forbrukerne tydeligere informasjon om et produkts reparasjonsmuligheter og programvareoppdateringer.

Les mer om dette i vår artikkel [her](#).

Barne- og familiedepartementet har gitt instruksjoner om hva Forbrukertilsynet skal prioritere i 2024

Barne- og familiedepartementet har publisert årets tildelingsbrev til Forbrukertilsynet. I brevet fremgår det at Forbrukertilsynet skal prioritere å føre tilsyn med følgende områder i 2024:

- Markedsføring og avtalevilkår i digitale kanaler, og med digitale produkter og tjenester som kan utfordre forbrukervernet på sikt
- Markedsføring overfor barn og unge, herunder i digitale kanaler, og kommersielt press overfor russ
- Markedsføring og avtalevilkår i strømmarkedet
- Finansielle tjenester med særlig vekt på tilbud om kreditt og lovligheten av størrelsen på fakturagebyr
- Åpenhetsloven

Forbrukertilsynet kan med grunnlag i egne vurderinger og tilgjengelige ressurser også velge å føre tilsyn på andre områder.

Tildelingsbrevet er tilgjengelig [her](#).

Tinder må opplyse om personlig tilpassede priser

Etter dialog med EU-kommisjonen og nasjonale forbrukermyndigheter, har Tinder forpliktet seg til å informere forbrukerne om at rabatter de markedsfører for premiumtjenester er personalisert ved hjelp av automatiserte midler.

Tinder har forpliktet seg til følgende:

- å ikke anvende personalisert prising basert på alder uten å på forhånd informere forbrukerne klart om dette;
- å informere forbrukerne tydelig om at rabatterte priser for premiumtjenester er personalisert ved hjelp av automatiserte midler, og;
- å informere forbrukerne om hvorfor de blir tilbudt personaliserte rabatter, for eksempel fordi de ikke var villige til å kjøpe Tinders premiumtjenester til en standardpris.

Forbrukerrettighetsdirektivet (angrerettloven) stiller krav til at næringsdrivende, der dette er relevant, opplyser om at prisen er personalisert på grunnlag av en automatisert beslutningsprosess. Angrerettloven stiller ikke krav om å informere om hvorfor forbrukeren får en personalisert pris.

Direktivet om urimelig handelspraksis (markedsføringsloven) stiller krav om at næringsdrivende i markedsføring må gi vesentlig informasjon om priser på en klar og forståelig måte. I Tinder-saken har EU-kommisjonen og nasjonale forbrukermyndigheter konkludert med at informasjon om hvorfor prisen er personalisert, er vesentlig informasjon. Dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle, men det blir interessant å se om Forbrukertilsynet alltid vil vurdere at slik informasjon er vesentlig.

EU-kommisjonens pressemelding er tilgjengelig [her](#).

PayPal endrer sine vilkår

Etter dialog med EU-kommisjonen og nasjonale forbrukermyndigheter, har PayPal forpliktet seg til å gjøre endringer i sine avtalevilkår.

Ifølge de felleseuropeiske reglene og den norske markedsføringsloven skal standard kontraktvilkår være rimelige, og de må være utformet i et enkelt og forståelig språk. EU-kommisjonen og de nasjonale forbrukermyndighetene har konkludert med at PayPals vilkår er urimelige og vanskelige.

Dette er eksempler på endringer som selskapet har forpliktet seg til:

- Gjøre det tydelig hvilke vilkår som gjelder for forbrukere, og hvilke som gjelder kun for bedrifter
- Fjerne bestemmelsene i vilkårene som pålegger forbrukere å kontrollere om vilkårene er i samsvar med loven eller ikke
- Gjøre det tydelig at forbrukerne ikke er ansvarlige for skader som ikke er forårsaket av deres feil eller som forbrukerne ikke kunne ha forutsett
- Sikre at forbrukere forstår at de kan forholde seg til loven i landet de bor i dersom det skulle oppstå en tvist
- Fjerne vilkår som forbrukere ikke forstår uten ytterligere forklaringer, slik som “merchantability” eller “non-infringement”.

EU-kommisjonens pressemelding er tilgjengelig [her](#).

I forbindelse med moderniseringsdirektivet, har Forbrukertilsynet fått mulighet til å

ilegge overtredelsesgebyr ved bruk av urimelige avtalevilkår. Vi anbefaler derfor at næringsdrivende tar en gjennomgang av sine vilkår ved salg til forbrukere.

Zalando vil fjerne flere bærekraftspåstander fra nettsiden sin

Etter dialog med EU-kommisjonen og nasjonale forbrukermyndigheter, har Zalando forpliktet seg til å fjerne en rekke påstander om bærekraft fra sine nettsider. Dette er den første større innsatsen som gjøres i forbindelse med klima- og bærekraftspåstander.

EU-kommisjonen og de nasjonale forbrukermyndighetene innhentet dokumentasjon og uttalelser fra Zalando for å styrke påstandene, og konkluderte med at selskapets påstander om klima- og miljøfordeler var villedende og forbudt.

Zalando har for eksempel forpliktet seg til å fjerne sin egen merkeordning “sustainability” og symboler som løv eller trær, som er plassert ved produktene. I stedet for å bruke generelle begreper som “bærekraftig”, skal det gis spesifikk informasjon om de positive egenskapene ved produktene, som for eksempel prosentandelen av resirkulert materiale som er brukt. Selskapet vil også sikre at påstander kun baserer seg på aspekter som er vesentlige for klima- og miljøet.

EU-kommisjonens pressemelding kan leses [her](#).

Forbrukertilsynets saker mot Covene, Telenor og Telia er avsluttet etter endring av fakturagebyrpraksis

Forbrukertilsynet har avsluttet sakene mot Covene, Telia og Telenor etter at selskapene enten har satt ned eller fjernet fakturagebyrene.

Etter tilsynets vurdering tok selskapene ulovlig høye fakturagebyr, og varslet derfor i desember 2023 at de ville fatte forbudsvedtak med tilhørende tvangsmulkt på mellom 1,3 og 3 millioner kroner per uke dersom praksisen fortsetter. Les mer om saken i vårt [nyhetsbrev for Q4 2023](#).

Forbrukertilsynet har uttalt at de vil fortsette å føre tilsyn med fakturagebyrer fremover, og Barne- og familiedepartementet har utpekt dette som et prioritert område.

Forbrukertilsynets pressemelding er tilgjengelig [her](#).

Helse- og omsorgsdepartementet opprettholder vedtak om brudd på legemiddelovgivningen mot to klinikker

I 2023 fattet Statens legemiddelverk (nå Direktoratet for medisinske produkter) vedtak mot klinikkene Beauty Medical og Eger Skin Clinic for brudd på bestemmelser om legemiddelreklame i legemiddeloven §§ 19 og 21 og legemiddelforskriften kapittel 13. Sakene gjaldt ulovlig markedsføring av botulinumtoksi (botox). Begge selskapene klaget på vedtaket, men fikk ikke medhold av Helse- og omsorgsdepartementet.

Vedtakene besto av flere deler:

- Pålegg om stans av den ulovlige reklamen, med tilhørende løpende tvangsmulkt på kr 5 000 per dag til reklamen ble fjernet
- Offentliggjøring av beslutningen
- Overtredelsesgebyr på respektive kr 700 000 og kr 800 000

Vedtaket mot Beauty Medical er tilgjengelig [her](#).

Danske Forbrugerombudsmanden har behandlet flere saker om miljøpåstander

Forbrugerombudsmanden i Danmark har behandlet flere saker som knytter seg til miljøpåstander.

Forbrugerombudsmanden har vurdert at Aqua d'Or Mineral Water A/S har brutt markedsføringsloven ved markedsføring på flaskenes emballasje og på sin nettside. Etter Forbrugerombudsmandens vurdering er det villedende å markedsføre at emballasjen består av "genbruksplast", når det i realiteten er "genanvendt plast". Årsaken til dette er at gjennomsnittsforkbrukeren vil forstå "genbruksplast" slik at flaskene er skyllet, rengjort og gjenbrukt, ikke at plasten er smeltet om

En annen miljøpåstand som ble ansett som villedende var at "*Genbrugsplast reduserer CO2-utledningen med op til 35% sammenlignet med ny plast. [...]*". Påstanden om sammenligning ble vurdert som irrelevant, ettersom en stor del av plastflaskene som finnes på markedet, inngår i retursystemet, og ikke er laget av 100% ny plast.

Forbrugerombudsmanden har vurdert at onlineplattformene Miinto A/S og Stylepit.com A/S har bidratt til å optimalisere og fremme salget av produkter som feilaktig har vært markedsført som bærekraftige. Forbrugerombudet vurderer at selskapene har spilt en aktiv rolle i formidlingen av informasjonen på plattformene. De er derfor ikke omfattet av lovgivningens mulighet for å unngå ansvar (tidligere danske e-handelsloven og nå DSA-forordningens artikkel 6).

Forbrugerombudsmanden har også vurdert at et forsikringsselskap har brutt villedningsforbudet i markedsføringsloven ved uklare formuleringer om en leverandørs CO2-besparelser. Etter forbrugerombudsmandens vurdering innfridde ikke utsagn om at *"I dele af landet kan du også vælge [autoværkstedets navn], som udleder op til 95 % mindre CO2*, og hvor reparationen kun tager to timer"* kravene til å være klare, sanne, konkrete og ikke villedende. Utsagnet tydeliggjorde ikke om den nevnte CO2 besparelsen angikk autoverkstedet som sådan, eller enkelte av verkstedets aktiviteter. Det var heller ikke klart hva eller hvem man sammenliknet med. Forsikringsselskapet hadde kun dokumentert en CO2-besparelse ved sprøytelakkering, sammenliknet med en annen form for sprøytelakkering. Til bruken av "*" sammen med en lenke med ytterligere informasjon uttalte Forbrugerombudsmanden at "*" vil være tilstrekkelig hvis informasjonen finnes i umiddelbar nærhet til miljøutsagnet, men ikke hvis det krever at forbrukeren klikker seg videre.

Forbrugerombudsmanden har vurdert lovligheten av markedsføringsutsagn som "PFAS-fri" og "ikke tilsatt PFAS".

Utsagnene vil kunne brukes dersom PFAS finnes i en konstrasjon lavere enn deteksjonsgrensen, eller i en mengde så lav at den ikke kan spores. Det må likevel i umiddelbar nærheten til utsagnet fremgå at produktet kan inneholde Forbrugerombudsmanden understreker at utsagnene vil være villedende, og dermed ulovlige, dersom de benyttes om produkter som vanligvis ikke inneholder eller er belagt med PFAS.

Les Forbrugerombudsmandens pressemeldinger [her](#), [her](#), [her](#) og [her](#).

Danske forbrugerombudsmanden har behandlet sak om gyldigheten av samtykke til å motta markedsføring

Forbrugerombudsmanden har konkludert med at et forsikringsselskap ikke har innhentet gyldige samtykke fra forbrukere til markedsføring. Samtykket var hentet inn ved villedende og aggressiv handelspraksis, og kunne derfor ikke anses avgitt frivillig.

På hjemmesiden hadde forsikringsselskapet presentert muligheten til å motta elektronisk markedsføring. Hvis forbrukeren klikket "nei" ble vedkommende møtt med en gul varseltrekant etterfulgt av teksten *"Hvis du svarer "Nej" kan vi ikke rådgive dig optimalt om dit kundeforhold. Vi har heller ikke mulighed for at tilpasse tilbud og markedsføring til dig og dit kundeforhold"*. Opprettholdelse av svaret "nei" måtte gjøres ved rød knapp, mens svaret "ja" var i en grønn knapp.

Fremgangsmåten ble ansett villedende da opplysningene kunne gi forbruker et inntrykk

av at kvaliteten på forsikringsselskapets rådgivning var avhengig av at samtykke var avgitt. Videre ble praksisen ansett aggressiv, da fremgangsmåten for å innhente samtykket i vesentlig grad begrenset forbrukerens evne til å ta en informert beslutning.

Markedsføringshenvendelser med grunnlag i samtykke avgitt etter den ulovlige praksisen ble ansett for å være i strid med den danske markedsføringsloven.

Forsikringsselskapet har etter Forbrugerombudsmandens henvendelse endret sin samtykkepraksis og slettet de innhentede samtykkene.

Forbrugerombudsmandens pressemelding er fjernet fra nettsiden.

NKU: Trønder Taxi har opptrådt i strid med god forretningsskikk

NKU har avgjort Oslo Taxi AS' (Oslo Taxi) klage mot Trønder Taxi AS (Trønder Taxi). Saken gjaldt spørsmål om Trønder Taxi har opptrådt i strid med god forretningsskikk etter markedsføringsloven § 25 ved å utnytte partenes felles investeringer fra et tidligere samarbeid.

Bakgrunnen for saken var at partene innledet et samarbeid i 2021 for å utvikle et felles landsdekkende bestillingssystem, kalt Link-prosjektet. Samarbeidet opphørte i 2022. I 2023 ble en konkurrerende tjeneste, Taxilink, lansert av Internett Trafikk Formidling AS (ITF), der Trønder Taxi er minoritetseier.

Utvalget konkluderer med at Trønder Taxi har opptrådt i strid med god forretningsskikk i forbindelse med utnyttelsen av de resultatene som forelå i samarbeidet mellom partene i Link-prosjektet, i strid med markedsføringsloven § 25.

Taxilink-prosjektet er i hovedsak organisert av ITF, men NKU mener at Trønder Taxi har hatt en rolle i prosjektet som har betydning for vurderingen av god forretningsskikk, ettersom Trønder Taxi eier 20% av ITF og ettersom en representant for Trønder Taxi sitter i styret i ITF og har deltatt i diskusjoner om prosjektet. Det ble aldri inngått noen avtale mellom partene ifm. samarbeidet, men utvalget uttaler at arbeid som utvikles i slike tilfeller som et utgangspunkt skal bli liggende i sameie mellom partene. Det innebar derfor et brudd på god forretningsskikk å anvende resultatene (bl.a. varemerker og domener) i et prosjekt med Oslo Taxis konkurrenter, ettersom dette forhindret Oslo Taxi fra å utnytte de samme resultatene.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Markedsrådet opphever Forbrukertilsynets vedtak om tvangsmulkt mot Agva Kraft

Markedsrådet har avgjort klage på Forbrukertilsynets vedtak mot Agva Kraft AS (Agva Kraft). Saken gjaldt spørsmål om Forbrukertilsynets påbuds- og forbudsvedtak med tvangsmulkt måtte settes til side.

I desember 2023 ila Forbrukertilsynet Agva Kraft et påbuds- og forbudsvedtak med tvangsmulkt

på 100 000 kroner for hver påbegynte kalenderuke selskapet eventuelt bryter påbuds- eller forbudsvedtaket, jf. Markedsføringsloven §§ 39 første ledd og 35 andre ledd. På vedtakstidspunktet hadde Agva Kraft innrettet både markedsføringen og prislisten i tråd med regelverket.

Saken gjaldt markedsføring av strømvatner til forbrukere uten at forskjellig informasjon fremgikk av markedsføringen på en hensiktsmessig måte, blant annet var vesentlige opplysninger om pris og prisliste, samt opplysninger om vilkår for å kvalifisere for avtalen, utelatt.

Markedsrådet konkluderer med at Agva Kraft, på Forbrukertilsynets kontrolltidspunkt, brøt markedsføringsloven §§ 6, jf. § 8 og prisopplysningsforskriften §§ 21 og 21.

Markedsrådet opphever imidlertid Forbrukertilsynets forbuds- og påbudsvedtak med tvangsmulkt. Til tross for at det forelå klare brudd på grunnleggende forbrukerregler som det må forventes at Agva Kraft har vært godt kjent med, legger Markedsrådet til grunn at det ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag for gjentakelsesfare i denne saken. Det legges stor vekt på at Agva Kraft innen kort tid rettet markedsføringen. Ifølge Markedsrådet er det ikke relevant for vurderingen at Agva Kraft, i dialog med Forbrukertilsynet, har fastholdt at den opprinnelige markedsføringen var lovlig. Markedsrådet påpeker også at “[d] en omstendighet at det er tale om klare og alvorlige lovbrudd, og at de økonomiske konsekvensene for forbrukere kan være store ved fremtidige lovbrudd, innebærer ikke i seg selv at det foreligger tilstrekkelig

gjentakelsesfare”. Vedtaket var derfor ikke nødvendig for å sikre effektiv håndhevelse av regelverket. Markedsrådet uttaler også at overtredelsesgebyr bør benyttes som det “primære sanksjonsmiddel” ved denne type overtredelser, som på vedtakstidspunktet er avsluttet fordi tvangsmulkt ikke stiller krav til skyld og individuell utmåling.

Markedsrådets vedtak er tilgjengelig [her](#).

EU-domstolen: Krav til bestillingsknapp gjelder selv om betalingen er betinget av senere betingelser er oppfylt

EU-dommen omhandler en bestemmelse som i Norge er implementert i angrerettloven § 16 andre og tredje ledd. Denne bestemmelsen pålegger næringsdrivende å merke bestillingsknappen med «bestilling med forpliktelse til å betale» eller tilsvarende. Hvis bestillingsknappen ikke er merket korrekt, vil forbrukeren ikke være bundet av avtalen eller bestillingen.

I den aktuelle saken, hadde en tysk forbruker inngått en leiekontrakt for en bolig. Ifølge tysk lov er det en øvre grense for leieprisen. Hvis denne grensen overskrides, har leietakeren rett til å få tilbakebetalt det overskytende beløpet. Det tyske selskapet Conny tilbyr en tjeneste der de kan ta juridiske skritt på vegne av leietakere hvis den øvre leiegrensen har blitt overskredet. Hvis Conny lykkes med å håndheve leietakernes rettigheter, skal leietakeren betale en kompensasjon som tilsvarer en del av den årlige leien som spares.

Forbrukeren inngikk en slik avtale med Conny. For å inngå avtalen måtte forbrukeren

trykke på en bestillingsknapp. Denne knappen var ikke merket med “bestilling med forpliktelse til å betale” eller en tilsvarende formulering. Informasjonen om betaling var presisert i avtalevilkårene, som forbrukeren aksepterte. Utleieren hevdet at avtalen mellom forbrukeren og Conny ikke var gyldig, fordi bestillingsknappen ikke var korrekt merket.

EU-domstolen vurderer om kravet til merking av bestillingsknappen også gjelder når forbrukeren først er forpliktet til å betale kompensasjon til næringsdrivende etter at senere betingelser er oppfylt. EU-domstolen konkluderer med at bestillingsknappen må merkes korrekt også i slike tilfeller. Hvis dette ikke gjøres, vil forbrukeren ikke være bundet av bestillingen. EU-domstolen presiserer imidlertid at forbrukeren, etter å ha mottatt ytterligere informasjon om betalingsforpliktelsen, selv kan velge å la virkningene av en kontrakt eller en bestilling bestå.

Dommen understreker viktigheten av at næringsdrivende sikrer at bestillingsknappen er merket korrekt. Feil kan få store konsekvenser. I Norge har Forbrukertilsynet uttalt at næringsdrivende, i tillegg til «bestilling med forpliktelse til å betale», kan bruke uttrykk som “kjøp nå” og “betal nå”.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Siste nytt om bærekraftspåstander

De nordiske landene har laget et felles standpunkt om klimakompensasjon i markedsføring. I påvente av nye EU-regler som kommer i 2026, som vil forby markedsføring som sier at et produkt nøytral, redusert eller

positiv påvirkning på miljøet basert på kompensasjonsordninger, har Forbrukertilsynet og andre nordiske tilsynsorganer laget en felles uttalelse basert på dagens regler. Tilsynene oppfordrer bedrifter til å revurdere påstander basert på klimakompensasjon i sin markedsføring. Dette gjelder særlig påstander som “klimanøytral” og “klimakompensert”.

De nordiske tilsynene viser til den svenske dommen mot Arla, hvor selskapet ble dømt for sin påstand om “netto null klimaavtrykk”. De påpeker at det er svært utfordrende for bedrifter å dokumentere slike påstander basert på klimakompensasjon. Vi har tidligere omtalt dommen mot Arla i vårt [nyhetsbrev for Q1 i 2023](#).

Forbrukertilsynet anbefaler at næringsdrivende fremfor å bruke generelle og vage påstander, beskriver sine tiltak, eksempelvis at de absorberer Co2.

Les Forbrukertilsynets pressemelding [her](#), og uttalelsen fra de nordiske landene [her](#).

[CPC-nettverket med EU-kommisjonen har sendt ut brev til 20 flyselskaper og bedt dem om å endre praksis](#)

Eksempler på praksis som EU-Kommisjonen og tilsynsmyndighetene har reagert på inkluderer bruk av “bærekraftig drivstoff” (SAF) uten klar forklaring av miljøeffekten, påstander om arbeid mot nullutslipp av drivhusgasser uten dokumenterbare mål, og upresise sammenligninger av CO2-utslipp for ulike flyreiser.

Les EU-Kommisjonens pressemelding [her](#).

Forbrukertilsynet har sendt veiledningsbrev om fakturagebyr

Forbrukertilsynet fortsetter, som lovet, å fokusere på fakturagebyr. I mai sendte Forbrukertilsynet et orienteringsbrev til bransjeforeninger og en rekke selskaper som sender regninger til forbrukere. I brevet redegjør Forbrukertilsynet for sitt standpunkt om hvordan loven skal tolkes, og hvilke kostnader som kan inkluderes i et fakturagebyr.

Les Forbrukertilsynets pressemelding [her](#), og orienteringsbrevet [her](#).

Nederlandske forbrukermyndigheter: Utvikler bak Fortnite får bot på NOK 10 millioner for brudd på reglene om markedsføring mot barn

Nederlandske forbrukermyndigheter (The Netherlands Authority for Consumers and Markets (ACM)) har gitt selskapet Epic Games en bot på NOK 10 millioner for brudd på regler om markedsføring rettet mot barn i spillet Fortnite.

Selv om Fortnite i utgangspunktet er et gratisspill, mener ACM at barn som spiller Fortnite ble utsatt for kjøpepress på flere ulike måter. Blant annet inneholdt spillet direkte salgsoppfordringer, som bruk av begreper som "Buy now", og "Get it now". I tillegg fantes timere med villedende nedtelling for salg, som skapte tidspress og virket stressende for spillerne. I en slik situasjon mener ACM at det ikke er mulig for brukeren å forutse om kjøpet vil være mulig etter at tiden har gått ut.

Les ACMs pressemelding [her](#).

MFU har felt markedsføring av en kosebamse og markedsføring på TikTok

Matbransjens faglige utvalg (MFU) feller i vedtak 19 salget av Snackles kosebamse i Ringos nettbutikk. Bamsen var dekorert med illustrasjoner av produkter på MFUs produktliste. Selv om bamsen ikke er på MFUs produktliste, anser utvalget dette som irrelevant siden markedsføringstiltaket må vurderes i sin helhet. Utvalget mener at bamsene representerer et markedsføringstiltak som fremmer produktene på listen, basert på en strategi om å bygge varemerkeloyalitet blant små barn for disse produktene.

I vedtak 20 blir Fast Candy felt for markedsføringstiltak på TikTok. De aktuelle produktene var ikke spesifikt rettet mot barn, men ifølge utvalget vil de likevel tiltrekke seg interesse fra barn og ungdom fordi produktene er importerte og har en eksotisk karakter, noe som kan gjøre dem trendskapende. Dermed må det utvises en viss forsiktighet i markedsføringen. Selv om aldersgrensen for å opprette konto på TikTok er 13 år, tar MFU høyde for at også barn under 13 år vil se markedsføringen og markedsføringstiltakene blir ansett som rettet mot ungdom på en måte som strider mot MFUs retningslinjer.

Vedtakene kan leses [her](#).

Wiersholm har publisert en artikkel om forskriftsforslaget i Kampanje som er tilgjengelig [her](#).

Forskrift om forbud mot markedsføring av usunn mat og drikke mot barn og unge sendt på høring

Helse- og omsorgsdepartementet sendte den 22. august ut et forslag til ny forskrift om forbud mot markedsføring av usunn mat og drikke rettet mot personer under 18 år på høring. Begrunnelsen for forslaget er beskyttelse av folkehelsen. Ved brudd på reglene foreslås det overtredelsesgebyrer på opptil 4 % av virksomhetens omsetning eller 50 G.

Allerede i 2012 foreslo norske myndigheter et forbud mot markedsføring av usunne produkter rettet mot unge, men forslaget ble ikke fulgt opp. For å begrense slik markedsføring ble selvreguleringsordningen Matbransjens Faglige Utvalg (MFU) opprettet. MFU har retningslinjer for slik markedsføring, fatter vedtak og gir forhåndsavklaringer. Norge har også et bredt lovverk som beskytter mot slik markedsføring, og reglene håndheves blant annet av Forbrukertilsynet. For eksempel inneholder markedsføringsloven et forbud mot å rette direkte kjøpsoppfordringer til barn (markedsføringslovens § 20), og reklame rettet mot barn kan ikke sendes på TV (kringkastingsloven § 3-1).

Forskriftens innhold bygger i stor grad på retningslinjene til MFU. Blant annet foreslås det å beholde listen som spesifiserer produktene som er omfattet av forbudet, riktignok med enkelte endringer. Det foreslås en viktig utvidelse ved at også hurtigmat og sammensatte ferdigretter til salg i dagligvare, som for eksempel pizza, sushi og pastaretter, kan omfattes dersom visse grenseverdier i næringsinnholdet overskrides. Tidligere var slike matvarer bare omfattet dersom maten ble kjøpt fra et serveringssted.

Det foreslås også en viktig utvidelse ved at aldersspennet forbudet omfatter utvides fra 13 til 18 år.

Departementet foreslår at dagens MFU-ordning avvikles og at Helsedirektoratet blir tilsynsorgan med Markedsrådet som klageorgan. Høringsfristen er 22. november 2024.

Høringsnotatet er tilgjengelig [her](#).

Wiersholm har publisert en artikkel om forskriftsforslaget i Kampanje som er tilgjengelig [her](#).

Internasjonal sak om Metas “pay or consent”-løsning for brudd på europeisk forbrukerlovgivning

Lovligheten av Metas “pay or consent”-løsning er allerede et personvernrettslig tema, i tillegg til forholdet til Digital Markets Act og Digital Services Act.

Nå har de europeiske forbrukermyndighetene sammen med EU-kommisjonen gått sammen for å vurdere om modellen utgjør en urimelig handelspraksis og/eller urimelige avtalevilkår. Forbrukermyndighetene peker særlig på følgende omstendigheter som problematiske:

- Tjenesten beskrives som “gratis” mens brukere som ikke ønsker å betale, må akseptere at Meta kan tjene penger på å bruke deres personlige data til å vise dem personlig tilpassede annonser.

- Meta unnlater å gi viktige detaljer om hva innsamlingen av personopplysninger faktisk innebærer for den enkelte bruker.
- Informasjonen som gis kan tolkes slik at brukere som betaler ikke vil se reklame, selv om de fortsatt kan se annonser når de engasjerer seg med innhold delt via Facebook eller Instagram av andre medlemmer.
- Brukerne har blitt presset til å ta et umiddelbart valg om å betale eller gi samtykke for å fortsette å bruke tjenesten. De har ikke fått forvarsel, tilstrekkelig tid eller en reell mulighet til å vurdere hvordan dette valget påvirker deres kontraktsforhold med Meta.

EU-kommisjonens pressemelding her tilgjengelig [her](#).

Helsedirektoratet kan nå ilegge overtredelsesgebyr for ulovlig alkoholreklame

Helsedirektoratet har tidligere kun hatt muligheten til å kreve retting ved brudd på regelverket for alkoholreklame, med tilhørende tvangsmulkt dersom rettingen ikke skjer innen fristen.

Direktoratet mener at dette ikke har vært effektivt nok, og at tilfeller hvor de har påpekt lovbrudd ofte bare har skapt oppmerksomhet og dermed større reklameverdi for aktørene.

Fra og med 17. september 2024 vil imidlertid aktører som bryter regelverket risikere å måtte betale et overtredelsesgebyr fra det øyeblikket lovbruddet skjer, uavhengig av om kampanjen avsluttes eller ikke.

Helsedirektoratet kan ilegge overtredelsesgebyr på inntil fire prosent av virksomhetens årsomsetning eller 20 ganger folketrygdens grunnbeløp (per 28. mai 2024 tilsvarte dette 2 480 560 kroner).

Forskriften om illeggelse og utmåling av overtredelsesgebyr etter alkoholloven er tilgjengelig [her](#), og Helsedirektoratets pressemelding kan leses [her](#).

Forslag til ny bestemmelse i markedsføringsloven § 21a om markedsføring av ytelser som er uegnet for barn er sendt på høring

Barne- og familiedepartementet har foreslått en ny bestemmelse i markedsføringsloven (mfl.) § 21a om markedsføring i sosiale medier mv. av ytelser som er uegnet for barn for å styrke barns forbrukervern. Forslaget ble sendt på høring den 6. november.

Forslaget til den nye bestemmelsen lyder slik:

§21 a. Markedsføring i sosiale medier mv. Markedsføring som det er grunn til å forvente at kan ses eller høres av barn i sosiale medier og spill, skal ikke inneholde omtale av, film eller bilder av eller henvisninger til ytelser som er uegnet for barn.

Departementet kan ved forskrift fastsette hvilke ytelser og vurderingsmomenter som omfattes av første ledd.

Betegnelsen “uegnet for barn” innfører en ny rettslig standard, hvor foreslåtte relevante momenter i vurderingen er om ytelsen er mentalt eller helsemessig skadelig, utgjør

en sikkerhetsrisiko, om ytelsen lovlig kan selges til barn, eller om bruken frarådes til barn. Med “barn” menes mindreårige under 18 år. Det foreslås en forskriftshjemmel som gir departementet mulighet til å oppstille vurderingsmomenter og konkretisere hvilke tjenester og varer som skal anses som “uegnede”. Forslaget er ment å gi enklere og tydeligere vurderingstemaer enn reglene etter dagens barnekapittel i markedsføringsloven, og knytter vurderingen opp mot hvilken ytelse som markedsføres. Som eksempel på uegnede varer og tjenester nevnes blant annet kosmetiske injeksjoner og behandlinger, slankeprodukter, kosttilskudd og energidrikker.

Bestemmelsen omfatter all markedsføring det er “grunn til å forvente” at kan ses eller høres av barn i “sosiale medier og spill”. Departementet uttaler at dette kan være tilfellet selv om markedsføringen ikke er rettet mot barn dersom markedsføringen foregår på et sosialt medium eller spill som brukes av barn og hvor den næringsdrivende ikke har iverksatt egnede tiltak, for eksempel *“målrettingsverktøy, herunder effektive aldersfiltre, eller å kontraktsfeste grep som hindrer at markedsføringen når frem til barn”*. Begrepet “sosiale medier” dekker ulike teknologier og tjenester på nett hvor innholdet genereres av brukerne, typisk plattformer som TikTok, Instagram, Snapchat og YouTube. “Spill” dekker alle spill eller interaktive opplevelser ved bruk av elektronisk utstyr som PC, spillkonsoll, mobiltelefon og lignende.

Departementet foreslår at Forbrukertilsynets adgang til å ilegge overtredelsesgebyr etter mfl. § 42 første ledd skal omfatte brudd på god

markedsføringsskikk overfor barn, jf. mfl. § 21, jf. § 2, og brudd på den nye § 21a.

Høringsfristen er 6. januar 2025.

Høringsnotatet er tilgjengelig [her](#).

Medierettsåret

2024

Wiersholm

Regjeringen: Forslag til modernisering av kringkastingsregelverket

Kultur og likestillingsdepartementet la den 22. mars 2024 frem Prop. 66 LS (2023-2024) "Endringer i kringkastingsloven mv". Proposisjonen inneholder forslag til endringer i kringkastingsloven, bildeprogramloven, tobakksskadeloven, alkoholloven og legemiddeloven. Lovendringene skal gjennomføre AMT-direktivet (direktivet om audiovisuelle medietjenester) i Norge.

Proposisjonen inneholder blant annet forslag til lovendring om at plikten til universell utforming vil gjelde for alle tilbydere av fjernsyn og audiovisuelle bestillingstjenester. Herunder vil meldinger fra myndighetene i kriser måtte utformes universelt. Det foreslås også et forbud mot at personopplysninger om mindreårige som er samlet inn av en TV-tilbyder kan brukes kommersielt.

Videre foreslås det en utvidelse av kringkastingslovens virkeområde slik at den vil omfatte videodelingsplattformtjenester, altså plattformer der tilbyder ikke har den redaksjonelle kontrollen fordi brukerne laster opp innholdet (f.eks. YouTube). Det er blant annet foreslått at slike plattformer må iverksette

tiltak for å beskytte brukere mot ulovlig og/eller skadelig innhold, samt innhold som kan være skadelig for mindreårige.

Proposisjonen er tilgjengelig [her](#), og regjeringens pressemelding er tilgjengelig [her](#).

EU: European Media Freedom Act er vedtatt av Europaparlamentet og Rådet

Europaparlamentet og rådet har vedtatt forordningen om mediefrihet (European Media Freedom Act). Forordningen har til formål å sikre mediemangfold og mediers uavhengighet, og stiller en rekke krav til medlemsstater, tilbydere av medietjenester, tilbydere av "very large online platforms" og enkelte andre aktører innenfor mediemarkedet.

Forordningen inneholder blant annet forbud mot bruk av spionprogramvare rettet mot medier, journalister og deres familiemedlemmer. Forbudet skal styrke kildevernet. For å styrke mediernes uavhengighet må tilbydere av nyhets- og aktualitetsmedier tilgjengeliggjøre informasjon om eierskap og finansiering. Allmennkringkasternes ledere og styremedlemmer skal oppnevnes etter en

transparent, åpen og ikke-diskriminerende prosedyre etter lovfastsatte kriterier.

Forordningsforslaget inneholder krav til hvordan “very large online plattforms” skal håndtere innhold publisert av redaktørstyrte nyhets- og aktualitetsmedier. Medlemsstatene pålegges å vurdere hvorvidt konsentrasjoner i mediemarkedet kan innvirke på mediemangfold og redaksjonell uavhengighet.

Vi har tidligere skrevet om European Media

Freedom Act i vårt [nyhetsbrev Q1 2022](#).

EU-parlamentets pressemelding er tilgjengelig [her](#).

PFU: NRK felt i forbindelse med dokumentarserien ”Ingen elsker Bamsegutt”

PFU finner at NRK, gjennom dokumentarserien “Ingen elsker Bamsegutt”, med Tore Strømøy som programleder, har brutt god presseskikk. NRK innrømmet i forbindelse med saksbehandlingen at de hadde brutt god presseskikk.

For det første finner PFU at NRK har brutt Vær Varsom-plakaten (“VVP”) punkt 4.8 ved at serien eksponerte hovedpersonens sønn i unødvendig utstrekning, ved redegjørelser om familiens sosiale utfordringer og kontakt med barnevernet, i kombinasjon med både bilde og navn av gutten. For det andre har NRK brutt VVP punkt 3.2 ved å ikke inkludere at hovedpersonen

hadde vært dømt i en sedelighetssak på 90-tallet. Opplysningene var nødvendige for å nysansere historien om mannen, hans livshistorie og problemer med NAV og barnevernet.

Til slutt finner PFU at NRK har brutt VVP punkt 2.2 om uavhengighet. Programlederen hadde aktivt forsøkt å hjelpe hovedpersonen ved å søke om oppholdstillatelse for hans kone. Dermed var NRK formell part i saken hos Utlendingsdirektoratet, samtidig som NRK i forbindelse med serien gjennomførte kritiske intervju av relevante myndigheter og foretok undersøkende journalistikk om hovedpersonens historie. PFU finner at denne dobbeltrollen var egnet til å svekke publikums tillitt til seriens troverdighet og NRKs uavhengighet.

Avgjørelsen er tilgjengelig [her](#).

Medietilsynet: Seks advarsler for brudd på regelverket ble gitt i 2023

Medietilsynet gjennomførte totalt 36 tilsynsaktiviteter i 2023, innenfor kringkastingsregelverket, bildeprogramloven, mediestøttefeltet og valgloven. Tilsynet resulterte i seks advarsler for brudd på regelverket. Fem av advarslene gjaldt brudd på regler om reklame, sponing og produktplassering.

Hele tilsynsrapporten er tilgjengelig [her](#), og tilsynet er omtalt [her](#).

Regjeringen: Forslag til ny ekomlov

Som også omtalt under "IT" nedenfor, la regjeringen den 12. april 2024 fram forslag (Prop. 93 LS (2023-2024)) til ny ekomlov (Lov om elektronisk kommunikasjon). Loven regulerer levering og bruk av nett og kommunikasjonstjenester, herunder TV og radio.

Lovforslaget inneholder en rekke endringer, og den viktigste for medieretten er videreføringen av, og noen endringer i nåværende ekomlov § 4-3 om tilgang til adgangskontrolltjenester for radio og fjernsyn. I forslaget til ny ekomlov § 8-1 er det regler om adgangskontrolltjenester for tilgang til radio- og TV-sendinger samt plikt for tilbyder av tjenestene til å imøtekomme rimelig anmodning om tilgang fra innholdsleverandørene.

Departementet foreslår også at alle tilbydere plikter å tilby tjenester til brukere som har nedsatt funksjonsevne.

Forslaget er tilgjengelig [her](#), og er omtalt i en pressemelding [her](#).

Endringer i forskrift om pressestøtte

Den 30. august 2024 ble forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmidler endret av Kultur- og likestillingsdepartementet. Forskriften er opprinnelig fra 2022 og regulerer pressestøtten til redaktørstyrte medier og har som formål å oppfordre til et bredt journalistisk innhold rettet mot allmennheten.

Endringene i forskriften er primært tekniske endringer og oppdateringer som skal sørge for en enklere forvaltning i tråd med formålet. I tillegg er forskriftens øvre grense for tilskudd og nivået for avkortning av støtte endret slik at disse nå skal prisjusteres i tråd med prisveksten (endring av §§ 14 og 15).

Det er også gjort endringer av forskriftens § 12 første ledd nr. 2 om dobbelt grunntilskudd for nordnorske medier, slik at Svalbard inkluderes i bestemmelsen om dobbelt grunntilskudd. I tillegg fjernes kravet om minimum 48 papirutgivelser i året, slik at forskriften ivaretar prinsippet om plattformnøytralitet ved å framskynde digital produksjon.

Høringsbrevet er tilgjengelig [her](#).

Medietilsynet: TV 2 gis advarsel om manglende merking av produktplassering

I juni gjennomførte Medietilsynet kontroll av TV 2s dekning av fotball-EM. Tilsynet avdekket at TV 2 ikke oppfylte kravene i kringkastingsloven § 3-7 om merking av produktplassering etter reklamepauser og ved sendingenes slutt.

Medietilsynet legger vekt på at regelen i kringkastingsloven § 3-7 har vært gjeldende i mange år, er tydelig i sitt innhold og gir lite rom for skjønn. Dette er andre gang på ett år at TV 2 bryter samme regel. Medietilsynet har derfor vedtatt en skjerpet reaksjon, i form av en formell advarsel. TV 2 pålegges å forbedre sine rutiner for å sikre at lignende feil ikke gjentar seg i fremtiden.

Advarselen er en påminnelse til alle medieaktører om viktigheten av å følge kringkastingslovens krav til merking av produktplassering, og viser Medietilsynets engasjement med å håndheve disse reglene for å sikre at seerne er informert om markedsføringen de eksponeres for.

Medietilsynets uttalelse er tilgjengelig [her](#).

Økt fokus på ulovlig bruk av IPTV

Den siste tiden har det vært et særlig økt fokus på bruken av ulovlig IPTV-tjenester. IPTV er en forkortelse for "Internat Protocol Television" som muliggjør strømming av lineær-TV over internett, uten rettighetshavers samtykke.

I november 2024 ble en mann i England dømt for salg og installering av IPTV for å tilgjengeliggjøre Premier League ulovlig. Som en følge av at IPTV stadig blir mer utbredt, har Kulturdepartementet uttalt at de ser på løsninger for å forby nordmenn fra å handle IPTV. Et av tiltakene som varsles er et betalingsforbud.

Wiersholm har tidligere skrevet en artikkel om hvordan et forbud mot ulovlig IPTV-strømming kan håndheves overfor brukeren. Artikkelen er tilgjengelig på Lovdata ([her](#)) og i en forkortet versjon på Kampanje.no ([her](#)).

Regjeringen vil innføre en strengere aldersgrense for bruk av sosiale medier

Den 23. oktober 2024 publiserte Regjeringen en pressemelding om aldersgrense på sosiale medier. I henhold til pressemeldingen ønsker Regjeringen å lovregulere en absolutt aldersgrense. Regjeringen varsler derfor et høringsnotat som vil foreslå en økt aldersgrense i personopplysningsloven fra 13 til 15 år. Formålet med lovendringen er å hindre at barn under 15 år samtykker til at sosiale medier kan samle inn personopplysningene deres, og å tydeliggjøre at barn under 15 år ikke bør bruke sosiale medier. Et slikt forbud vil også kunne gjelde for andre tjenester som henter personopplysninger, inkludert nettaviser og strømmetjenester.

Regjeringens pressemelding er tilgjengelig [her](#).

TV 2 får advarsel av Medietilsynet for produktplasseringsbrudd

I høst førte Medietilsynet tilsyn med TV 2-programmet "Farmen", som inneholder produktplassering av Kavli tubeost. Tilsynet konkluderte med at produktet i et innslag ble gitt en unødig fremtredende rolle basert på en helhetsvurdering av innslaget lengde, lyd og utsnitt. Produktplasseringen lå dermed utenfor det som er tillatt etter kringkastingsloven § 3-7, en regel tilsynet fremhever at er sentral og vel etablert.

Medietilsynet har vært i kontakt med TV 2 om tilsvarende brudd tre ganger tidligere i år. Som omtalt i [vårt nyhetsbrev fra Q3 2024](#), ble kanalen gitt en advarsel for ett av disse bruddene. Også denne gangen gis det en sanksjon i form av en formell advarsel.

Medietilsynets uttalelse er tilgjengelig [her](#).

IT- og teknologiåret 2024

Wiersholm

Europakommisjonen har utarbeidet felles kriterier for cybersikkerhet

Den 31. januar 2024 vedtok Europakommisjonen gjennomføringsbestemmelser for det europeiske cybersikkerhetsskjemaet, et skjema med felles kriterier for cybersikkerhet. Skjemaet definerer tre ulike nivåer av kriterier, høy risiko, betydelig risiko og grunnleggende risiko, basert på risikonivået forbundet med den tiltenkte bruken av produktet.

Cybersikkerhetsskjemaet ble vedtatt som et resultat av cybersikkerhetsforordningen, et felleseuropeisk rammeverk for frivillig sertifisering av IKT-produkter, tjenester og prosesser.

Kommisjonsforordningen er tilgjengelig [her](#).

EU: Enighet om den nye bredbåndsforordningen

EUs nye bredbåndsforordning (Gigabit infrastructure Act), som er en revisjon av bredbåndsdirektivet fra 2014, har vært gjenstand for diskusjon innad i EU i et år. Det opprinnelige forslaget til forordning ble fremlagt 23. februar 2023.

Hovedformålet til forordningen er å redusere kostnadene ved utbygging av elektronisk kommunikasjonsnett med svært høy kapasitet, og understøtte 2030 Digital Decade-målet om at alle i hele EU skal ha tilgang til rask Gigabit-tilkobling og rask mobildata innen 2030. Rent konkret oppstiller forordningen plikter for både nettoperatører og offentlige organer som kontrollerer slik infrastruktur.

Enigheten innebærer at vedtakelse av forordningen er ett steg nærmere å bli en realitet. Deretter vil forordningen være gjenstand for vurdering i EØS før det til slutt eventuelt vil bli gjennomført i norsk rett. Departementet har allerede varslet at forslaget vil innebære behov for en ny [bredbåndsutbyggingslov](#), men har samtidig uttalt at det vil være begrense konsekvenser ut over det som allerede følger av loven siden det allerede er god høyhastighetsdekning i Norge.

Foreløpig forordningstekst er tilgjengelig [her](#), mens en oppsummering av status er tilgjengelig i Stortingets EU/EØS-nytt [her](#). Statusen frem til vedtakelse i Norge kan følges hos Europalov [her](#).

EU har vedtatt AI Act

Den 13. mars 2024 publiserte EU-parlamentet den endelige teksten til AI Act (AI-forordningen).

Forordningen inneholder en risikobasert tilnærming til kunstig intelligens. Det skilles mellom bruk av AI-systemer for formål som har uakseptabel risiko, bruk av AI-systemer for formål som har høy risiko, bruk av AI-systemer som interagerer med mennesker eller genererer innhold, samt AI-modeller med allment formål (general purpose AI models). Særlig pålegges tilbydere av AI-systemer for høyrisiko-formål betydelige krav, herunder til kvalitetsstyringssystem.

Brudd på forordningen kan utløse betydelige overtredelsesgebyr. Brudd på bestemmelsene om forbudt AI-praksis kan på opptil det høyeste av 35 millioner euro eller 7 % av virksomhetens globale omsetning.

Forordningen ble foreslått helt tilbake til april 2021, og er omtalt av oss blant annet i nyhetsbrev [Q3 2022](#), [Q2 2023](#), [Q4 2023](#). Forordningen får betydning for utviklere av kunstig intelligens, de som implementerer systemer med kunstig intelligens og for brukerne av kunstig intelligens.

Selv om AI Act om kort tid vil bli vedtatt av EU, er ikke forordningen implementert i norsk rett. Regjeringen har uttalt at forordningen er EØS-relevant, og dermed også vil innlemmes i EØS-avtalen. Dette innebærer at AI Act sannsynligvis vil bli implementert i norsk rett.

AI Act er tilgjengelig [her](#).

Regjeringen lanserer strategi for norsk deltakelse i "Programmet for et digitalt Europa"

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet la 10. april 2024 frem sin strategi for norsk deltakelse i Programmet for et digitalt Europa (DIGITAL). EU-programmet fokuserer på digital omstilling og bruk av teknologi i perioden 2021-2027. DIGITAL skal finansiere aktiviteter som medlemslandene ikke kan utvikle og gjennomføre alene, samt tiltrekke investeringer til bruk innen Programmets seks områder: tungregning og superdatamaskiner, skyteknologi, data og kunstig intelligens, digital sikkerhet, avansert digital kompetanse, samt bruk av digitale teknologier og halvledere (mikrobrikker).

Den norske strategien vil bidra til at Norge kan utnytte deltakelsen i DIGITAL for å understøtte norske prioriteringer innen digitalisering og øke den digitale og grønne omstillingen i norsk næringsliv og offentlig sektor. Videre anser regjeringen DIGITAL som et viktig verktøy for å innhente finansiell støtte samtidig som man får tilgang til kunnskap, faglige nettverk og viktig infrastruktur.

Regjeringen legger frem konkrete innsatsområder og tiltak for å oppnå størst mulig utbytte av deltakelsen i Programmet. Et satsingsområde er kompetanseheving om digitalisering og teknologi gjennom etablering av et såkalt digitalt innovasjonsnav – European Digital Innovation Hubs (EDIH). Videre vil utvikling av god kompetanse og sterke samarbeid være viktig innenfor området for digitale trusler.

Regjeringens strategi er tilgjengelig [her](#), og DIGITAL er nærmere omtalt [her](#).

EU: Europaparlamentet og Rådet enige om forslag til endringer i eIDAS-forordningen

Europaparlamentet og Rådet ble den 11. april 2024 enige om endringer i eIDAS-forordningen (forordning (EU) nr. 910/2014). Forordningen regulerer elektronisk identifikasjon og betrodde tjenester for elektroniske transaksjoner innenfor EU, og er en del av rammeverket for en europeisk digital identitet, som skal fremme sømløse digitale tjenester i EU.

Endringsforslaget vil utvide den nåværende forordningens virkeområde, slik at nye typer tillitstjenester vil omfattes, for eksempel elektronisk arkivering av elektroniske dokumenter og systemforvaltning for fjerngodkjenning av elektroniske segl. Den viktigste endringen er implementeringen av en digital lommebok ("wallet"), som skal være gratis for brukerne. Etter endringen må medlemsstatene utstede en digital lommebok med høy sikkerhet, som kan inneholde eID, førerkort, vitnemål, vaksinepass og mer. Rettsakten er foreløpig under behandling og vurderes implementert i EFTA-landene.

Følg utviklingen i saken [her](#).

Forslag til ny ekomlov

Regjeringen la frem forslag til ny ekomlov for Stortinget den 12. april 2024. Lovforslaget kommer etter en lang periode med venting og

skal erstatte den nåværende ekomloven fra 2003.

Her lister vi opp noen av nyhetene i forslaget:

Nye krav til cookies

I samsvar med resten av EØS foreslås det at samtykke til informasjonskapsler (cookies) også må være et gyldig samtykke i henhold til GDPR. Brukerne skal ikke måtte gi sitt samtykke hver gang de åpner en nettside, men regjeringen peker på at forslaget skal gi brukerne bedre kontroll over hvordan nettstedet sporer deres aktivitet.

Regulering av datasentre og styrking av sikkerhet

Forslaget omfatter en ny plikt for operatører av datasentre til å registrere seg før oppstart. Det vil også bli krav om at både datasentre og tilbydere av ekomtjenester må opprettholde forsvarlig sikkerhet og beredskap. Departementet vil få myndighet til å treffe enkeltvedtak for å sikre at nødvendige sikkerhetstiltak blir iverksatt. Videre foreslås det at departementet kan fastsette mer detaljerte krav i forskrift.

Styrking av forbrukerrettigheter

Det legges opp til at avtalevilkårene skal være lettere tilgjengelige og at de ikke skal inneholde diskriminerende vilkår. Personer med nedsatt funksjonsevne skal ha tilgang til likeverdige kommunikasjonstjenester. Videre vil forbrukere som bytter e-posttilbyder ha rett til gratis tilgang til sin e-post i tre måneder etter at avtalen er avsluttet.

Proposisjonen er tilgjengelig [her](#).

Forskrift om endring i forskrift om EØS-krav til radioutstyr er kunngjort

Den 18. april 2024 kunngjorde Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet endringsforskriften til forskrift om EØS-krav til radioutstyr. Endringsforskriften innebærer blant annet krav om at radioutstyr som datamaskiner, mobiltelefoner, bærbare høytalere, ørepropper og lesebrett må ha en USB-C-kontakt.

Endringen er et resultat av EUs radioutstyrsdirektiv, og er en del av EUs innsats for å redusere e-avfall og oppfordre forbrukerne til å ta mer miljøvennlige valg.

Vi har tidligere omtalt radioutstyrsdirektivet i vårt nyhetsbrev [Q3 2022](#).

Endringsforskriften er tilgjengelig [her](#).

EU har plenumsbehandlet forslag til regulering av helsedata

Den 24. april 2024 plenumsbehandlet EU forslag til regulering av helsedata. Reguleringen har til formål å etablere et felles rammeverk for deling av helsedata. Vi har tidligere omtalt forslaget i vårt [nyhetsbrev Q1 2024](#).

Reguleringen er tilgjengelig [her](#).

EU: Bredbåndsforordningen vedtatt

EUs nye bredbåndsforordning (Gigabit infrastructure Act), som er en revisjon av bredbåndsdirektivet fra 2014, har vært

gjenstand for diskusjon innad i EU over lenger tid. Som tidligere omtalt i vårt nyhetsbrev fra [Q1 2024](#), er formålet med forordningen å bidra til utbygging av elektronisk kommunikasjonsnett med svært høy kapasitet (slik som fiber og 5G) – og oppstiller hovedsakelig forpliktelser for nettoperatører og offentlige organer som kontrollerer infrastruktur.

Forordningen ble formelt vedtatt 29. april 2024 og trådte i kraft 11. mai 2024. Den vedtatte forordningsteksten er tilgjengelig [her](#).

For Norge er status at regjeringens posisjon er at forordningen trolig er EØS-relevant, men status nå er at EØS/EFTA-landene vurderer relevans og innlemmelse i EØS-avtalen. Dersom forordningen innlemmes vil det trolig medføre behov for en ny bredbåndsutbyggingslov. Statusen frem til vedtakelse i Norge kan følges hos Europalov [her](#).

Forslag til nye lover om datadeling og dataforvaltning

Den 26. juni 2024 ble utredningen “Med lov skal data deles – ny lovgivning om viderebruk av offentlig data” lagt frem for Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet. NOU-en inneholder forslag til to nye lover: datadelingsloven som skal gjennomføre EUs “åpne data-direktiv” og dataforvaltningsloven som skal gjennomføre EUs “dataforvaltningsforordning”. Den foreslåtte lovgivningen har som formål å gjøre det enklere for blant annet næringslivet, forskere, presse og sivilsamfunnet å finne og ta i bruk data til å lage nye produkter, tjenester og løsninger.

Datadelingsloven foreslås blant annet å inneholde regler for hvordan offentlige

virksomheter skal tilgjengeliggjøre data på en verdiskapende måte. Lovforslaget inneholder saksbehandlingsregler, og det foreslås å etablere et nasjonalt prioriteringsråd for deling og viderebruk av data for offentlige virksomheter. Et slikt prioriteringsråd skal gi anbefalinger til nasjonale myndigheter og regjeringen om hvilke data som skal være pliktig for aktiv tilgjengeliggjøring.

I forslaget til dataforvaltningslov foreslås det å gi kompetente organer tilsynsmyndighet som skal dekke hhv. dataformidlingstjenester og dataaltruismeorganisasjoners virksomhet, som vil bli nærmere fastlagt i dataforvaltningsforordningen. Forslaget angir ikke hvilket organ som skal inneha slik kompetanse, men legger opp til at dette skal fastsettes nærmere i forskrift.

Forslaget er tilgjengelig [her](#). Forslaget sendes på høring over sommeren.

Norge har undertegnet Europaråds-konvensjonen om kunstig intelligens

Den 5. september 2025 undertegnet Norge det første globale rettslige bindende instrumentet for regulering av AI. Konvensjonen har som formål å sikre at utviklingen og bruken av AI er i tråd med menneskerettighetene, demokratiet og rettsstatsprinsippene, og gjelder for utvikling, design og bruk av AI.

Konvensjonen bygger på de samme hovedprinsippene som AI Act, men pålegger i utgangspunktet kun staten, som bruker av AI,

forpliktelser. Private virksomheter omfattes kun i den grad disse handler på vegne av staten. Regjeringen har erklært at Norge etter konvensjonens artikkel 3 nr. 1 bokstav b også vil gjøre konvensjonen gjeldende overfor private aktører.

Ved å signere konvensjonen har Norge forpliktet seg til å anvende de samme prinsippene som AI Act, noe som kan indikere at implementeringen av AI Act også vil gå raskt.

Konvensjonen er tilgjengelig [her](#).

Forskrift til digitalsikkerhetsloven sendt på høring med frist 11. desember 2024

Justis- og beredskapsdepartementet sendte 11. september 2024 forslag til ny digitalsikkerhetsforskrift på høring. Forslaget regulerer ulike forhold knyttet til digitalsikkerhetsloven. Digitalsikkerhetsloven gjennomfører hovedsakelig NIS1-direktivet i Norge, og er vedtatt men foreløpig ikke trådt i kraft.

Forskriftsforslaget oppstiller blant annet (i) presiseringer av digitalsikkerhetslovens virkeområde, (ii) særskilte sikkerhetskrav for tilbydere av samfunnsviktige tjenester og digitale tjenester, (iii) krav til responsmiljø, tilsyn og varslingsplikt ved sikkerhetshendelser og (iv) retningslinjer for beregning av overtredelsesgebyr.

Presisering av virkeområde

- Digitalsikkerhetsloven gjelder blant annet for tilbydere av samfunnsviktige tjenester i sektorene energi, transport, helse, vannforsyning, bank, finansmarkedsinfrastruktur og digital infrastruktur. Forskriften presiserer nærmere hvilke typer virksomheter som omfattes. Dette gjelder bl.a. systemviktige banker, Norid, alarmsentraler for eCall og virksomheter som inngår i kraftforsyningens beredskapsorganisasjon mv. Departementene kan treffe vedtak om at også andre virksomheter skal omfattes.
- Det oppstilles visse unntak for tilbydere av digitale tjenester som har færre enn 50 ansatte og som har en årlig omsetning/balanse som ikke overstiger kr 100 millioner for forskriftens krav til digital sikkerhet og varslingsplikt.

Særskilte sikkerhetskrav

- For tilbydere av samfunnsviktige tjenester, oppstilles det blant annet krav til styringssystem for sikkerhet, gjennomføring av risikovurderinger, plan for risikohåndtering, hendeshåndtering og beredskap, implementering av sikkerhetstiltak (både organisatoriske, teknologiske, fysiske og personellmessige) og en konkret oppfølgingsplikt overfor leverandører.
- For tilbydere av digitale tjenester gjelder kravene fastsatt i Kommissjonens gjennomføringsforordning (EU) 2018/151 av 30. januar 2018 ([se her](#)).

Responsmiljø, tilsyn og varslingsplikt ved sikkerhetshendelser

- NSM utpekes til (i) overordnet nasjonalt responsmiljø for håndtering og koordinering av hendelser som omfattes av loven og (ii) nasjonalt kontaktpunkt for sikkerhet i nettverk og informasjonstjenester.
- Tilsynsmyndigheten tillegges ulike organer som bestemmes av ansvarlig departement for hver sektor. Der dette ikke er utpekt skal NSM være tilsynsmyndighet.
- Loven oppstiller varslingsplikt ved hendelser som virker betydelig inn på tjenesteleveransen. Varsel skal gis til tilsynsmyndigheten, med kopi til NSM, innen 24 timer etter aktøren fikk kjennskap til hendelsen og oppdateres innen 72 timer. Det stilles konkrete krav til innholdet i varselet. Hendelsesrapport skal gis innen én måned.

Beregning av overtredelsesgebyr ved lovbrudd

- Forskriften fastsetter nærmere retningslinjer for beregning av overtredelsesgebyret. Blant annet er overtredelsens grovhet, varighet, hvorvidt det er utvist skyld og tilbyderens omsetning relevante momenter.
- Ved uaktsom eller forsettlig overtredelse av bestemmelsene i lovens §§ 7, 8, 10, 11 eller 14 kan det gis gebyr på inntil (i) 4 % av foretakets samlede årsumsetning eller (ii) 25G (i overkant av kr 3 millioner) for offentlige virksomheter.

Høringsfristen er 11. desember 2024.

Se fullstendig høringsnotat og forslag til forskriftstekst [her](#). Vi har tidligere omtalt vedtakelsen av digitalsikkerhetsloven i vår [årbok for IPR/TMT-året 2023](#).

EU-parlamentet har godkjent Cyber Resilience Act

Den 15. september 2022 la EU-kommisjonen frem forslag til Cyber Resilience Act, en ny felleseuropeisk standard for cybersikkerhet. Vi omtalte dette i vårt nyhetsbrev [Q3 2022](#). Reguleringen oppstiller et rammeverk for cyberrobusthet med grunnleggende krav til cybersikkerhet for produkter med digitale elementer, og oppstiller forpliktelser for produsenter, importører og andre distributører. Parlamentet har nå godkjent lovforslaget, og nå venter formell godkjenning av Rådet. Parlamentets pressemelding er tilgjengelig [her](#).

EU har vedtatt nytt produktansvarsdirektiv

Den 10. oktober 2024 vedtok EU nytt produktansvarsdirektiv som skal erstatte produktansvarsdirektivet fra 1985. Formålet med nytt direktiv er å tilpasse felles regler for næringsdrivende om ansvar for skader forårsaket av defekte produkter til den digitale utviklingen og fremveksten av stadig nye produkter, markedsaktører og økt gjenbruk av allerede omsatte produkter.

Det objektive ansvaret for skader forårsaket av defekte produkter videreføres. Nytt direktiv inneholder imidlertid en rekke endringer av definisjoner, for eksempel presiserer direktivet at også digitale produksjonsfilter og programvare er omfattet av definisjonen av "produkt".

Dersom nytt produktansvarsdirektiv gjennomføres i Norge, vil dette medføre en endring av dagens produktansvarslov.

Nytt produktansvarsdirektiv er tilgjengelig [her](#).

NIS2 har trådt i kraft i EU

Den 17. oktober 2024 trådte NIS2-direktivet i kraft i EU. Regelverket gjennomfører felles sikkerhetskrav for å styrke den digitale sikkerheten.

Direktivet får anvendelse på en rekke sektorer og skiller mellom (i) vesentlige tjenester, for eksempel energi, transport, bank og IKT-tjenester og (ii) viktige tjenester, for eksempel post-tjenester, avfallshåndtering og matproduksjon. Hvilken klassifisering tjenesten faller innenfor er av betydning for hvilke tilsynskrav virksomheten er underlagt.

I tillegg til å oppstille sikkerhetstiltak som risikostyring, sikkerhetsarkitektur og beredskapstiltak, inneholder også regelverket krav til rapportering om cybersikkerhetshendelser. Overtredelse av

kravene kan medføre strenge sanksjoner, inkludert bøter av betydelig størrelse. Direktiver er vurdert som EØS-relevant, men er foreløpig ikke gjennomført som norsk rett.

Vi har tidligere omtalt NIS2-direktivet i vår [årbok 2022](#).

NIS2-direktivet er tilgjengelig [her](#).

Direktiv om kritiske enheters motstandsdyktighet (CER-direktivet) har trådt i kraft

Den 17. oktober 2024 trådte CER-direktivet i kraft i Norge. CER-direktivet er en del av Europakommisjonens strategi for EUs sikkerhetsunion, som har ført til en rekke forordninger som skal implementere tiltak for å styrke et høyt felles sikkerhetsnivå for digital sikkerhet. Dette inkluderer blant annet NIS-direktivene.

Direktivet har som formål å sikre at tjenester som er avgjørende for å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner eller økonomiske aktiviteter leveres. Direktivet skal også styrke motstandskraften til enheter som tilbyr slike tjenester.

CER-direktivet pålegger blant annet medlemsstatene å utarbeide en strategi for styrking av enheters motstandsdyktighet. Medlemsstatene skal også utarbeide en oversikt over samfunnskritiske tjenester og implementere prosedyrer for regelmessig

risikovurderinger av disse tjenestene. I tillegg til å oppstille krav for medlemsstatene, pålegger CER-direktivet plikter for de kritiske enhetene innenfor sektorene som er omfattet, samt gjøre egne risikovurderinger basert på de nasjonale risikovurderingene.

Direktivet gjelder ikke forhold som allerede er regulert av NIS2-direktivet. Hvert medlemsland skal ha rettet seg etter direktivet innen 17. januar 2022.

CER-direktivet er tilgjengelig [her](#).

Stortinget har vedtatt ny ekomlov

Den 5. november 2024 behandlet Stortinget forslag til ny ekomlov. Dette resulterte i vedtakelse av ny lov som skal erstatte ekomloven fra 2003 og styrke sikkerheten og forbrukerrettigheter i elektronisk kommunikasjon.

Loven regulerer internett, mobil, bredbåndstjenester og andre tradisjonelle elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Også datasentre er omfattet av den nye loven. For sistnevnte stilles det blant annet krav til registrering av datasentre før oppstart, sikkerhets- og beredskapskrav og adgang for departementet til å ilegge begrensninger og krav av hensyn til nasjonal sikkerhet.

I tillegg til andre reguleringer, inneholder loven også bestemmelser som skal styrke forbrukerrettighetene for elektronisk kommunikasjon. Blant annet gir loven

forbrukerne rett til å si opp avtaler ved endringer, en rett til å få kontroll over eget forbruk og kostnader samt rett til informasjon før avtaleinngåelse.

Loven trer i kraft 1. januar 2025 sammen med forskrift om sektoravgift og gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, kunngjort 16. desember 2024, og ekomforskriften, kunngjort 23. desember 2024.

Innstilling til loven er tilgjengelig [her](#). Forskrift om sektoravgift og gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet er tilgjengelig [her](#) og ekomforskriften er tilgjengelig [her](#).

EU-kommisjonen har lagt frem utkast til forordning med utfyllende bestemmelser om datatilgang

Den 26. november 2024 la EU-kommisjonen frem forslag til ny forordning som oppstiller utfyllende bestemmelser for tilgjengeliggjøring av data under Digital Service Act (DSA).

DSA artikkel 40 innebærer at krav om at tilbydere av store nettplattformer og søkemotorer skal gi tilgang til sine data for (i) forskere og (ii) tilsynsmyndigheter. EUs nye forordning har som formål å oppstille tekniske vilkår og prosedyrer som er nødvendig for å muliggjøre slik tilgjengeliggjøring av data.

Forordningen oppstiller blant annet informasjons- og kontaktpfliktelser i forbindelse med datatilgangsprosessen, herunder regulering av en datatilgangsportal,

samt roller og ansvar for personopplysninger. Det oppstilles også nærmere krav til selve utformingen og vurderinger av anmodninger om tilgang for å ivareta datasikkerhet, konfidensialitet og vern av personopplysninger.

EUs forslag til forordning er tilgjengelig [her](#).

Ny IT-dom fra Oslo tingrett: Krav om prisavslag/erstatning pga. mislighold

Oslo tingrett avsa 2. desember 2024 dom i en IT-tvist mellom Cyviz AS (som kunde) og Accigo AS (som leverandør). Saken gjaldt kundens krav på prisavslag, erstatning og tilbakebetaling i forbindelse med det kunden hevdet var mangelfulle leveranser og forsinkelse knyttet til en avtale om leveranse av et ERP-system.

Kunden inngikk i 2019 en avtale med leverandøren for leveranse av et ERP-system basert på Microsoft Dynamics 365. Prosjektet skulle opprinnelig ferdigstilles våren 2020, men ble forsinket med en rekke forskyvninger av tidsplanen. Driftsstart ble til slutt gjennomført i januar 2022. Kunden hevdet at det forelå forsinkelse, at systemet ikke fungerte som avtalt og krevde erstatning for kostnader til eksterne leverandører som kunden selv hadde igangsatt for å rette opp i det kunden mente var mangelfullt.

Retten tar først stilling til om det var reklamert i tide, og konkluderer med at den var klart for sen (i mars 2023). Likevel kunne ikke kundens krav avvises da leverandøren hadde gått inn i realitetsdiskusjoner. Dette illustrerer viktigheten av reklamere tydelig (kunden) og påberope seg

mangelfull reklamasjon (leverandøren) dersom motparten ikke har gjort dette i tide, før man går inn i diskusjoner om innholdet i et krav.

Retten tar deretter stilling til spørsmålet om mislighold. Innledningsvis vurderer retten betydningen av at det hadde skjedd en del endringer. Selv om standardavtalen fra IKT-Norge krevde underskrift fra begge parter ved endringer, ble denne bestemmelsen tilsidesatt da partene ikke hadde etterlevd denne. Når det gjaldt spørsmålet om det forelå en forsinkelse, avviser retten dette under henvisning til at var en felles forståelse mellom partene om utsatt leveranse, og kunden hadde akseptert dette uten å protestere i tilstrekkelig grad (gjennom såkalt konkludent adferd).

Når det gjaldt spørsmålet om mangelfull leveranse, finner retten at flere funksjoner ikke fungerte, men at løsningen likevel ikke var "ubrukelig". Retten vurderte imidlertid ikke dette nærmere, da kunden hadde brutt sin plikt til å la leverandøren rette opp manglene ved å på egenhånd engasjere tredjeparter for å rette opp i det kunden mente var mangler. Dette avskar kunden fra å fremme misligholdsbeføyelser, noe som illustrerer viktigheten av å følge avtalens prosedyrer.

Retten vurderer også om prosjektlederens opptreden utgjorde mislighold, spesielt med hensyn til kostnadskontroll, men avviser dette på grunn av kundens passivitet. Retten avviser dermed kundens krav på prisavslag og erstatning, og gir leverandøren medhold i kravet om betaling av utestående fakturaer.

Denne avgjørelsen viser viktigheten av klar avtaleinngåelse og dokumentasjon i komplekse IT-prosjekter. Det er avgjørende å ha tydelige spesifikasjoner av krav og forventninger, unngå passivitet, og gi leverandører mulighet til å rette opp mangler før krav fremmes, dvs. gjennomføre aktiv kontraktsadministrasjon.

Dommen kan leses i sin helhet [her](#). Den er ikke rettskraftig.

Cyber Resilience Act har trådt i kraft i EU

Den 10. desember 2024 trådte Cyber Resilience Act i kraft i EU etter å ha blitt vedtatt av EU-rådet 10. oktober samme år.

Forordningen oppstiller en rekke sikkerhetskrav for digitale produkter og programvaren som benyttes i disse produktene. Dette inkluderer produkter som enten direkte eller indirekte er koblet til en annen enhet eller et annet nettverk. For eksempel er smartklokker, kameraer, rutere og brannmurer omfattet av regelverket.

Formålet med reguleringen er å redusere produkters sårbarhet og sikre at produktenes produsenter blir ansvarlige for den digitale sikkerheten. Forordningen oppstiller blant annet regler for markedsføringen av produkter, krav til produsentenes utforming av produktene (både design, utvikling og produksjon) og krav til prosesser for håndtering av produktenes sårbarhet.

Selv om forordningen trådte i kraft 10. desember 2024, gjelder ikke forordningens viktigste forpliktelser før 11. desember 2027. Virksomheter

som påvirkes av regelverket har dermed tre år på å implementere kravene i sin virksomhet.

Vi har tidligere omtalt Cyber Resilience Act i våre nyhetsbrev [Q3 2022](#) og [Q1 2024](#). Forordningen er tilgjengelig [her](#).

Borgarting lagmannsrett: Lividi AS tapte mot Forsvaret i tvist om disposisjonsretten til programvare

Den 20. desember 2023 avsa Borgarting lagmannsrett dom i ankesaken mellom Lividi AS ("Lividi") og Staten v/ Forsvarsdepartementet. Saken gjaldt rettigheter til en programvare utviklet av Lividi som gjør at norske soldater kan kommunisere sikkert i felt. Vi har tidligere skrevet om Oslo tingretts avgjørelse i vårt [nyhetsbrev Q1 2023](#).

Twisten oppsto etter at Forsvarsmateriell ønsket å engasjere Kongsberg Defence & Aerospace som strategisk partner og overdra koordineringen av programvaren. Lividi hevdet at slik deling av programvaren var i strid med avtalen mellom partene fra 2020, og fremsatte krav om forbud mot å gi tilgang til eller innsyn i programvaren eller kildekoder i systemet.

Lagmannsretten kom til det samme resultatet som tingretten, og har i det vesentlige også sluttet seg til deres begrunnelse. Lagmannsretten tar først stilling til om Forsvarsmateriell allerede ved inngåelsen av avtalen i 2020, hadde besluttet eller klart forutsatt at Kongsberg Defence & Aerospace skulle være fremtidig programleverandør

bak ryggen til Lividi. Spørsmålet besvares negativt, da lagmannsretten ikke finner det sannsynliggjort at Forsvarsmateriell før inngåelsen av avtalen i 2020 hadde foretatt noen slik beslutning. Tvert imot mente lagmannsretten at Forsvarsmateriell hadde oppfylt sin plikt til å føre reelle forhandlinger med Lividi.

Lagmannsretten tar så stilling til tolkningen av 2020-avtalen, herunder om avtalen skal tolkes innskrenkende slik at avtalen innebar en begrensning i hvilke tredjeparter Forsvarsmateriell hadde rett til å engasjere ved utnyttelse av disposisjonsretten. Også dette besvares negativt av lagmannsretten.

Lagmannsretten fant dermed etter en konkret vurdering at Forsvarsmateriell sto fritt til å søke bistand hos enhver tredjepart, herunder også Kongsberg Defence & Aerospace, noe som også ga dem en rett til å gi innsyn i eller overlevere kildekoden og virkemåten til programvaren så langt det var nødvendig for å ivareta den utvidede disposisjonsretten.

Lagmannsrettens avgjørelse er tilgjengelig [her](#).

EU: Enighet om forordning om etablering av felles rammeverk for deling av helsedata

Forordningen, som Rådet og Parlamentet nå har oppnådd foreløpig enighet om, etablerer et felles rammeverk for deling av helsedata. Forordningen inneholder bestemmelser som sikrer at enkeltpersoner skal kunne hente ut sine helsedata på tvers av EU-landenes helsesystemer (primærbruk) og ha full kontroll over disse. Alle medlemslandene skal utpeke en nasjonal digital helsemyndighet

som skal sikre borgernes rettigheter. Denne myndigheten vil være en del av MyHealth@EU, en grensekryssende digital infrastruktur. Norge har besluttet å knytte seg til MyHealth@EU. For å sikre interoperabilitet på EU-nivå, vil det være krav om at alle elektroniske journalsystemer overholder spesifikasjonene i det europeiske formatet for utveksling av elektroniske pasientjournaler.

Videre inneholder forordningen bestemmelser som skal legge til rette for gjenbruk av anonymiserte helsedata til forskning, innovasjon og politikktutforming (sekundær bruk). For å få tilgang til helsedata kreves en tillatelse fra et nasjonalt organ. Disse organene vil inngå i HealthData@EU, en ny EU-infrastruktur for sekundær bruk av helsedata. Norge deltar i pilotaktiviteter knyttet til HealthData@EU. Resultatet av forhandlingene mellom Rådet og Parlamentet er blant annet at medlemslandene kan gi enkeltpersoner muligheten til å avstå fra sekundær bruk av egne helsedata, med unntak for formål av offentlig interesse. I tillegg kan pasienter nekte helsepersonell tilgang til data for primærbruk, med mindre det er nødvendig for å ivareta pasientens vitale interesser.

Les mer om forslaget [her](#).

Oslo tingrett: Tietoevry tapte IT-tvist mot Sparebank 1 Utvikling

I januar avsa Oslo tingrett dom i tvist mellom Sparebank 1 Utvikling DA og T-leverandøren Tietoevry Norway AS om varigheten av IT-kontrakt og vederlaget for tjenesten. Sparebank 1 Utvikling fikk fullt medhold av tingretten.

Sakens reiste blant annet spørsmål om Sparebank 1 Utvikling rettmessig kunne forlenge den opprinnelige avtalen mellom partene fra 2007 med grunnlag i opsjonene i en endringsavtale, og om Tietoevry har krav på en revisjon av vederlaget.

Etter en konkret vurdering av blant annet avtalekomplekset formål og innhold, forhistorie og reelle hensyn i form av konsekvensbetraktninger, fant tingretten at Sparebank 1 Utvikling hadde rett til å forlenge hovedavtalen. Tingretten skriver blant annet at Tietoevry sin anførsel "fremstår som en kontraintuitiv løsning egnet til å incentivere mislighold".

Tietoevry fikk heller ikke medhold i kravet om revisjon av vederlaget. Prinsipalt ble flere bestemmelser i avtalen påberopt som grunnlag for retten til å revidere det avtalte vederlaget, men retten fant ikke at noen av bestemmelsene ga hjemmel for slik revidering.

Subsidiært hadde Tietoevry påberopt avtaleloven § 36 og læren om bristende forutsetninger som hjemmel for revidering av det avtalte vederlaget. Som grunnlag for anførselen hadde saksøkte påberopt en rekke ulike utviklingstrekk i avtaleforholdet som hver for seg og samlet sett angivelig skal ha ledet til at oppfyllelse er blitt så kostbart og balanseforrykkende at det må anses som kvalifisert urimelig. Tietoevry gjorde blant annet gjeldende at det har vært en vesentlig endring i Sparebank 1 Utvikling sin bruk av Tietoevrys tjenester, at det har vært vesentlige endringer i IT-markedet i avtaleperioden, og at Tietoevry er påført betydelig økt oppfyllelsesbyrde som følge av vesentlige regulatoriske endringer i perioden. Retten fremholder at "selv om retten

er kommet til at Leverandøren er påført økt oppfylleelsesbyrde i perioden som følge av endringer i Kundens bruk av Leverandørens tjenester, endringer i IT-markedet og ekstraordinær inflasjon, er retten kommet til at terskelen for urimelighet ikke er overskredet slik saken står for retten.” Leverandørens krav om revisjon av vederlaget og/eller betingelsene for dette ble altså ikke tatt til følge.

Tingrettens dom er tilgjengelig [her](#). Dommen er anket og ankeforhandling er berammet i november/desember.

EU: Politisk enighet om cybersolidaritetsforordningen og endringer til cybersikkerhetsforordningen (digitalsikkerhetsloven)

EU-parlamentet vedtok i april 2024 EU Cyber Solidarity Act (cybersolidaritetsforordningen) og endringer til EU Cyber Security Act (cybersikkerhetsforordningen), begge med bestemmelser knyttet til informasjonssikkerhet.

Cybersolidaritetsforordningen

Formålet med cybersolidaritetsforordningen er å raskere kunne oppdage, forberede seg for og respondere på betydelige eller store cybersikkerhetshendelser ved å lage et såkalt «European Cybersecurity Shield» og «Cyber Emergency Mechanism». Dette skal blant annet gjøres gjennom opprettelsen av egne sikkerhetssentre gjennom hele Europa (såkalte SOC-er) og bruk av den nyeste teknologien tilgjengelig (herunder AI).

Teksten vedtatt av EU-parlamentet finnes [her](#). Når teksten blir formelt vedtatt i EU, vil den behandles av EØS/EFTA-landene. Det er foreløpig uklart hvordan Norge stiller seg til forordningen og om det anses EØS-relevant. Status for Norge kan følges hos Europalov [her](#).

Endringer til cybersikkerhetsforordningen

EUs cybersikkerhetsforordning ble vedtatt i 2019 og er gjennomført som norsk lov gjennom digitalsikkerhetsloven hvor det skal bli utarbeidet en egen forskrift om sikkerhetssertifisering. Forordningen gjelder hovedsakelig forhold knyttet til The European Union Agency for Cybersecurity (ENISA) og etableringen av et rammeverk for opprettelse av europeiske cybersikkerhetssertifiseringsordninger.

Endringene gjelder hovedsakelig muligheten for fremtidig vedtakelse av sertifiseringsordninger for såkalte «administrative sikkerhetstjenester» (managed security services) i form av hendelsesrespons, pentesting, sikkerhetsgjennomganger og konsultasjon. Ifølge regjeringens foreløpige posisjon, innebærer ikke endringene noen reell endring av cybersikkerhetsforordningens forpliktelser.

Teksten vedtatt av EU-parlamentet finnes [her](#). Når teksten blir formelt vedtatt i EU, vil den behandles av EØS/EFTA-landene. Status for Norge kan følges hos Europalov [her](#).

Flere SSA-er har blitt oppdatert

DFØ har oppdatert flere SSA-er for å forbedre brukervennligheten, oversiktligheten og sørge for at de er i overensstemmelse med gjeldende regelverk. Representanter fra både kunde- og leverandørsiden har vært involvert i prosessen. DFØ skriver at det er ikke foretatt vesentlige endringer i det materielle innholdet, bortsett fra der det har vært nødvendig for å overholde gjeldende regelverk. De fleste endringer er språklige forbedringer og endring i struktur.

Blant endringene i innholdet kan det nevnes at det nå er presisert at databehandleravtalen har forrang når det gjelder bestemmelser som klart og utvetydig regulerer personvern. Videre har leverandøren en plikt å, ved forespørsel fra kunden, dokumentere de lønns- og arbeidsvilkår som benyttes, med en dagbot på minst 1500 kroner per dag ved brudd på dokumentasjonsplikten.

Pressemelding fra DFØ og endringslogger er tilgjengelig [her](#).

Nkom er anbefalt til å koordinere tilsynet med AI-forordningen i Norge

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring har anbefalt Nkom som nasjonal markedsovervåkingsmyndighet-/koordinerende tilsynsorgan og EUs kontaktpunkt for gjennomføringen av AI-forordningen i Norge.

AI Act oppstiller blant annet krav til medlemsstatenes forvaltningsstruktur for håndheving av regelverket. Dette er bakgrunnen for at Nkom nå er ilagt dette ansvaret. Vi har tidligere skrevet om AI Act i vårt [nyhetsbrev Q1 2024](#).

Rapporten er tilgjengelig [her](#).

Norid har laget en veileder for domenenavn og risikohåndtering

Norid har utarbeidet en veileder for private og offentlige virksomheter for å hjelpe virksomheter i å vurdere viktigheten av domenenavn. Bakgrunnen for dette er at domenenavn generelt er lite kjent blant virksomheter, selv om bortfall av domener kan få store konsekvenser for kommunikasjonen i en virksomhet.

Veilederen inneholder blant annet informasjon om domenenavntjenesten, hvilke konsekvenser bortfall av domenenavn har for virksomheter og veiledning til hvordan virksomheter kan kartlegge hvor viktige domenenavn er for virksomheten. Veilederen inneholder også en sjekkliste for bruk av domenenavn i virksomheter.

Veilederen er tilgjengelig [her](#).

Personvernåret

2024

Wiersholm

Datatilsynet ber EDPB ta stilling til ”pay or okay”

Datatilsynene i Norge, Nederland og Hamburg har bedt Personvernrådet (”EDPB”) om en formell tolkingsuttalelse om lovligheten av at brukere må velge å enten betale eller samtykke til sporing og profilering for markedsføringsformål. Meta er blant aktørene som har implementert denne praksisen.

Datatilsynet har lenge uttalt at de er skeptiske til dette. ”Vi står ved et veivalg. Er personvern en menneskerettighet for alle, eller er det en luksus forbeholdt de med god råd? Svaret vil definere internett i årene som kommer”, sier Tobias Judin, seksjonssjef for internasjonal seksjon i Datatilsynet.

Etter GDPR artikkel 64 må EDPB komme med en uttalelse innen 8 uker, men denne fristen kan utvides med ytterligere 6 uker. Datatilsynet har uttalt at de tror at EDPB vil komme med en uttalelse i løpet av april.

Datatilsynets omtale av saken er tilgjengelig [her](#).

Vedtak om 20 millioner i gebyr til NAV

I vårt nyhetsbrev i [Q4](#), skrev vi om Datatilsynets varsel om et overtredelsesgebyr på 20 millioner kroner og flere pålegg til Arbeids- og velferdsetaten (NAV). Etter å ha vurdert NAVs merknader har Datatilsynet nå fattet vedtak, som langt på vei er i tråd med det opprinnelige varselet.

Datatilsynet skriver at deres hovedkonklusjon er at NAVs styringssystem ikke er tilfredsstillende for å sikre etterlevelse av personvernregelverket, og at sikringen av konfidensialitet gjennom tilgangsstyring og loggkontroll ikke er tilfredsstillende.

NAV har pålagt vedtaket.

Denne saken illustrerer viktigheten av tilgangsstyring. Det Danske datatilsynet har også nylig publisert en veileder om dette teamet, som er tilgjengelig [her](#).

EU-domstolen: Ny dom om offentlige myndigheters tilgang til data for å identifisere IP-adresseholdere

EU-domstolen avsa 30. april 2024 dom i sak C-470/21 (La Quadrature du Net and Others). Saken sto mellom en rekke digitale rettighetsorganisasjoner og foreninger og Hadopi, den franske myndigheten for beskyttelse av opphavsrett på internett. Spørsmålet i saken var om nasjonal lovgivning som tillater at offentlige myndigheter får tilgang til identitetsdata knyttet til IP-adresser lagret av tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester er i samsvar med direktiv EF/2002/58 og kravene til nødvendighet og forholdsmessighet i EU-retten.

EU-domstolen konkluderer med at nasjonal lovgivning som gir offentlige myndigheter tilgang til data for å identifisere IP-adresseholdere kan være forenlig med EU-retten, forutsatt at det finnes klare regler og garantier mot misbruk. For det første må dataene lagres på en måte som sikrer separasjon mellom ulike kategorier av data, slik at det ikke kan trekkes konklusjoner om IP-adresseinnehaverens privatliv eller opprettes detaljerte profiler. For det andre må offentlige myndigheters tilgang til data utelukkende knytte seg til formålet om å identifisere personer mistenkt for å ha begått straffbare handlinger uten å overvåke deres øvrige nettaktivitet. For det tredje må muligheten for å koble opplysningene med innholdet i det aktuelle verket ved gjentatte opphavsrettsbrudd underlegges domstolskontroll eller vurderes av en uavhengig administrativ enhet. I tillegg må datasystemet som brukes av myndighetene,

gjennomgå regelmessig for å sikre systemets integritet.

Saken har også en side til opphavsrett, da den belyser regelverkets grenser ved å balansere behovet for opphavsrettsbeskyttelse med hensynet til personvern.

Dommen er tilgjengelig [her](#).

Personvernemnda: Datatilsynet kan ikke ilegge dagbøter i grenseoverskridende saker

Datatilsynet kan ilegge dagbøter når virksomheter bryter GDPR. Dette er en særnorsk regel med hjemmel i personopplysningsloven. Personvernemnda har imidlertid i Meta-saken slått fast at det må gjøres unntak fra dette når det er snakk om internasjonale virksomheter. Bakgrunnen for saken er Datatilsynets vedtak mot Meta Irland og Facebook Norway om forbud mot adferdsbasert markedsføring på Facebook og Instagram. Ettersom Meta ikke etterkom vedtaket, ila Datatilsynet vedtak om dagbøter. Vedtaket ble klaget inn for Personvernemnda, som ga Meta medhold. Det underliggende vedtaket om forbud mot adferdsbasert markedsføring på Facebook og Instagram blir imidlertid stående.

Personvernemndas vedtak er tilgjengelig [her](#).

EDPB: "Pay or okay" er ikke gyldig samtykke etter GDPR

Som tidligere omtalt i vårt [nyhetsbrev fra Q1 2024](#), har Datatilsynene i Norge, Nederland og Hamburg bedt Personvernrådet (EDPB) om en formell tolkingsuttalelse om lovligheten av "pay or okay"-modeller. Dette innebærer at brukere får valget mellom enten å betale eller å samtykke til sporing og profilering for markedsføringsformål. EDPB har nå slått fast at slike modeller i de fleste tilfeller ikke vil utgjøre et gyldig samtykke etter GDPR, ettersom brukerne ikke får et reelt valg.

Tolkingsuttalelsen er tilgjengelig [her](#).

Oslo tingrett opprettholder gigabot mot Grindr

Oslo tingrett avsa 1. juni 2024 dom i sak mellom Grindr LLC og Staten v/ Personvernemnda. Saken gjaldt overprøving av Personvernemndas vedtak om å ilegge Grindr et overtredelsesgebyr på 65 millioner kroner for brudd på personvernforordningen. Grindr er en amerikansk app som fungerer som et lokasjonsbasert sosialt nettverk og en mobilapplikasjon for nettdating, hovedsakelig rettet mot LGBTQ+-fellesskapet.

Hovedproblemstillingene i saken var om Grindr utleverte særlige kategorier av personopplysninger, om Grindr har innhentet gyldig samtykke for utlevering av personopplysninger, og om utmålingen av overtredelsesgebyret var riktig.

Retten konkluderer med at Grindr, ved å dele informasjon om at en person er bruker av Grindr, indirekte deler informasjon om brukerens seksuelle forhold eller orientering. Retten begrunner dette i at Grindr er en app som markedsfører seg som et sosialt nettverk rettet spesifikt mot LGBTQ+-fellesskapet.

Hva gjelder spørsmålet om det var innhentet gyldig samtykke, finner retten at Grindr samtykkeløsning ikke oppfylte kravene i GDPR. For at et samtykke skal være gyldig, må det være frivillig, spesifikt, informert og utvetydig. Retten vurderer det slik at Grindr brukere ikke hadde et reelt valg når det gjaldt om de ville tillate at Grindr utleverte personopplysninger til annonsepartnere. Brukerne kunne ikke bruke appen uten å samtykke til denne utleveringen, og det var ikke et alternativ å trykke aksept av tjenesten uten å utlevere personopplysninger til annonseformål. Retten finner også at informasjonen som ble gitt til brukerne ikke var tilstrekkelig klar og forståelig, og at brukerne derfor ikke kunne forstå konsekvensene av samtykket de ga. Dermed ble det konkludert med at samtykket ikke var gyldig.

Retten konkluderer dermed med at Grindr ikke har oppfylt kravene som følger av personvernforordningen artikkel 6 og 9, og at det ikke er grunnlag for å sette ned overtredelsesgebyret på 65 millioner kroner. Personvernemndas vedtak blir dermed opprettholdt.

Tingrettens dom kan leses [her](#).

Dommen er anket.

Uttalelser om seksuell orientering gir ikke et 'carte blanche' for behandlingsansvarliges målrettede markedsføring

EU-domstolen avsa 4. oktober 2024 dom i sak C-446/21. Bakgrunnen for saken var at Max Schrems påsto at Meta urettmessig har behandlet personopplysninger knyttet til hans seksuelle orientering for å drive målrettet markedsføring. Schrems hevdet at han ble utsatt for annonser rettet mot homofile menn, selv om han ikke hadde delt denne informasjonen med Facebook. Han hadde imidlertid offentlig uttrykt sin seksuelle orientering under en paneldiskusjon.

EU-domstolen vurderer først om artikkel 5(1) (c) i GDPR hindrer sosiale medieplattformer fra å samle inn, analysere og bruke personopplysninger for målrettet markedsføring uten tidsbegrensning og uten å skille mellom datatyper. Retten bekrefter dette, og fremhever at Meta har samlet inn data både på og utenfor Facebook og lagrer disse opplysningene i ubestemt tid, noe som utgjør et betydelig inngrep i de registrertes rettigheter. Dette kan ikke rettfærdiggjøres av Metas behov for målrettet markedsføring. Dataminimeringsprinsippet gjelder uavhengig av behandlingsgrunnlaget, og den behandlingsansvarlige kan derfor ikke fortsette behandlingen selv om den registrerte har samtykket til markedsføringen.

For det andre vurderte domstolen om artikkel 9(2)(e) i GDPR innebærer at en persons offentlige uttalelse om sin seksuelle orientering ikke gir plattformen rett til å bruke andre

relaterte opplysninger innhentet utenfor plattformen for personalisert reklame. Domstolen bekrefter dette. Opplysninger om en persons seksuelle orientering anses som "særlige kategorier av personopplysninger" i henhold til GDPR artikkel 9(1), og behandling av slike opplysninger er generelt forbudt. Selv om en person har offentliggjort sin seksuelle orientering, gir det ikke plattformen rett til å bruke andre relaterte opplysninger for målrettet markedsføring. Dermed hadde Meta ikke rettslig grunnlag for å behandle Schrems' opplysninger om seksuell orientering for markedsføringsformål.

EU-domstolens avgjørelse kan leses [her](#).

EU-domstolen: Kommersiell interesse kan utgjøre berettigede interesse etter GDPR artikkel 6

Den 4. oktober 2024 avsa EU-domstolen dom i en sak mellom det kongelige nederlandske tennisforbundet, Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond, og det nederlandske datatilsynet, Autoriteit Persoonsgegevens. Saken gjaldt spørsmål om kommersielle interesser kan utgjøre "berettigede interesser" i henhold til GDPR artikkel 6(1)(f), som fastslår at behandling av personopplysninger er lovlig dersom behandlingen er nødvendig for å oppnå formål knyttet til de "berettigede interessene" som forfølges ved behandlingen. Avgjørelsen følger opp et vedtak fra det nederlandske datatilsynet som fastslo at tennisforbundet manglet rettslig grunnlag for å dele medlemmers data med

sponsorer til markedsføringsformål.

Det nederlandske datatilsynet anførte at behandlingen manglet rettslig grunnlag fordi de berettigede interessene som forfølges må være lovfestede, noe som ikke gjelder for kommersielle interesser. Tennisforbundet anførte derimot at berettigede interesser ikke trenger å være basert på spesifikke rettigheter eller prinsipper, men at enhver interesse kan være berettiget så lenge den ikke er ulovlig.

Domstolen ser til tidligere avgjørelser og fastslår at et bredt spekter av interesser faller inn under virkeområdet til artikkel 6(1)(f). Retten viser til personvernforordningens fortalepunkt 47, som angir at den berettigede interessen som forfølges, ikke må være fastsatt i lov. Domstolen utelukker derfor ikke muligheten for at en kommersiell interesse kan utgjøre en "berettiget interesse" etter GDPR artikkel 6(1)(f), forutsatt at interessen ikke er lovstridig. Hvorvidt behandling av personopplysninger kan baseres på kommersiell interesse, må dermed avgjøres ut fra en konkret vurdering av om formålet med behandlingen kan oppnås på en måte som er mindre inngripende for de registrerte.

EU-domstolens avgjørelse er tilgjengelig [her](#).

Overtredelsesgebyr for manglende tiltak for å ivareta personopplysnings-sikkerheten ved bruk av Teams

Datatilsynet har ilagt et overtredelsesgebyr på kr 150 000 til Universitetet i Agder som følge av at personopplysninger om ansatte, studenter og eksterne aktører lå tilgjengelig for ansatte uten tjenstlig behov på Teams. Opplysningene omfattet blant annet navn, fødselsnummer, opplysninger om tilrettelagt eksamen, antall eksamensforsøk og særordninger, samt en oversikt over flykninger fra Ukraina tilknyttet universitetet, med opplysninger som kontaktinformasjon, utdanning og bosettingsstatus. Rundt 16 000 registrerte ble berørt av bruddet. Avviket pågikk fra 2018, fram til det ble oppdaget i februar 2024.

Datatilsynet fastslår at universitetet ikke har implementert egnede tekniske og organisatoriske tiltak for å beskytte personopplysningene mot innsyn. Tilsynet peker blant annet på manglende tilgangskontroll, loggkontroll og rutiner for lagring og skjerming. Avviket anses som et alvorlig brudd på personopplysnings-sikkerheten, ettersom avviket foregikk over lang tid, omfattet et stort antall personopplysninger, og også inkluderte særlige kategorier av personopplysninger.

Datatilsynets vedtak er tilgjengelig [her](#).

Rapporten fra tilsynet med kommuner og fylkeskommuner viser høy bevissthet, men manglende rutiner

I vårt nyhetsbrev for [Q2 2023](#) skrev vi om Datatilsynets tilsynsarbeid for å kontrollere nærmere hundre norske kommuner og fylkeskommuners personopplysningssikkerhet gjennom et såkalt brevtilsyn. Tilsynet er nå avsluttet, og Datatilsynet har konkludert med at det “gjøres mye godt personvernarbeid, til tross for begrensede ressurser”. Datatilsynet skriver i sin samlerapport at det i kommunene og fylkeskommunene er “stor forståelse for at personvern og informasjonssikkerhet er viktige verdier som må ivaretas og at de fleste kommuner har etablert gode verktøy for styringssystem/internkontroll og behandlingsprotokoller”.

Mange kommuner manglet likevel overordnede retningslinjer og praktiske rutiner/prosedyrer. For eksempel var det hele 25-30 % av kommunene som ikke hadde behandlingsprotokoll.

Datatilsynet konkluderer med at mange kommuner har “overfladiske beskrivelser” eller dokumenter som viser “hvordan det bør se ut”. I rapporten presiserer Datatilsynet at rutinene som utarbeides må sikre “sammenhengende ansvarslinjer” fra den behandlingsansvarlig og til alle som utøver oppgaver.

Rutiner må med andre ord være tilpasset virksomheten på en slik måte at de sikrer personvernet i tillegg å være godt kommunisert i enhver virksomhet. Rutiner i en “skuff” som kun gjengir bestemmelser i lovverket vil ikke være tilstrekkelig.

I brevtilsynet ba Datatilsynet om å få utlevert blant annet behandlingsprotokoll, oversikt over hvordan ansvaret for etterlevelse av personvernregelverket er organisert, en beskrivelse av virksomhetens internkontroll for etterlevelse av personvernregelverket, retningslinjer for gjennomføring av risiko – og sårbarhetsanalyser, sikkerhetsdokumentasjon, personvernerklæring og informasjon om personvernombud.

Datatilsynet gjester [Wiersholm Oslo Privacy Conference](#) den 1. februar, der de skal snakke om hvilke forventninger de har til virksomheters personverndokumentasjon.

Datatilsynets omtale av tilsynet og rapporten er tilgjengelig [her](#).

Varsel om gebyr og pålegg til NAV

Datatilsynet har varslet om et overtredelsesgebyr på 20 millioner kroner og flere pålegg til Arbeids- og velferdsetaten (NAV). Det er altså ikke snakk om et endelig vedtak.

Datatilsynet tar opp at NAV, etter Datatilsynets opfatning, mangler et helhetlig styringssystem for etatens personvernarbeid, samt at metodene for tilgangsstyring og kontroll av logger for bruk av tilganger ikke er gode nok. Etter Datatilsynets syn innebærer dette blant annet brudd på GDPR artikkel 32.

Datatilsynets omtale av saken, samt varselet om vedtak, er tilgjengelig [her](#).

NAV fikk for øvrig også et vedtak om overtredelsesgebyr på 5 millioner kroner i juni 2022 for brudd på konfidensialitetsprinsippet i forbindelse med tilgjengeliggjøring av CV-er til arbeidssøkere.

Nye dommer fra EU-domstolen stadfester Datatilsynets praksis i gebyrsaker

Den 5. desember 2023 avsa EU-domstolen to dommer som tydeliggjør reglene for når nasjonale tilsynsmyndigheter kan ilegge overtredelsesgebyr for brudd på GDPR. Hovedbudskapet fra EU-domstolen var at tilsynsmyndigheten må kunne godtgjøre at virksomheten har brutt reglene uaktsomt eller forsettlig. Videre klargjør dommene at når virksomheten er en del av et konsern, skal gebyrets størrelse beregnes basert på den samlede omsetningen for konsernet.

Dommene stadfester Datatilsynets praksis og bidrar til lik håndheving av personvernreglene blant tilsynsmyndighetene, som igjen gir likere konkurransevilkår for europeiske bedrifter.

Det vises til Datatilsynets omtale av dommene [her](#) og EU-domstolens pressemelding [her](#).

Personvernemnda er uenig med Datatilsynet i vurderingen av om en kommune hadde behandlingsgrunnlag for å behandle personopplysninger om barn ved bruk av videoopptak

I en avgjørelse av 10. oktober 2023 omgjorde Personvernemnda Datatilsynets vedtak om å ilegge en kommune en irrettesettelse for å ha behandlet personopplysninger uten gyldig behandlingsgrunnlag og i strid med informasjonsplikten etter GDPR. Bakgrunnen for saken var at en barnehageansatt hadde tatt et videoopptak av et barn under et sinneutbrudd i barnehagen. Formålet med opptaket var å vise det til kommunepsykologen for å gjøre de barnehageansatte bedre rustet til å møte barnet.

I motsetning til Datatilsynet kom nemnda til at kommunen hadde behandlingsgrunnlag for innsamlingen av personopplysninger ved videoopptak i GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav c (rettslig forpliktelse). Etter nemndas syn var det "ingen tvil" om at kommunen har gyldig behandlingsgrunnlag i barnehageloven med forskrifter til å behandle personopplysninger om barna i barnehagen. Det ble videre konstatert at hjemmelsgrunnlaget omfatter "enhver form" for behandling, og at det ikke setter skranker for valg av metode for innsamling, herunder bruk av videoopptak. At kommunen feilaktig hadde trodd at de trengte samtykke for behandlingen, gjør etter nemndas syn ikke at man mister behandlingsgrunnlaget etter GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav c (rettslig forpliktelse). Nemnda la videre til grunn foreldrenes samtykke dekket utleveringen av opptaket til kommunepsykologen.

For øvrig var nemda enig med tilsynet i at kommunen hadde brutt sin informasjonsplikt overfor foreldrene. Foreldrene skulle mottatt mer informasjon om barnehagens rutiner og planlagte behandling av personopplysninger, herunder lagring, sletting og deling. Etter nemdas syn var imidlertid ikke bruddet på informasjonsplikten så alvorlig at det var grunnlag for å gi kommunen en irettesettelse.

Personvernemdas vedtak, som var enstemmig, kan leses i sin helhet [her](#).

Nye veiledere fra det danske datatilsynet

Det danske datatilsynet har publisert to veiledere om kameraovervåking: en til offentlige myndigheter og en til boligorganisasjoner. Veilederne beskriver hva man skal være særlig oppmerksom på hvis man som offentlig myndighet eller boligorganisasjon ønsker å anvende kameraovervåking, herunder hvilke regler som gjelder spesifikt for disse aktørene som behandlingsansvarlige. Tilsynet har tidligere også publisert en veileder om kameraovervåking for private virksomheter. Veilederne er tilgjengelige [her](#), [her](#) og [her](#).

Det danske datatilsynet har også publisert ny veiledning om adgangsrettigheter som er tilgjengelig [her](#), samt en veileder om offentlige myndigheters bruk av kunstig intelligens som er tilgjengelig [her](#).

Selv om disse veilederne ikke gjelder direkte for norske virksomheter, kan de likevel gi nyttig veiledning om hvordan GDPR skal forstås på disse områdene. Vær likevel oppmerksom på at norsk rett inneholder visse særregler for kameraovervåking på arbeidsplassen som kan avvike fra dansk praksis.

